




Grosuplje (centrala)  
 SP 908  
**KLASJE**  
 2003  
 352(497.4 Ivančna Gorica)  
  
 120030148,9

KULIZNICA GROSUPLJE

# Klasje

Časopis prebivalcev občine Ivančna Gorica

Številka 9

letnik 9

oktober 2003



**LaMaS**

RAČUNALNIŠKI INŽENIRING d.o.o.  
 Sokolska ulica 5, 1295 Ivančna Gorica  
 TEL: 01/7869-040 FAX: 01/7869-045

**POPOLNA PONUDBA**

Računalniki, tiskalniki, komponente...  
 Programi za podjetja in sam. podjetnike...  
 ...za računovodstvo in trgovino

<http://www.lamas.si> e-mail: [lamas@lamas.si](mailto:lamas@lamas.si)

## POLJE, KDO BO TEBE LJUBIL?

Že kar nekaj časa ne mine dan, da ne bi bili mediji, razni sestanki in srečanja polni raznovrstnih člankov, študij in mnenj v zvezi z Evropsko unijo. Ko bomo v Evropi (le kje smo sedaj?), bo vse drugače. In tudi bo, v kmetijstvu pa še posebej. Ko se bodo naslednje leto odprle meje, bo pritisk ostalih evropskih držav na naš mali trg izreden. Preplavilo nas bo ceneno in velikokrat nekvalitetno blago. Domača proizvodnja pa bo kljub kvaliteti še bolj razvrednotena.

Naša vlada se ne zmeni prav veliko za zaščito domače proizvodnje, čeprav od stanovskih organizacij prihajajo argumentirane zahteve po njej. Kmetje so pri nas še vedno drugorazredni državljani, tako pri socialnem varstvu, pokojninskem zavarovanju kot tudi pri pridobivanju dohodka. Nazoren je na primer podatek, da so letos kmetje lahko prodajali krave za borih 15 tisočakov.

V celi Sloveniji se opaža trend zmanjševanja kmetij, kar je bilo sicer pričakovano. To velja tudi za področje naše občine, kjer je kmetijstvo ena od pomembnejših dejavnosti. Proizvodnja mleka, ki je kmetom predstavljala redni mesečni dohodek, upada. Mlečne proge, še posebej na obrobju občine, se zapirajo, hlevi se praznijo, kmetje pa ostajajo brez dela in primernega zaslužka za preživetje.

Želimo si, da ne bi izginila tudi idila o naši ljubljani občini, saj se od lepih besed ne da živeti!

(MN)



## NAGRADNA KRIŽANKA

Vse navdušene reševalce križank vabimo, da nam pokažejo svoje znanje **str. 21**



**IZGRADNJA DOMA STAREJŠIH OBČANOV**  
 ŠENTVIŠKO POKOPALIŠČE in PRORAČUN OBČINE IVANČNA GORICA **str. 2**

**PRIDELAVA ZDRAVE HRANE** **str. 4**

**VSE O SVETEM MARTINU** pregovori, kulinarčne ideje in koristni nasveti o žlahtni kapljici **str. 20**

Bralce obveščamo, da bo naslednja in istočasno tudi letošnja zadnja številka Klasja izšla pred božičnimi prazniki. Materiale za objavo nam pošljite do 10. decembra.



Tomaž Oven s.p.  
 Pot v resje 1  
 1295 IVANČNA GORICA  
 GSM: 031/679-079  
 Tel./fax: 01/7878-266

- ŽALUZIE
- ROLETE
- KOMARNIKI
- ROLO
- PLISE ZAVESE
- TENDE
- LAMELNE ZAVESE

## Iz Jernejeve malhe

Jesen je čas pred umiranjem in počitkom. Trud za dobro letino je poplačan, vendar ne vedno. Najrazličnejše okoliščine, ki nepredvidljivo mešajo štrene naši življenjski niti, lahko zaustavijo dosego cilja. Tako se nam dogodi, da jeseni nimamo kaj pobrati. In če uporabimo to prispodobo za človekovo življenje, ostajamo v najtežjih trenutkih nepreskrbljeni in potrebni pomoči. Želeli bi, da bi bil državni sistem socialne varnosti tako naravnani, da nikomur ne bilo treba biti v skrbeh, kam bo v poznih letih položil utrujeno glavo in dobil tisto, kar je dostojno v razviti družbi. Mnogo je urejenega, še več se govori, se pa še vedno najdejo primeri, ki opozarjajo, da je humanost podlegla sebičnosti.

Domovi za starejše občane naj bi bili razporejeni tako, da bi občani, ki jih potrebujejo, imeli občutek, da so kar se da blizu svojim krajem, domačemu pogledu in znanim ljudem. Programi v domovih naj bi bili zastavljeni tako, da bi ljudje še pri močeh v skupnosti z vrstniki ustvarjalno oblikovali svoje življenje. Vendar podeželjski človek in kmečka duša težko zapusti svojo grudo, zato vztraja v domačem okolju, kjer se najbolje počuti, običajno do skrajnih moči. S tem pa se podira osnovni koncept aktivnega življenja v domu, kar se v zadnjem času z analizo ugotavlja ne samo pri nas, temveč tudi v primerljivih okoljih.

Če sledimo željam človeka, da naj čim dlje ostane v zanj najprimernejšem okolju, iščemo tudi v naši občini cenejše, vendar za človeka primernejše oblike. Ena od njih je pomoč na domu, ki smo jo zelo plaho začeli uvajati z eno zaposleno delavko, vendar so pozitivne izkušnje pokazale, da je tovrstno delo zelo koristno in učinkovito, zato smo v dveh letih zaposlili še dve delavki, ki skupaj oskrbujejo z najnujnejšim že več kot štirideset oskrbovancev. Zelo pozitivno je, da smo k sodelovanju povabili Dom starejših občanov Grosuplje in Center za socialno delo Grosuplje, ki sta izvajalca del skupaj z Občino po ustreznem pravilniku, ki ga je sprejel Občinski svet občine Ivančna Gorica. Na ta način se hočeš ali nočeš vsi trije akterji seznanjajo s stanjem težkih in manj težkih primerov in tako lažje tudi načrtujejo prihod starostnikov v dom. Čakalna doba ni kratka, ker je tudi situacija ob omenjenih primerih slabo predvidljiva, saj bi bilo mnogo lažje načrtovanje, če bi prihod v dom načrtovali na starostni osnovi.

Za gradnjo domov za starejše občane je pristojno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, po drugi strani pa so tudi domovi grajeni kot profitna kategorija in postavljeni v tržne razmere. Oblik skrbi družbe, družinskih članov in okolja za starejše je veliko, ni pa prav, da si to skrb nalogajo le društva upokojencev, kajti to je nujen program nas vseh. Postajamo družba starejših, v kateri v zadnjem času bolj prihaja v ospredje skrb za aktivno življenje v tretjem življenjskem obdobju. Že v prihodnjem letu bo tudi v naši občini ustanovljena tako imenovana univerza za tretje življenjsko obdobje.

Skrb za gradnjo doma za starejše občane ostaja še naprej prioriteta, realizacija pa bo mogoča le s programom resornega ministrstva. Ob vseh velikih spremembah v življenju je vedno treba tudi nekaj strpnosti, sistem pa je naravnani tako, da noben starostnik ne ostane brez družbene pomoči, če jo potrebuje. Za socialne primere je plačnik tudi občina, ki dopolnjuje ali pa v celoti plača nastale stroške.

Pereče socialne zgodbe, ki jih je v vseh okoljih polno, so kot nalašč za novinarje in poročevalce in hkrati primerno mesto, da se gnojnica zlije vsevprek; najprej, se razume, po županu, ne glede na to, kakšno je njegovo razmišljanje in kakšne so njegove možnosti. Spretno novinarsko pero zna zamolčati ali prilagoditi dejstva tako, da potrka ljudem na čustva, istočasno pa lahko služi celo politiki.

Tako je skrbno ostalo v tišini deset tisoč mladih obiskovalcev srečanja v Stični, globoko pa se opravičujem gospodu opatu, da je njegov prispevek pri odpiranju nove šole v Stični fotografsko nezabeležen v našem lokalnem časopisu. Včasih se zgodi tudi kaj nenamerne, težko pa so pri takih napakah mirni ljudje, tu mislim celo na naše prijatelje iz Nemčije, ki so zaman iskali fotografijo tega eminentnega moža.

Zgodnja huda zmrzal nas opominja, da je tudi narava kruta, pratika pa le knjiga za optimiste, ki ob zdravi pameti znajo ločiti zrnje od plev.

Župan Jernej

## DA BI JUTRIŠNJI DAN LAHKO ŽIVELI ČLOVEKA DOSTOJNO ŽIVLJENJE

### 3. IZREDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA OBČINE IVANČNA GORICA V ZNAMENJU PROBLEMATIKE NA PODROČJU VARSTVA IN OSKRBE STAREJŠIH OBČANOV TER IZGRADNJE DOMA ZA STAREJŠE



V ponedeljek popoldan, 27. oktobra, je župan Jernej Lampret na pobudo svetniške skupine LDS sklical izredno sejo občinskega sveta, na kateri so obravnavali problematiko starejših občanov. Odziv povabljenih je bil velik. Seje so se udeležili: predstavnik Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve g. Davor Dominkuš, direktor Centra za socialno delo Grosuplje g. Bojan Pucelj, direktor Doma starejših občanov Grosuplje g. Jože Vunderl, ga. Majda Jordan ter ga. Ljuba Strubelj, predsednica Društva upokojencev Ivančna Gorica.

Potem ko je pozdravil vse prisotne, je Jernej Lampret na kratko predstavil glavna izhodišča omenjene problematike. Velik poudarek je bil na tem, da je za to problematiko sistemsko odgovorna država, kar pomeni, da država načrtuje izgradnjo domov za starejše občane po celi državi. Sprejet je tudi dokument Nacionalni program socialnega varstva v obdobju 2000-2005, ki predstavlja vodilo pri postavljanju prioritete izgradnje domov. Kot je pojasnil g. Dominkuš z MDDSZ, drža-

va spodbuja programe, ki nudijo pomoč starejšim v domačem okolju, v bližini svojcev in prijateljev. Omenil je predvsem oskrbo starejših na domu, možnost izgradnje varovanih stanovanj in dnevnih centrov, ki predvsem razbremenijo družino, ter domov. Občina Ivančna Gorica meji na področja, kjer imata domove občini Grosuplje in Trebnje, kar predstavlja relativno ustrežno možnost izbire. G. Dominkuš je tudi pojasnil, da je bil v letošnjem letu izveden razpis za koncesije. Nov dom za starejše občane naj bi se začel graditi v občini Dobrepolje; z njim bi se razbremenil dom v Grosuplju in posebni socialni zavod v Ponikvah.

G. Pucelj, direktor CSD, je razložil, da starost sama ne predstavlja socialnega problema. Na Center se obrnejo starostniki le, če si sami niso več sposobni urediti namestitve v domovih. G. Vunderl, direktor Doma v Grosuplju, je predstavil nekaj informacij v zvezi s čakalno dobo in razložil, da obstaja trend, da čedalje več ljudi želi čim dlje ostati v domačem okolju.

Kljub temu je trenutno v grosupljskem domu 56 oseb iz občine Ivančna Gorica, na sprejem pa iz naše občine čaka še 20 prosilcev. Občina Ivančna Gorica zagotavlja tudi pomoč osebam na domu. Po pogodbi z občino jo izvaja Dom starejših občanov Grosuplje s tremi delavkami, ki oskrbujejo 41 uporabnikov.

Po burni razpravi, v kateri so sodelovali svetniki in svetnice vseh svetniških skupin, so soglasno sprejeli naslednje sklepe:

- Občina Ivančna Gorica je v obdobju svojega delovanja že nekaj storila na področju problematike starejših občanov, predvsem ob sodelovanju Centra za socialno delo in Doma za starejše občane Grosuplje.
- Nakazani so bili novi standardi za oskrbo na domu, katerim bo občina sledila. Občinski svet se obveže, da bo financiral nakup primerne termo posode za transport hrane oskrbovancem, ki prejemajo oskrbo na domu.
- K izgradnji doma za starejše občane bo občina pristopila, ko bodo za to možnosti. Obe omenjeni lokaciji na zazidalnem načrtu "Novi center v Ivančni Gorici" bosta ponujeni na trg; če ponudnika oz. investitorja ne bo, bo občina odkupila zemljišči. Proračunska sredstva za nakup omenjenih zemljišč bodo opredeljena šele v primeru, ko resnično ne bo mogoče dobiti investitorja.
- Treba je ustanoviti komisijo, v katero bodo povabljeni predstavniki društva upokojencev, Centra za socialno delo, Doma starejših občanov v Grosuplju, predstavniki MDDSZ in strank.

## 7. REDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA OBČINE IVANČNA GORICA

Po zaključku izredne seje se je začela 7. redna seja občinskega sveta občine Ivančna Gorica. Kljub zajetnemu dnevnomu redu je bila zaključena do 24. ure.

### DA BI NA MRTVIH REFERENDUM DELALI ...

Začetek je minil v razdvojenem ozračju, argumentih za in proti ter ob vznemirjenih čustvih glede ponovnega odprtja starega šentviškega pokopališča. Na koncu bučne razprave, v kateri so dali informacije župan, predsedniki krajevnih skupnosti Dob, Temenica, Šentvid pri Stični ter predsednik pokopališkega odbora Šentvid pri Stični Jurij Rojc in občinski svetniki vseh svetniških skupin, do glasovanja ni prišlo. Občinski svet je sprejel v vednost informacije z ene in druge strani, kar pa še ne pomeni, da se je problematika šentviškega pokopališča zaključila. Možnih rešitev je bilo kar nekaj, med drugim tudi predlog o referendumu, vendar pa se bo, glede na zaključek razprave, o pokopališčih v naši občini (med razpravo se je omenjalo tudi pokopališče v Stični) še razpravljalo.

### PRORAČUN IN NADZORNI ODBOR

V nadaljevanju seje je župan Jernej Lampret dal krajšo informacijo o izvrševanju proračuna občine Ivančna Gorica. Omenjen je bil tudi nepričakovani prihodek od davka na dobitke od iger na srečo, ki je občini prinesel celih 14 milijonov tolarjev. Po poročilu g. Kosa, predsednika nadzornega odbora, na poročilo o šestmesečni realizaciji proračuna niso imeli pripomb. G. Kos je poudaril le, da je treba realizacijo

proračuna do konca leta pospešiti. Ob poročilu dela nadzornega odbora se je razprava ustavila pri namenskosti porabljenih sredstev krajevnih skupnosti. Na seji je bilo poudarjeno, da v proračunu ni finančnega načrta o porabi sredstev krajevnih skupnosti. G. Kos je povedal, da bo treba finančne načrte krajevnih skupnosti nekako umestiti v proračun, saj bomo le tako lahko prišli do čistih postavk in ustrezne namenske porabe proračunskih sredstev.



## POROČILO KOMISIJE ZA MANDATNA VPRAŠANJA, VOLITVE, IMENOVANJA IN PRIZNANJA

... je dal njen predsednik Dušan Strnad. Na seji so obravnavali dve točki, in sicer izvolitev člana v Odbor za gospodarstvo, komunalo in varstvo okolja (izvoljen je bil Jože Polončič) ter imenovanje uredniškega odbora časopisa Klasje. Glede na to, da so v pripravi spre-

membe statuta občine, so predlagali, da sedanj glavni urednik in uredniški odbor še naprej nadaljujejo delo. Občinski svet je predloga KVIAZ-a podprl.

## CENA VODOVODA NA POLŽEVSKI PLANOTI

Po poročilu g. Skarlovnika, direktorja Javnega komunalnega podjetja Grosuplje, ki je med drugim povedal tudi, da bo za izgradnjo vodovoda na Polževski planoti 62 % sredstev

zagotovila občina iz lastnih virov, 38 % potrebnih sredstev pa bo treba financirati preko obstoječih in predvidenih zavezancev, so sprejeli odlok o plačilu sorazmernega dela stroškov izgradnje vodovodnega omrežja na območju Polževske planote v občini Ivančna Gorica. Istočasno so soglasno izglasovali tudi sklep o višini sorazmernega dela stroškov izgradnje vodovodnega omrežja na tej planoti v Občini Ivančna Gorica. Višina sorazmernega deleža stroškov izgradnje vodovodnega omrežja

je 857 SIT na kvadratni meter površine. V nadaljevanju se je bil sprejet tudi sklep o oprostitvi plačila sorazmernega dela stroškov za pripravo in opremljanje stavbnega zemljišča za izgradnjo vodohranov Poljane in Polzevo.

## NA SEJI SO ODLOČALI ŠE ...

S pripombami komisije je bil sprejet sklep o razpisu koncesije za izvajanje programov predšolske vzgoje

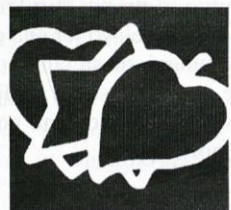
na območju občine Ivančna Gorica ter odlok o spremembi in dopolnitvi odloka o zazidalnem načrtu 14/a Novi center Ivančna Gorica (prva faza), v katerega je treba vključiti tudi možnost izgradnje nadvoda nad železniško progo. Soglasno so sprejeli tudi sklep o odtujitvi nepremičnine v k.o. Dedni Dol. Župan pa je predlagal, da občina iz proračunske rezerve nameni milijon tolarjev družini Motoz. Tudi ta sklep je bil soglasno sprejet.

Natalija Pavlin

# SVETNIKI ODGOVARJAJO

Na seji uredniškega odbora smo se odločili, da svetnikom in svetnicam v Občinskem svetu občine Ivančna Gorica zastavimo naslednje vprašanje:

Situacija na prometnem področju v občini se počasi izboljšuje. Še vedno pa obstajajo odseki cest, ki marsikateremu udeležencu v prometu povzročajo sive lase. Naj omenim križišče v Ivančni Gorici med Ljubljansko cesto in Ulico II. grupe odredov, kjer bi bil nujno potreben semafor, obljubljeni križišče pred izvozom na avtocesto, ki ga še vedno ni, in osamelo "uparjalniško cesto". Kako bi vi reševali omenjeno problematiko in s katerimi sredstvi?



ZDRUŽENA LISTA  
socialnih demokratov

Zelo zanimivo vprašanje ste mi zastavili in na podlagi tega bi lahko sklepala, da Občina Ivančna Gorica v zadnjih 10 letih ni uspela narediti projekta prometne ureditve. Vse skupaj se mi zdi še toliko bolj čudno, ker je vendar šla mimo avtocesta in "uparjalniška cesta" in je bilo ob tem nujno narediti projekt prometnega načrta in obveznega finančnega načrta, ki k temu projektu spada. Na ta način smo vsi posredni porabniki javnih financ dolžni načrtovati investicije in upoštevati pravila prostorskega načrta občine in seveda države.

Če pa je Občinski svet v prejšnjih sestavah te načrte sprejel, se postavlja vprašanje, zakaj zadeve niso realizirane in kdo je za to odgovoren.

Upam, da ni odveč, če še enkrat opozorim, da 1. januarja 2004 začne veljati novi Zakon o urejanju prostora, kar bo posledično pomenilo daljši proces pridobitve soglasij, načrtov, dovoljenj ipd., to pa za lokalno skupnost pomeni tudi večje stroške ter upočasnitev razvoja kraja in razrešitve problemov v prometu.

MAGDALENA Urbančič, dr. med.



Stanje na prometnem področju v občini Ivančna Gorica je zaskrbljujoče, da ne rečemo katastrofalno. Dokaz, da trditev drži, sta dve prometni nesreči v mesecu dni na regionalni cesti Ivančna Gorica-Zagradec, ki sta se žal končali s smrtnim izidom. Prav tako smo priča tedenskim prometnim nesrečam, ki se dogajajo v križišču med Ljubljansko cesto in Cesto II. grupe odredov, v križišču na regionalni cesti Ivančna Gorica-Radohova vas, Šentvid-Glogovica-Pristavljva vas in v križišču ob priključku na AC v Ivančni Gorici. Naj pojasnim, da je vzdrževalec in investitor regionalnih cest država, medtem ko se mora vzdrževanje in rekonstrukcija lokalnih cest finan-

cirati iz občinskega proračuna. Zaradi hitrega večanja prometa na AC Ljubljana-Zagreb in z otvoritvijo odseka od Višnje Gore do Biča se velik del preračunljivih voznikov, da bi se izognili plačilu cestnine, preusmeri na regionalne ceste.

Tako smo namesto razbremenitve prometa z izgradnjo AC naše ceste še dodatno obremenili. Žal tudi pogajanja med izvajalci del avtoceste in Občino niso bila uspešna in so nam po končanih delih ostale samo razkopane ceste. Edini pogajalec med državo in Občino v času gradnje AC je bil župan. Država, kot lastnica glavnih cestnih komunikacij v občini, mora nujno zagotoviti rekonstrukcijo regionalne ceste Ivančna Gorica-Zagradec, saj je cestišče preobremenjeno, poškodovano in nevarno za vse udeležence v prometu, še zlasti za pešce (dve nesreči v mesecu dni s smrtnim izidom), ter ceste Ivančna Gorica-Radohova vas. Kdaj se bodo sanirali mostički med Ivančno Gorico in Muljavo? Na tem delu cest se je zgodilo največ prometnih nesreč s hudimi posledicami, to bi morala biti prioriteta. Zaradi izrazito zmanjšane prometne varnosti in močno povečanega prometa je treba ugotoviti tudi, kakšno je stanje ulic v urbanih naseljih. Na najbolj prometnih ulicah je treba zgraditi pločnike in kolesarske steze, ki so bolj izjema kot pravilo. Velik problem je tudi področje mirujočega prometa, kjer skušamo ob sprejemanju prostorskih aktov vedno od investitorja zagotoviti tudi ureditev parkirnih mest. Treba je urediti večje parkirne površine na mestih, kjer jih občanke in občani potrebujejo, posebej v centru Ivančne Gorice. Občina mora nujno zaposliti komunalnega redarja, ki bi nadziral parkiranje v večjih središčih občine; to je zdaj prepuščeno vsakemu posamezniku posebej. Vsak si upa parkirati kjer koli, ne glede na to, da s svojim brezvestnim ravnanjem ogroža druge in še dodatno zmanjšuje prometno varnost.

Na koncu uredništvu Klasja predlagamo, naj v bodoče enaka vprašanja kot svetnicam in svetnikom zastavljajo tudi županu. Glede prometa v občini je edini, ki je z vsoto situacijo do potankosti seznanjen in konec koncev tudi predlagatelj in izvrševalec proračuna občine.

Svetniška skupina LDS:  
Sonja Maravič, Nataša Lukman,  
Marina Koščak, Zdravko Skubic, Jože Rus, Miro Volkar



V desetih letih, odkar imamo svojo občino, se je na prometnem področju že marsikaj izboljšalo. Dokler Ivančna Gorica še ni bila samostojna občina, je bila cestna varnost in infrastruktura veliko slabša (ni bilo pločnikov, cestnih označb ...).

Odkar imamo cestninsko postajo v Biču, pa je na tem področju zavladala zmeda, saj velik del tranzitnega prometa poteka skozi Ivančno Gorico. Kar zadeva bodoče križišče oz. rondo, mi je zelo žal, da še ni končano. Čeprav na DARS-u in Slovenskih železnicah dobro vedo, kaj morajo storiti, se najbolj zatika ravno pri soglasju, ki ga morajo dati Slovenske železnice. Ko bodo dali soglasje, bo kmalu rešen tudi problem prometa, ki poteka skozi Ivančno Gorico. Promet iz smeri Šentvida in iz nasprotni smeri - Višnje Gore bi tedaj obšel Ivančno Gorico.

S križiščem Ljubljanska cesta in Cesta II. grupe odredov pa je tako: lastnica polovice le-tega je občina, lastnica druge polovice pa država. Pogodba, ki je bila sklenjena že pred začetkom gradnje avtoceste, zavezuje DARS, da naredi pločnike in uredi križišče.

Kar pa zadeva semafor, mora biti križišče, kjer le-ta stoji, urejeno s pločniki in vidnimi označbami; to nam narekuje zakon. Mi pa vseh pogojev še ne izpolnjujemo. Osebnost bom preko občinskega sveta, stranke SDS in Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu še bolj angažiral, da bi skupaj poskušali čimprej doseči, da se bodo pereči problemi uredili kar najbolje za nas vse.

Francišek Grabljevec  
svetnik SDS



Glede na promet, ki je sedaj v Ivančni Gorici, je po našem mnenju semafor v križišču z Ljubljansko in Cesto II. grupe odredov vsekakor potreben in je nujno, da občinska uprava takoj pristopi k reševanju tega problema, če še ni. V tem

križišču je bilo tudi že zelo veliko nesreč.

Prav to velja tudi za zelo nevarno križišče pred izvozom na avtocesto. Tudi tukaj je nujno potreben ali semafor ali pa ureditev križišča. Škoda je, da se ta problematika ni bolj intenzivno reševala ob izgradnji avtoceste, na kar smo tudi v občinskem svetu ves čas opozarjali. Sedaj pa jo bo treba, predvidevamo, reševati delno z občinskimi in delno z državnimi sredstvi.

"Uparjalniška" cesta ima veliko problemov s pridobitvijo dovoljenj, vsekakor pa se po našem mnenju to predolgo vleče in bi morala biti cesta, v katero je bilo vložena že veliko denarja, že zdavnaj funkcionalna.

v imenu svetniške skupine SLS  
Milena Vrbovec



Osebnost menim, da je bolje reševati problem križišč s krožnim prometom kot pa s semaforji. Če pri tem upoštevamo še dejstvo, da je ureditev krožnega prometa daleč najenostavnejša, najcenejša in najboljše ekološka rešitev, potem je jasno, da moramo našo strategijo reševanja omenjene problematike zapeljati v to smer.

Ko govorim o križiščih s krožnim prometom, nimam v mislih "ogromnega" prometnega otoka, okrog katerega bi voznički vozili (takšnega, kot ga poznamo pred železniško postajo Ivančna Gorica), temveč manjšega "otočka", seveda z jasno signalizacijo, da gre za krožni promet. Dober primer rešitve prometa s krožnimi križišči je rešitev v nakupovalnem centru BTC.

S krožnimi križišči bi tudi omejili

Nikolaj Erjavec

## MLEČNE KVOTE

Obvestilo za vse pridelovalce mleka

Nezadržno se bliža čas, ko bo Slovenija članica EU in iz tega sledi tudi uvedba mlečnih kvot - vsak proizvajalec mleka bo dobil kvoto (količina mleka, ki jo bo lahko prodal). Kot poizkusno kvotno leto bo od 1.4.2004 do 31.3.2005.

Naslednje kvotno leto pa bo od 1.4.2005 do 31.3.2006; presežki mleka bodo predvidoma že sankcionirani.

V Sloveniji se pripravljajo predpisi za uvedbo sistema mlečnih kvot, ki naj bi bil sprejet do konca letošnjega leta. V prvi polovici novembra bomo v KZ Stična vse proizvajalce mleka povabili na skupen sestanek in vas s predstavniki Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije seznanili s predlogom predpisa za uvedbo sistema mlečnih kvot v Sloveniji.

Glede na zelo pomembno zadevo, ki bo doletela vse proizvajalce mleka in tudi Kmetijsko zadruško kot odkupovalko mleka, pričakujemo vaše sodelovanje.

KZ Stična  
Moja Travnik

## KMEČKA ZVEZA NOVE SLOVENIJE IN NAŠE KMETIJSTVO

Petega oktobra 2003 sem se udeležil zboru Kmečke zveze Nove Slovenije v Ormožu. V uvodu nas je nagovoril predsednik naše stranke, dr. Andrej Bajuk.

Tja sem potoval z optimizmom, vračal pa sem se z zelo grenkim priokusom. Zakaj?

Veliko nepravilnosti in goljufij v kmetijstvu sem že poznal, z nekaterimi stvarmi pa smo se seznanili na samem zboru. Nas v N.Si predvsem moti delovanje bivšega direktorja Veterinarske uprave dr. Zorana Kovača, delno pa tudi njegovega kolega, ministra dr. Francija Buta, zaradi nove uvedbe številčenja goveda in testiranja BSE, ki se izvaja nad govedjo, staro 24 mesecev (v sosednjih državah pa test izvajajo nad 30 meseci starosti), češ da bomo živino tako lažje in dražje prodajali. To pa se žal ni zgodilo, ker smo je največ

izvozili v BiH in Albanijo za smešno nizko ceno.

Po zamenjavi vodstva v Veterinarski upravi so nore krave kar naenkrat postale zopet "pametne". Prav tako se na kmetove stroške nič več ne ugotavlja "prisotnosti" klo-ramfenikola v mleku.

Na tem zboru smo sprejeli devet vsebinskih sklepov, ki jih bodo naši poslanci zagovarjali v državnem zboru in so taki:

- zdravstveno zavarovanje kmetov,
- katastrski dohodek,
- ustanovitev sklada vzajemnega zavarovanja,
- pomoč mladim kmetom,
- predčasno upokojevanje kmetov,
- denacionalizacija kmetijskih zemljišč,
- kmetijsko šolstvo in
- ukinitve prepovedi reklamiranja vina.

**N.Si**  
Nova Slovenija  
Krščanska ljudska stranka

Dotaknili smo se tudi teme dodeljevanja pomoči po katastrofalni suši, ki je nas kmete letos zelo prizadela. Če lahko opišem na konkretnem primeru, nam je država ponudila pomoč, in sicer v obliki koruze za krmo. Vendar nas bo ta krma stala veliko več, kot bi nas, če bi jo kupili na prostem trgu. Če se bo kmetijska politika nadaljevala v takšni obliki, ne bo prav nič čudno, če bodo obdelovalne površine ostale neobdelane.

Če se tudi vi čutite opeharjene za vaše pravice, se nam pridružite. V Kmečki zvezi Nove Slovenije je prostora za vse vaše pobude in želje. Pišete mi lahko na moj naslov ali pa me enostavno pokličite.

Alojz Čebular  
Šentvid pri Stični  
GSM: 041/386-215

## DAN JESENI V IVANČNI GORICI

V petek, 10. oktobra, smo imeli pred Vrtnim centrom v Ivančni Gorici praznik - Dan jeseni, ki so ga že tretje leto pripravili Društvo podeželskih žena, sadjarji občine Ivančna Gorica in kmetijska svetovalna služba. Obiskovalci smo si lahko ogledali bogato in zelo zanimivo razstavo jesenskih pridelkov in domačih dobrot.

Predstavila se je tudi kmetija Bregar iz Znojil pri Krki, ki je v ekološki kontroli. Predstavili so jabolka "topas", ki so za intenzivno pridelavo na ekološki način, ter piro, sojo ...

Letos so članice DPŽ-ja pripravile tudi zelo zanimivo tekmovanje, in sicer tekmovanje za najdaljši jabolčni zavitek. Najdaljšega, ki je meril kar 3,2 m, je spekla gospa Majda Vrhovec s turistične kmetije Grofija. Zasedla je prvo mesto, na drugo pa se je uvrstila gospa Marta Okorn z Izletniške kmetije Okorn, z dolžino 2,3 m.

Vse članice so se s pripravo zelo potrudile.

Tekst in foto: Nataša Erjavec



Med ponudbo, ki so jo pripravile članice DPŽ-ja, ni manjkalo niti jabolčnika, kuhanega kostanja, svežega sadja in zelenjave, jabolčnega kisa, suhega sadja in različnega peciva ter ostalih izdelkov iz sadja.



Na Dnevu jeseni so tokrat sodelovali tudi otroci iz vrtcev Stična, Ivančna Gorica, Višnja Gora in Zagradec. Razstavo so popestrili z lepo oblikovanimi liki živali, izdelanimi iz jesenskih plodov, zlasti buč.

## ČIŠČENJE VIŠNJICE

Na pobudo prebivalcev Znojil, Krške vasi in še ostalih okoliških vasi ter Občine Ivančna Gorica je Ministrstvo za okolje, prostor in energijo pripravilo program izvedbe vzdrževalnih del na Višnjici. Ta zajema

čiščenje in odstranitev nesnage ter odvečne zarasti, ki zmanjšujeta pretočnost potoka. Odsek, ki je predviden za čiščenje in ureditev, je dolg približno 3500 m, in sicer od izvira Višnjice v Krko do predvidoma

mlina Španc.

Pri čiščenju potoka na večje težave nismo naleteli, razen da je struga močno zaraščena in je čiščenje tako težavnejše, kot smo predvidevali.

Čiščenje oziroma urejanje potoka Višnjica se izvaja na podlagi naročila in po navodilih Ministrstva za okolje, prostor in energijo, tako da je težko predvideti, koliko časa bo še potekalo. Seveda pa je vse v največji meri odvisno od proračunskih sredstev, katerih pa vedno primanjkuje in na kar Hidrotehnik kot izvajalec naloge nima nobenega vpliva.

Z okoliškimi prebivalci do sedaj nismo imeli slabih izkušenj. Seveda se tu in tam pojavijo želje o drugačni ureditvi ali izvedbi predvidenih vzdrževalnih del, kar pa rešujemo tako, da uskladimo želje prebivalcev in stroko, če je to le možno.

Na območju občine Ivančna Gori-

## PRIDELAVA ZDRAVE HRANE

Tudi na območju občine Ivančna Gorica se je nekaj kmetov odločilo za pridelavo na ljudem in naravi prijazen način, zato so na svojih posevkih uvedli integriran način pridelave sadja in zelenjave. Imamo pa tudi že kmetije, ki je po 3-letnem preizkušanju in ob kontroli pooblaščenega Kmetijskega zavoda Maribor dobila certifikat, da izpolnjuje vse predpisane pogoje za ekološko kmetijo.

Integrirana pridelava sadja pomeni ravnovesje, ki se vzpostavlja z ohranjanjem raznovrstnosti življenja v naravi, tako da se na gospodarsko sprejemljiv način pridelujejo visoki in kakovostni pridelki zdrave hrane. Uporaba kemičnih sredstev je skrbno izbrana in zmanjšana na minimum, škodljivce sadnega drevja pa zatirajo tudi njihovi naravni sovražniki v nasadih.

Nadzor nad pridelavo, predelavo, skladiščenjem in prodajo sadja, pridelanega po Pravilih integrirane pridelave, opravljajo strokovne organizacije. Za sadje, pridelano po tem pravilniku, se dodeljuje zaščitna znamka, ki jo predstavlja stilizirana sinička, z napisom SIPS, ki potrošnikom zagotavlja zeleno kakovost ter jamči, da je bilo sadje pridelano na poseben (integriran) način.

Ekološko kmetijstvo pa je način trajnostnega kmetijstva, ki v pridelavi hrane temelji na ravnovesju v sistemu tla - rastline - živali - človek in sklenjenem kroženju hranil v njem.

Čeprav je v Sloveniji res veliko kmetij, ki iz različnih razlogov (predvsem zaradi opuščanja kmetijske pridelave) uporabljajo zelo majhne količine v ekološkem kmetijstvu nedovoljenih sredstev (ali nič), to še ni dovolj za trditev, da je v Sloveniji skoraj vsa pridelava ekološka, kot pogosto slišimo od tistih, ki so premalo seznanjeni z ureditvijo statusa ekološkega kmetijstva v svetu. Osnova za ekološko pridelavo je: upoštevanje pravil, kontrola postopka pridelave in predelave, ki jo opravi neodvisna kontrolna služba, in spoštovanje prehodnega obdobja iz konvencionalne v ekološko pridelavo.

Trenutno so pri nas štiri kmetije z integrirano pridelavo ter ena ekološka, kar pomeni, da se lahko pri njih oskrbite s kakovostnim sadjem in zelenjavo, ki sta pridelana po predpisanih normativih.

KGZS - Zavod LJ  
Kmetijska svetovalna služba  
Darka Zupanc Puš

## 15. OKTOBER - SVETOVNI DAN KMETIC

Osrednja prireditve v počastitev tega praznika je bila letos v Jakopičevi dvorani v Ljubljani.

Poleg mlade kmetice leta in mladega gospodarja leta, ki ju izbira časopis Kmečki glas, smo letos na tej prireditvi izbrali še kmetico leta. Komisija je imela težko delo, saj je morala izmed petnajstih kandidat, ki so jih predlagala društva podeželskih žena iz vse Slovenije, izbrati najbolj zaslužno. Letošnja kmetica leta je Afra Prinčič iz Kozane pri Dobrovem v Goriških Brdih. Za kmetico leta je bila predlagana tudi Sonja Boh, predsednica DPŽ Sončnica iz Grosuplja.

Prireditve so se udeležili tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Franci But, ministrica za regionalni razvoj Zdenka Kovač, predsednik KGZ Slovenije Peter Vrisk, predsednici Zveze kmetice Hrvaške in tržaške pokrajine ter še nekateri drugi pomembni gostje.

Vsi govorniki so poudarili pomen žene-kmetice za ohranitev podeželja. Kajti ko bodo z našega podeželja začele odhajati ženske, bo le-to ostalo prazno. Kmečka ženska skrbi za ohranitev krajine, kulturne dediščine, za vzgojo otrok, največkrat skrbi za ostarele starše, je gospodinja, delavka, ekonomistka in nenazadnje tudi podjetnica.

Naj ne bo dan kmetice le 15. oktober, ampak se vse leto trudimo, da bo tudi kmečka ženska dobila svoj položaj v naši družbi, da ji bo omogočeno, da s svojim delom zasluži spodobno plačilo za spodobno življenje. Kajti le vesela, srečna in zadovoljna mati in žena lahko opravlja svoje poslanstvo ter ljubezen do rodne zemlje in dela na njej prenaša na svoje otroke.

Mari Erjavec



ca Hidrotehnik kot izvajalec vzdrževalnih del sodeluje že več let. Tako smo uredili kar precej potokov in strug. Naj jih naštejemo samo nekaj:

- Stiški potok ob stiškem samostanu in nato vse do izvira v Višnjico, I. in II. faza,
- ureditev Višnjice v Malem Hudem,

- ureditev Višnjice v Zgornji Dragi,
- ureditev Višnjice na območju Škrjanč in Mrzlega Polja,
- ureditev Šentpavelščice od izvira v Šentpavlu do požiralnikov v Dobu.

Niko Burazer  
Hidrotehnik d.d.



# SUŠA IN GOZDOVI

Letošnje vremenske razmere so bile skrajno neugodne, saj je bilo celo vegetacijsko obdobje zaznamovano s kroničnim pomanjkanjem padavin in izredno visokimi temperaturami. Sušne razmere so negativno vplivale tudi na gozdove, še posebej na drevesne vrste s plitvejšim koreninskim sistemom. Zelo prizadeta je bila smreka, ki v letošnjem letu tudi obilno semeni. Padcu vitalnosti je sledil množičen razmah smrekovega lubadarja, ki je na nekaterih območjih povzročil prave katastrofalne razmere (v Sloveniji naj bi se zaradi lubadarja posekalo kar četrta milijona kubičnih metrov). Znaki napada so bili večji del leta netipični, saj se je napadenost prepoznala le po črvini na koreniniku, deblu in podrastih. Popis smrekovega lubadarja iz leta 1876 (spisal gozdni nadzornik I. Salzer) pravi: "Ko mu bolnega lesa primanjkuje prične in se je že znatno pomnožil, napada kukec (op. avtorja: lubadar) zdrave stoječe smreke in velikokrat cele gozde uniči."

## V zvezi z lubadarjem želimo lastnike opozoriti na naslednje ukrepe:

### 1. Nasvet

Redno pregledujte svoje gozdove - tudi pozimi. Če opazite od lubadarja napadena drevesa, opravite sanacijo čim prej (najpozneje do marca) oz. do roka in na način, kot vam ga je z odločbo naložil Zavod za gozdove Slovenije. Salzer svetuje: "Spomladi naj torej vsak posestnik svoje gozde pregle-da, in če najde kukca, naj taka drevesa poseka, v katerega ga bo o pravem času privabil in pokončal. Kukec se spomladi naj rajši v gorkih in solnčnatih krajih nahaja, torej naj se taki kraji najprej na tanko preiščejo." Smiselno temu lahko svetujemo tudi po skoraj 130 letih. Salzer nadaljuje: "Ko je posestnik zapazil, da se je kukec v ležeči ali stoječi les ugneznil in on je temu pozno na sled prišel, zato ga mora z

vso silo pokončavati."

### 2. Sečnja tudi brez predhodno izdane odločbe

Zakon o gozdovih (29. čl., 2. odstavek) opredeljuje, da se sanitarna sečnja, kamor spada tudi sečnja lubadark, lahko izvede tudi brez predhodno izdane odločbe, le da je treba o tem pisno obvestiti Zavod za gozdove Slovenije oz. pristojnega revirnega gozdarja.

### 3. Subvencije

V skladu s pravilnikom o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove ste lastniki upravičeni do uveljavljanja subvencij za varstvo gozdov, če ste sanacijo lubadark izvedli v roku in na način, kot vam je bil naložen z odločbo Zavoda za gozdove Slovenije. Subvencija znaša 20-30-40 % vrednosti del, odvisno od poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij.

### 4. Olajšave

Lastniki, ki vam je lubadar povzročil večjo škodo, lahko po Zakonu o dohodnini (34. čl.) in Zakonu o davčnem postopku (148. čl.) uveljavljate olajšave za znižanje katastrskega dohodka. Če je donos oz. katastrski dohodek zavezanca zmanjšan zaradi naravne nesreče več kot za 20% celotnega katastrskega dohodka iz gozda, potem se olajšava prizna za ugotovljeni odstotek za dobo 6 let. Zavezanci uveljavljajo olajšavo s posebno vlogo v 30 dneh po nastanku škode pri davčnem organu, pristojnem za odmero davka.

### 5. Pavšalno nadomestilo

Velikokrat se lastniki obračajo na nas tudi z vprašanji v zvezi z pavšalnim nadomestilom.

Pavšalno nadomestilo je oblika davčne olajšave in izjema v Zakonu o davku na dodano vrednost, namenjena samo dejavnosti kmetijstva in gozdarstva na kmetijah. To je 4% dodatek k prodajni ceni, ki ga lastniki na osnovi posebnega



Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD  
LJUBLJANA

dovoljenja davčnega organa lahko uveljavijo ob prodaji pridelkov (lesa), vendar samo ob prodaji davčnim zavezancem. Pravico do pavšalnega nadomestila ima vsak, ki ima v lasti ali zakupu minimalno 1 ha gozda, če govorimo o prodaji lesa. Vlogo za pridobitev dovoljenja za uveljavitev pravice do pavšalnega nadomestila lahko lastniki vložijo kadarkoli v koledarskem letu. Oddajo jo pristojnemu davčnemu organu na posebnem obrazcu. Lastniki morajo svojim kupcem (ki so v sistemu DDV) ob prodaji priložiti fotokopijo dovoljenja, na osnovi katerega kupci lahko uveljavljajo pavšalno nadomestilo kot del svojega vstopnega davka. Edina obveznost lastnika imetnika dovoljenja je, da ob koncu leta (do 31. januarja) predloži pristojnemu davčnemu organu obračun pavšalnega nadomestila na obrazcu, ki ga dobi po pošti od davčnega organa. Zato je treba račune s pavšalnim nadomestilom shranjevati in nato hraniti še 10 let (ni pa jih treba prilagati obračunu).

Za konec še nasvet g. Salzerja (1876): "Naj bolj lahko se kukec od gozdov odvrne, če se v gozdih prav gospodarji in se gozdi v sklepu izrežajo."

Dodatne informacije v zvezi z napisanim lahko dobite na nanovo ustanovljeni službi za gozdarsko svetovanje pri Kmetijsko gozdarski zbornici s sedežem v Ribnici, Škrabčev trg 19 (tel: 837- 32- 54), pri avtorju prispevka.

Andrej Andoljšek,  
oddelek za gozdarsko svetovanje  
pri Kmetijsko gozdarskem zavodu  
Ljubljana

## OBVESTILO O IZOBRAŽEVANJU imetnikov turističnih kmetij, dopolnilnih dejavnosti in članic DPŽ Ivančna Gorica.



KMETIJSKA  
SVETOVALNA  
SLUŽBA  
SLOVENIJE

Kar nekaj izobraževalnih dejavnosti se je nabralo v mesecu novembru, zato lepo po vrsti:

V ponedeljek, 10.11.2003, ob 15.30 se bo začel v gostinski šoli na Fužinah tečaj strežbe. Trajal bo 5 šolskih ur, štiri ponedeljke. Cena je 42.000.00 SIT, vse ostale informacije dobite ob prijavi (lahko tudi na rednem sestanku DPŽ).

V torek, 11.11, na Martinovo, bo na TK Grofija ob 9. uri zanimiv kulinarčni tečaj o pripravi buč za prehrano, kar je nadaljevanje predavanja, ki smo ga že imeli. Prijave na sestanku DPŽ ali po telefonu 01 7869 310 (315).

V sredo, 12. novembra, ob 9. uri pa bo v prostorih sejne sobe na KZ nadaljevanje delavnice za pripravo HACCP sistema v smislu pregleda načrta oz. tlorisa prostora, ki ste ga po dogovoru na pomladni delavnici že začeli pripravljati.

Pripravite tudi vprašanja, ki se vam porajajo ob pripravi in izvedbi sistema.

Vsi, ki se želite dodatno izobraziti v predelavi mleka, lahko dobite natančnejše informacije pri KSS (01 78 69 315).  
Prisrčno vabljeni!

Svetovalka za KD in DD Irma Lekan

## OD FUŠARJA DO OBRITNIKA

### NOVA OBRITNA ZAKONODAJA

v sprejemanju naj bi med drugim "fušarjem" ponudila ustrezno poceni alternativo za vstop v legalno poslovanje. Odpravila naj bi administrativne obremenitve in s posebnimi olajšavami pomagala na začetku poslovanja. Torej bi morala biti usmerjena v liberalizacijo pogojev, ki bi fušarje spodbudila k prestopu iz ilegalne v legalno ekonomijo.

Ob obravnavi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki doslej še ni uresničil bistvenih pričakovanj, so bili posredovani podatki domačih in tujih strokovnjakov, da je v Sloveniji obseg sive ekonomije izjemno visok, saj beleži skoraj četrtno bruto družbenega proizvoda. Rednih ali občasnih sivih ekonomistov pa naj bi bilo skoraj četrta milijona prebivalcev Slovenije. Nekatere analize so pokazale, da se z delom na črno ukvarja od 225 do 250 tisoč ljudi, to pa pomeni, da bi tak obseg dela, če bi bil legaliziran, zaposlil okvirno 70 do 80 tisoč delavcev.

Toliko na rob sprejemanju nove obrtne zakonodaje in fušarjem.

### KARTICA OBRITNIK

Obrtna zbornica Slovenije bo predvidoma do konca leta izvedla prvo fazo projekta "kartica obrtnik", ko bo vsak obrtnik dobil člansko kartico, katere uporaba naj bi imetnikom prinašala toliko prednosti in koristi, da bodo z lahkoto poravnali stroške obvezne članarine.

Projekt naj bi se odvil v treh fazah:

1. članska kartica - služila bo za identifikacijo članov Obrtne zbornice
2. kartica ugodnosti - omogočala bo ugodnosti pri partnerjih. Temeljila naj bi na brezplačnem objavljanju posebnih popustov, ki jih dajejo obrtniki drugim obrtnikom
3. plačilna kartica - sčasoma naj bi postala tudi plačilna kartica

V prvi vrsti bo vsak član s sto kartico dokazoval članstvo pri uveljavljanju pravic. Razne oblike izobraževanja, svetovanja ter druge storitve so že danes pomembna aktivnost obrtniške stanovske organizacije. Ena od nalog obrtne zbornice je, postaviti okvire brezplačnih storitev, ki so zajete v plačani članarini, ter ponudba plačljivih storitev. S to kartico si bodo člani lahko zagotavljali paket obeh vrst storitev, tako da bodo plačljive storitve zanje ugodnejše.

Obrtna zbornica bo k sodelovanju pri tem projektu povabila več strateških partnerjev, ki bodo njenim članom zagotavljali določene ugodnosti pri storitvah in nakupih izdelkov. Zdaj potekajo pogajanja z večjimi partnerji, ki se bodo vključili v sistem Kartica Obrtnik.

Veliko se pričakuje od segmenta, ki se imenuje "obrniki obrtniku". Člani obrtne zbornice bodo vključeni v sistem kartice, tako da bodo drugim članom pod določenimi pogoji priznavali popuste, ugodnosti in bonuse v duhu dobrih poslovnih običajev in medobrnitiške solidarnosti. Pričakujemo, da bo to zaživelo že prihodnje leto.

### NASLEDNJI KORAK - PLAČILNA KARTICA

V prvem obdobju bo kartica služila kot identifikacijski dokument, dokaz o članstvu v stanovski organizaciji in za izkoriščanje določenih ugodnosti, ki jih bodo nudili partnerji, člani obrtne zbornice. V prihodnje pa naj bi kartica Obrtnik v sodelovanju z bankami postala tudi plačilna kartica, enakovredna vsem drugim plačilnim karticam, ki jih poznamo pri nas - poleg tega pa bo zagotavljala še vse že omenjene dodatne prednosti (bonitete, popusti).

Sodelavci tega projekta vedo, da je v Sloveniji v obtoku že veliko plačilnih kartic (Po podatkih združenja bank jih je bilo konec preteklega leta skoraj milijon in pol!). Poleg plačilnih kartic pa je v obtoku tudi veliko kartic zvestobe, lojalnosti in ugodnosti. Nekatere med njimi so tudi plačilne. Članom obrtne zbornice želijo avtorji s tem projektom zagotoviti večje število ugodnosti pri projektih, ki so združljivi, pa tudi možnost izkoriščanja enakih ugodnosti, kot jih nudijo navedene kartice. Na vsak način pa gre razmišljanje v tej smeri, da bi število "plastičnega" denarja v našem žepu znižali in ne zvišali.

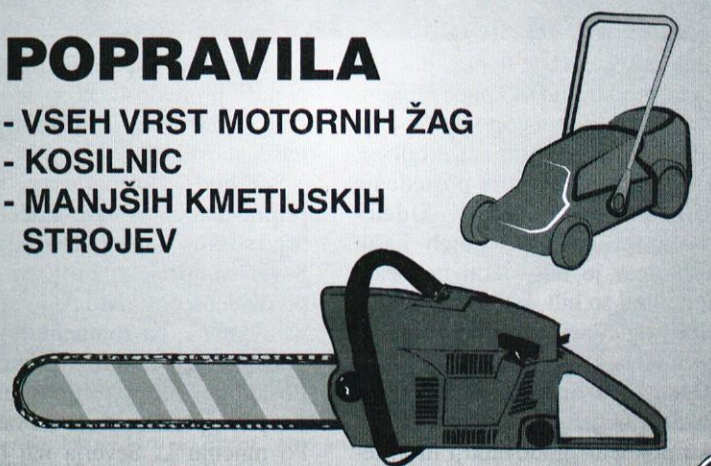
In če bodo uspeli vse te ugodnosti, nudenje strokovne pomoči, nasvetov in vsestransko uporabo kartice ovrednotiti ter za to dajati še dodatne ugodnosti (kot milje pri letalskih vozovnicah), bo kartica Obrtnik zagotovo zaživela.

## ANDREJ RUS s.p.

Šentvid pri stični 97 a, 1296 Šentvid pri Stični  
GSM: 041 620 179, Fax: 01 780 00 05

### POPRAVILA

- VSEH VRST MOTORNH ŽAG
- KOSILNIC
- MANJŠIH KMETIJSKIH STROJEV



# SEČNJA NA LUČARJEVEM KALU



Jesen je tisti zadnji trenutek, ko se pripravimo na mrzlo zimo. S polj pobere pridelke, v gozdu pripravimo drva, da nas ne bo zeblo. Pripravljanje drv ni samo težko delo - lahko je tudi tekmovanje, kdo bo posekal in pripravil več.

Letos so na Lučarjevem Kalu organizirali že šesto tradicionalno občinsko tekmovanje v sečnji. Temovalci so se pomerili v treh disciplinah: žaganje smrekove sušice, tako da pade na balon, žaganje debla na podlagi, pri čemer je pomembno, da se podlaga ne prežaga, tekmovalci pa so morali tudi odžagati kos debla s čim bolj ravnim rezom.

Stroga komisija je za zmagovalca proglasila Marka Novaka iz Ambrusa. Drugo mesto je dosegel domačin Tomo Mandelj. Da pa glas o našem tekmovanju seže daleč, je dokazal tretjevrščeni Jože Dular, ki je k nam prišel iz Novega mesta.

Tekmovali so še: Franc Kastelic, Stane Berčon, Igor Turk, Rudi Mandelj, Matej Mandelj, Jože Mandelj, Jure Turk in Andrej Agnič - vsi z Lučarjevega Kala, potem pa še Ignacij Kastelic iz Trnovice, Alojz Hočevnar s Potoka pri Muljavi ter Tomaž Kralj iz Gorenje vasi. Ne le moški, ampak tudi ženske znajo upravljati z motorno žago - to je moškim dokazala Katarina Kralj iz Gorenje vasi.

Tekmovalci so svoje delo obvladali; edini problem je predstavljala žaga, ki je imela zelo zelo skrhano verigo, in tako tekmovalci niso mogli pokazati vseh svojih spretnosti in znanja.

## NAJ PRIDELKI

Po končanem tekmovanju pa je bila še razglasitev rezultatov drugega občinskega tekmovanja Naj pridelki. Kljub suši, ki je zaznamovala letino, je nekaterim uspelo pridelati rekordne pridelke.

PRIDELEK	VELIKOST (v kg ali v cm)	PRIDELAL/A GA JE	KRAJ
BUČA	56 kg	Andrej Agnič	Lučarjev Kal
CVETAČA	3 kg	Jožefa Mežan	Dob
ČRNA REDKEV	1, 40 kg	Anica Erjavec	Gorenja vas
FIŽOL	55 cm	Karolina Meglič	Mekinje
JEDILNA BUČA	9 kg	Janez Bijec	Šentvid pri Stični
KOLERABA	4,4 kg	Anica Nose	Ivančna Gorica
KOREN	1,8 kg	Marija Rus	Dob
KROMPIR	0,57 kg	Kraševčevi	Šentvid pri Stični
KUMARA	1,52 kg	Tončka Mostar	Gorenja vas
KRMNA PESA	7,38 kg	Slavko Koželj	Velike Vrhe
RADIČ	98 dag	Joži Čož	Zgornja Draga
REPA	2 kg	Anica Erjavec	Gorenja vas
RDEČA PESA	1,76 kg	Anica Nose	Ivančna Gorica
RDEČA PAPRIKA	29 dag	Nada Seliškar	Znojile
RUMENA PAPRIKA	25 dag	Nada Seliškar	Znojile
SLADKORNA PESA	4,6 kg	Slavko Koželj	Velike Vrhe
ZELJE	9,6 kg	Joži Čož	Zgornja Draga

V razpredelnici je seznam rekorderjev. Zdaj veste, kam po dobro seme.



Saša Senica

## KITNI VRH - ŠPORTNI DNEVI

V vročih junijskih dneh smo se že zjutraj odpravili na pohod. Izbrali smo najkrajšo pot do gozda, da bi ubežali prevročemu soncu. Na robu Kitnega Vrha, v senci dreves, so nas čakali urejen prostor za počitek, veliko igrišče in ekipa staršev s toplo malico in hladno pijačo. Razvedrili smo se ob igrah z vodo in žogami. Ostali so lepi spomini na zadnje šolske dni.



Začelo se je novo šolsko leto. Izbrali smo drugo pot. Do Sušice nas je peljal avtobus, od tam smo se odpravili peš po Rimski cesti proti šoli. Tudi tokrat nismo mogli mimo igrišča na Kitnem Vrhu. Ni nam bilo žal. Spet so nas čakali starši in nas lepo sprejeli. Pot smo prehodili vsi, tudi najmlajši, učenci 1. razreda devetletke, ki so letos prvič med nami. In ker do Kitnega Vrha vodi veliko poti, je gotovo še kakšna, ki jo moramo prehoditi. Šolska pot, po kateri hodijo učitelji, starši in učenci z roko v roki, je mnogo lažja.

Hvala vam in na svidenje na naslednjem športnem srečanju.

Slavka Nahtigal  
profesorica razrednega pouka  
Podružnična šola Zagradec

## PO POTEH STAROSELCEV



Jesensko sonce je še prav poletno pripekalo, ko smo se konec septembra na povabilo Leopolda Severja pred stiškim samostanom zbrali vsi, ki se zanimamo za nove poglede na našo davno preteklost. Udeležencev sprehoda po poteh naših staroselcev je bilo okoli petdeset. Med njimi so bili domačini, ki so si želeli ogledati našo starodavno zgodovinsko dediščino, pa tudi udeleženci od drugod, med drugim tudi iz Ljubljane. Med njimi so bili tako poklicni zgodovinarji in arhe-

ologi kot tudi ljubiteljski raziskovalci naše preteklosti, ki so še najbolj naklonjeni novejšim teorijam o naših staroselcih.

Sprehod je bil naravnost vzorno pripravljen in voden. Začel se je pred stiškim samostanom, kjer je L. Sever najprej v grobem orisal predvideno pot, nato pa je opozoril na elemente na znamenitih štukaturah pod v Velbom, kjer v prizoru Poslednje sodbe bitje, podobno žar-ptici, prenaša duše na oni svet. Po mnenju L. Severja naj bi tudi

ime Stična izhajalo iz žar-ptice, staroselskega bajeslovnega bitja, ki je skrbelo za stik z onostranstvom in varovalo romarje in popotnike.

Dolina ob Stičnici je še danes nekako skrita, kaj šele v davni preteklosti. L. Sever je prepričan, da je bilo ob izviri potoka poganško svetišče, saj je mogoče to sklepati po ledinskih imenih (skalni osamelec Tribabje, za katerega so še pred kratkim pripovedovali, da so tam vile oz. čarovnice, pa današnje vodovodno zajetje Drmožnik, kjer naj bi bilo svetišče božanstva Trimožjata, kjer so se "romarji" lahko okopali v svetih tolmunih). Na misel, da je bil kraj za staroselce svet, navaja tudi podatek, da je bila po pokristjanjenju in prihodu belih menihov zgrajena v dolini ob potoku kapelica sv. Frančiška s "čudodelno" vodo. Da bi brez nezgod "popotovali" po poteh našega izleta, nas je vodja presenetil z lepo rumeno zapečenimi žar-pticami in kozarčkom kave. Vsi udeleženci smo bili prijetno presenečeni in te prijazne pozornosti veselili.

Ogled starega virskega mesta z monumentalnim obzidjem in grobnimi gomilami v ravnini je udeležencem približal način življenja staroselskih prebivalcev, ki so

se v nevarnostih v to središče zatekali z vsem svojim imetjem; če se je nevarnost povečala, so se umaknili na Gradišče, ki je po svoji naravni konfiguraciji terena nudilo večjo in učinkovitejšo varnost. Ogledali smo si tudi virski potok, kjer so se virski prebivalci oskrbovali z vodo. Vodja ogleda je opozorjal tudi na dobro vidne fosilizirane školjke, pa tudi iz notranjosti zemlje pojavljajočih se človeških ribic ni pozabil omeniti. Te so vsekakor ena od velikih naravnih znamenitosti naše občine.

Sprehod se je približal zaključku z ogledom žalostno degradiranih nekdanjih bajerjev na Marofu. Nekoč je cistercijski samostan tam gojil ribe, stiškega potoka pa ni

še nihče onesnaževal. V davni preteklosti pa so bili potok in njegovi tolmeni za naše prednike sveti kraji, kjer so si očiščevali dušo in telo.

Pravi sklep izredno zanimivega sprehoda pa je bil v Spodnji Dragi. Tam je še živo izročilo o čudodelni vodi iz Dražanskega Trimožnika. Še v prejšnjem stoletju so hodili ljudje tja po zdravje. Tudi udeleženci izleta so se napili slatne izvirske vode in bili vedno bolj prepričani o tem, da so naši predniki živeli v skladu z naravo in svetom, ki jih je obdajal. Morda so bili srečnejši kot današnji človek.

Sprehoda se je udeležila M.A.Ficko.



## S KOLESOM PO ŠENTVIŠKI KOTLINI



Tudi letos smo se ljubitelji "pedalskih" veččin namenili prekosariti šentviško okolico in tako pozdraviti prihod nadse prijetne in tople jeseni v naše kraje. Za izlet smo izbrali tretjo nedeljo v septembru. Pomislek zaradi poznega datuma je bil odveč, saj so nas vremenske razmere pričakale z največjo možno naklonjenostjo. Dan je bil zares s soncem obsijan in povsem zgodnje-poletni. Tihe želje so se več kot uresničile.

Nekaj pred deseto uro se je na startu zbralo sto kolesarjev. Pred startnim žvižgom so nas gostoljubni domačini presenetili z jutranjo kavo, jabolčnim zavitkom in mnogimi drugimi domačimi dobrotami.



Ob znaku starterke Ele smo poglani svoje konjičke, se usmerili proti Temenici in naprej do Mišjega Dola. Tu smo imeli kratek postanek, se okrepčali ter se od tod naprej peljali po dveh trasah, saj sta se poti za boljše in slabše pripravljene kolesarje

ločili. Težja trasa je zahtevala od udeležencev vzpon na Primskovo goro, spust skozi Mačji Dol in nadaljevanje poti do Velikega Gabra, kjer so srečali manj pripravljene, ki smo do tu prikolesarili skozi vas Primskovo. Vse zahtevnejše kolesarje je navdušil zares izvrsten pogled na dolensko hribovje, ki so ga bili deležni ob pogledu z obronkov Debelega hriba. Skupna pot nas je nato vodila do Biča, kjer so boljše pripravljene kolesarji zavili proti drugemu vzponu na Selo Šumberk. Na vrhu jih je z domačim toplim čajem pričakala prijazna gostilničarka. Ob povratku v Bič sta se obe trasi dokončno združili in vsi smo nadaljevali pot preko Doba in Rdečega Kala. Čakal nas je še spust proti Glogovici, ravninski del do Stične ter zadnji vzpon in obenem cilj - Lavričeva koča na Gradišču. Zahtevnejša trasa je od kolesarjev terjala 60, krajša pa 28 prevoženih kilometrov.

Izlet ni imel tekmovalnega karakterja, a vendarle so se najhitrejši pomerili med seboj za unikatno izdelane pokale. Vsi udeleženci so prejeli spominske medalje in bili deležni okusnega Maksovega golaža. S podelitvijo praktičnih nagrad, ki so jih prispevali sponzorji, se je osrednji del izleta končal. Druženje se je nadaljevalo s pravim sončenjem in prijetnim kramljanjem ter izmenjavanjem doživetij ob kolesarskih naporih.

Ljubitelji kolesarstva  
Srečo, Tomaž in Uroš

## PUSTOLOVSKA DIRKA HT MOBILE CRO CHALLENGE SLOVENCIM NAJHITREJE OKOLI DUBROVNIKA



D. Blatnik, R. Kračun, K. Kotnik, P. Posinek

Si predstavljate, da kot turist hodite po obzidju dubrovniške trdnjave in občudujete lepote mesta, kar na lepem pa se mimo vas pripodita preznajena in zasopihana "turista" s čelado in štartno številko? Uspe vam še pravočasno odskočiti, a čez čas vas spet opozorita nase dva podobna primerka: "Pazi! Achtung! Thank you!" In že ju ni več. Vse skupaj se vam zdi malo nenavadno, a po krajšem poizvedovanju ugotovite, da se odvija tako imenovana pustolovska dirka. Potem ploskate in vzpodbujate tekmovalce ter jim kdaj skrivaj namignete, kje je prava pot.

Letošnja pustolovska dirka v Dubrovniku je bila 4. oktobra. Sodelovalo je 13 dvočlanskih ekip: enajst hrvaških in dve slovenski. Na predvečer tekmovanja smo imeli udeleženci sestanek z organizatorjem, na katerem smo dobili opis poti in štartne številke ter opravili formalnosti. Po sestanku smo se Slovenci skupaj sklonili nad zemljevid in proučili taktiko. Kratek večerni sprehod smo izkoristili za raziskovanje bližnjega dela tekmovalne poti.

Na tekmovalni dan smo se se zjutraj opremili in se odpravili na štart. Otorvorjeni s sodčki za na kajak smo tekli 1,5 km po spolzkih tleh skozi trdnjavo do obale, kjer so nas čakali kajaki. Nadeli smo si rešilne jopiče in se podali v vodo. Veslali smo do

otoka Lokrum, tekli do zajetja sladke vode Mrtvo more, ga preplavali, se vzpeli po mrežah in šli do kontrolne točke na trdnjavi Fort Royal. Tekli smo nazaj do kajakov in veslali po razburkanem morju, v vetru in deloma v dežju, 7 km do kontrolne točke na obali Lapad. Pot po suhem se je nadaljevala do druge obale, do ruševine Mala Petka in največjega vzpona na Veliko Petko, čez trnje in blato, prek hribov, posejanih z ostanki min. Na delu, kjer bi bilo možno tudi premagovanje obale (coastering) in plavanje, smo se zaradi strme obale in vetra odločili za tek po suhem. Čakala nas je trdnjava Lovrjenac in potop 4 m globoko, nato dva kroga po grajskem obzidju in za zaključek še najatraktivnejši del - spust po vrvi 40 m do Onofrijevega vodnjaka. Tam sta mi po moji končani prvi pustolovski dirki v objem skočila presrečna sotekmovalca iz druge slovenske ekipe.

35 km dolgo preizkušnjo sva Klemen Kotnik iz Celja in Damjana Blatnik iz Ivančne Gorice (ekipa Pro Montana 2) premagala v treh urah in 50 minutah ter zmagala med mešanimi ekipami, skupno pa zasedla 6. mesto. Absolutna zmagovalca sta bila Rajko Kračun in Peter Posinek iz Celja (ekipa Pro Montana 1) s časom treh ur in 20 minut. Glavna sponzorja HT mobile in Dubrovačka

banka sta prispevala mobitele in denarno nagrado za zmagovalce, okrog vratu smo dobili lovrov venec in proslavili s šampanjcem. Medijsko sta tekmovanje pokrivali hrvaška televizija in časopis Slobodna Dalmacija. Tekmovanje je organiziralo društvo za promocijo ekstremnih športov in zaščito narave Spirit iz Splita.

Ta pustolovska dirka sodi med krajše, saj le-te pogosto trajajo nepretrgoma 2-5 dni in mnogo ekip niti ne pride do cilja. V Sloveniji je ta vrsta tekmovanja malo znana. Letos je bila v Velenju organizirana nasploh prva pustolovska dirka na slovenskih tleh, ki pa najverjetneje ne bo zadnja. Naslednje leto bodo pustolovske dirke na Hrvaškem vključene v pokal Cro Adventure Championship, ki bo sestavljen iz petih tekmovanj z zaključkom v Dubrovniku. V upanju na odziv sponzorjev se bomo v prihodnjem letu poskušali udeležiti pokala in pri tem čimbolj uspešno zastopati Slovenijo.

Damjana Blatnik



Spuščanje z obzidja po vrvi

## NAŠA NAJBOLJ ZNANA SOKRAJANKA

Kako je človeška ribica z Vira pri Stični odpotovala v svet



Da so ljudje živeli na območju današnjega Vira pri Stični, je izpričano za okoli 2700 let nazaj. Življenje jim je vsa ta stoletja omogočal bister potoček, ki ga danes tudi imenujemo Vir. Vanj so hodili po vodo, včasih zelo zgodaj zjutraj, še v mraku. Takrat so v njem videvali "ribe", ki so se od drugih razlikovale po drobnih nožicah, razvejanih škrgah, glavi brez oči in barvi kože, ki je bila bela kot človeška. Zaradi njihove drugačnosti se niso vznemirjali in niso razmišljali, kje vse, razen v njihovem izviru, še živijo. Torej tudi niso opozorili Janeza Vajkarda Valvasorja na "bele" oziroma "človeške" ribe, ko je sredi 17. stoletja hodil tod in spraševal po posebnostih, da bi jih opisal v Slavi Vojvodine Kranjske.

Tako je učena glava prvič opazila skrivnostne živalce šele sredi 18. sto-

letja. Zdravnik idrijskih rudarjev Giovanni Antonio Scopoli je bil pomemben evropski naravoslovec in je raziskoval tudi po ozemlju tedanje Kranjske. V roke so mu prišli živi primerki človeške ribice iz izvira na Viru pri Stični. Bil je navdušen nad najdbo, saj je bil prepričan, da ne vidi le on prvič takega čudeža med živalmi, ampak da jih ni videl še noben naravoslovec na svetu. Navdušenje je bilo preveliko, da bi ga obdržal zase. V alkoholu konzervirane človeške ribice je razposlal naravoslovcem po vsem svetu.

Medtem ko je Scopoli skrbno proučeval človeško ribico, da bi jo lahko svetu čim bolj natančno predstavil, je enega od njegovih razposlanih primerkov v zbirki celovskega vikarja Sigismunda Hochenwarta opazil dunajski

zdravnik in zoolog Joseph Nicolaus Winterl. Tudi on je bil navdušen in kar po konzerviranem primerku je živalco opisal ter leta 1768 odkritje objavil, pod objavo pa se je podpisal z anagramom (premešanimi črkami) svojega priimka: Laurenti. Tako je seznanil ves znanstveni svet, da je odkrita nova vrsta živali. Imenoval jo je Proteus anguinus. Njegovi hitrici primerno je bil opis skop in slab, saj si ni bil na jasnem niti o tem, ali je tisti primerek iz alkohola ličinka ali odrasla žival. Kot kraj odkritja je navedel Cerknjsko jezero, ki je bilo tedaj že slavno.

Šele štiri leta za Laurentijem, leta 1772, je tudi Scopoli opisal svojega najdenčka. Njegov opis je res strokoven, saj je človeško ribico točno uvrstil med dvoživke in tako povedal, da to ni riba. Zapisal je

tudi, da je po njegovem mnenju to nov živalski rod in ne le nova živalska vrsta. Kako trden je bil v svojem prepričanju, da se je upal zoperstaviti mnenju največjega strokovnjaka za sistematsko razvrščanje rastlin in živali, švedskemu zdravniku in naravoslovcu Carlu von Linnéju. Linné je namreč po sliki, ki mu jo je poslal Scopoli, človeško ribico označil za ličinko kakega kuščarja. Znanost je kasneje pritrčila Scopoliju. Scopoli

je popravil tudi Laurentijevo najdišče - zapisal je, da človeških ribic ni dobil iz Cerknjskega jezera, ampak z Vira pri Stični. Zato je Vir pri Stični, natančneje tamkajšnji izvir potoka Vir, locus classicus človeške ribice - klasično najdišče, s katerega so bili prvi opisani in javnosti predstavljeni primerki.

Tatjana Kordiš ob strokovni podpori  
Marka Aljančiča



Izvir potoka Vir na Viru pri Stični - prvo javnosti znano najdišče človeške ribice. Foto Milena Bregar.

## IZLET PLANINSKEGA DRUŠTVA POLŽ V BOHINJSKE PLANINE



Pogled na dolino Triglavskih jezer.

Sredi septembra smo se člani Planinskega društva Polž iz Višnje Gore odpravili na predzadnjo, deveto planinsko turo v letošnjem letu, katere cilj je bil, povzpeti se na vzhodni greben doline Triglavskih jezer ter na njem osvojiti vsaj dva najvišja vrhova: Veliko Zelnarico (2320 m) in Veliko Tičarico (2091 m). Za oba vrhova je značilno, da s severozahoda zaključujeta visoke bohinjke planine, ki sodijo med najlepše in zaradi pastirskih koč med

najzanimivejše predele Julijskih Alp. S temi planinami so bili v preteklosti Bohinjci zaradi živinoreje, ki jim je pomenila pomemben vir za preživljanje, tesno povezani. Imeli so razvit poseben sistem selitve živine na pašo. Najprej so zgodaj spomladi ob sv. Florjanu začeli pasti na vaških pašnikih, nato so ob sv. Petru odgnali živino na pašo na nižje planine ali senožeti in od tod v začetku julija še za dva meseca na visoke planine. Ob koncu poletja so se pastirji z živino v

enakem zaporedju vračali domov na vaške pašnike. Na nekdanje pastirsko življenje danes spominjajo številni preprosti leseni pastirski stanovi z "ogradi" (prostori za živino) na pastirskih planinah ter pastirski muzej v Stari Fužini.

Mladi, "naravo- in kulturo ljubni polži" smo pod vodstvom vodnika PZS Romana Tratarja začeli tokratno turo v bližini planine Blato, do katere smo se v poznih popoldanskih urah pripeljali z avtomobili. Nato smo peš nadaljevali pot do planine Jezero, kjer smo prenočevali v planinski koči, ki stoji sredi še do pred nekaj desetletji zelo žive pastirske planine. Tam je danes nekaj lesenih pastirskih koč z ogradami. Značilno je jezero, ki leži na najnižjem delu planine in po katerem je le-ta dobila tudi ime.

Naslednji dan smo se v zgodnji jutranji uri podali proti vzhodnemu grebenu doline Triglavskih jezer. Lepa in ne preveč naporna pot nas je vodila čez večjo pastirsko planino Dedno polje ter naprej po dnu doline, ki je zarezana med vzhodnim grebenom doline Triglavskih jezer ter visokim grebenom Vogla s svojimi več kot dva tisoč metri visokimi vrhovi (Prvi Vogel, Srednji Vogel in

Zadni Vogel), proti Veliki Zelnarici. Okoli enajste ure opoldan smo že stali na njenem vrhu in z zanimanjem pogledovali po dolini Triglavskih jezer. V krasnem sončnem dnevu se nam je z vrha ponujal izjemen pogled tudi po ostalih vrhovih Julijskih Alp. Na drugi strani doline je soncu nstavljaj svoj hrbet greben Lepo Špičje, severozahodno sta se ponujala Triglav in Kanjavec, v dolini pod njima smo lahko videli Zasavsko kočico na Prehodavcih. Jugozahodno od Velike Zelnarice se je pred nami razprosti-

verjetnosti dobil zaradi svoje oblike, ki spominja na kopico sena. S Kopicice smo se povzpeli še na naš zadnji vrh - Veliko Tičarico, s katere se je tik pod nami ponujal krasen pogled na dvojno jezero ter kočico pri Triglavskih jezerih.

Dobro razpoloženi smo se v poznih popoldanskih urah čez planino Ovčarija in Viševnik vrnili na izhodišče - planino Jezero, kjer smo našo tokratno turo tudi začeli. Rahlo utrujeni smo se odločili za najhitrejši povratek domov in poskušnjo zna-



PD Polž na vrhu Velike Zelnarice.

rala Komna z Domom na Komni, v daljavi pa je skromno kazal svoj zob tudi Krn.

Z vrha Velike Zelnarice smo nadaljevali pot še na zanimiv vrh Kopica (2190 m), ki je ime po vsej

menitega bohinjkega sira "mohanta" v Stari Fužini ter ogled stogov (kozolcev) pred Studorjem preložili za eno od naših naslednjih priložnosti.

Dušan Štepec Dobernik

## "TAM NA RAVNEM POLJU STOJI, STOJI EN BELI GRAD" - ZGODBE O IVANČNOGORIŠKIH GRADOVIH (1)

Po zaslugi raziskovalca gradov Ivana Jakiča in njegovega leksikona Vsi slovenski gradovi imamo danes na Slovenskem dober pregled nad stanjem gradov. Poleg njega širi vedenje o naših gradovih že nekaj desetletij tudi naš najbolj znani kastelolog dr. Ivan Stopar. Ta od leta 1990 dalje svoja poglobljena spoznanja sistematično podaja v topografski seriji o gradovih na Slovenskem, v kateri je do danes izšlo že 14 knjig. Za nas je gotovo najzanimivejša njegova zadnja, ki je izšla lansko leto. V njej obravnava gradove v porečju Temenice in Mirne, torej tudi gradove na območju občine Ivančna Gorica. Pred njim je ivančnogoriške gradove podrobno obdelal dr. Stane Mikuž v svoji Umetnostnozgodovinski topografiji grosupeljske krajine, ki jo je izdal leta 1978.

V Sloveniji je doslej znanih skoraj 900 lokacij, na katerih so bili v minulih stoletjih zgrajeni različni fevdalni gradovi. Od tega jih je danes v celoti (z zidovi in strehami) ohranjenih še okoli 340. Mnogi med njimi so v slabem stanju, zapuščeni in

potresov je bil leta 1511), nekateri med njimi so zato ostali že zgodaj zapuščeni in je čas že v minulih stoletjih zabrisal za njimi vse sledi ali pa je o njih ostalo zgolj nekaj nemih prič v obliki zidov ali kamenja. K propadu mnogih gradov je pripomogel tudi človek. Tako je iz novejših zgodovine znano, da smo Slovenci med drugo svetovno vojno in po njej požgali ali kako drugače uničili številne gradove (npr. Soteska, Rakovnik pri Šentrupertu, Mirna, Mokronog, Lanšpręż itd.). Razlogov je bilo po vsej verjetnosti več, največkrat pa je k takšnim dejanjem vodilo nerazumevanje materialnih ostankov višjega družbenega sloja takratne politične oblasti in njene ideologije.

Nekateri boste dejali, da danes vendarle še stoji veliko gradov, več kot 300, vendar pa so ti, razen redkih izjem, v večini primerov oropani notranje opreme, brez katere si je v resnici težko predstavljati nekdanje bivalne razmere ter njihovo bogastvo. O izgledu njihove notranjosti pričajo največkrat zgolj redke ohranjene stare fotografije.

bili škofje in močni fevdalci iz tujine, od začetka 12. stoletja dalje pa tudi nižje plemstvo, ki se je po izgradnji gradov nastanilo na našem ozemlju in tu razvilo svoje rodbine ter lastno posest. Sprva so fevdalci gradili gradove na težko dostopnih vrhovih hribov ali nad prepadnimi stenami (npr. Višnja Gora, Šumberk). Kasneje, od 16. in 17. stoletja dalje, po koncu turške nevarnosti ter pod vplivom renesančne bivalne kulture, so začeli opuščati obrambno funkcijo ter neudobne višine in si začeli zidati dvorce in graščine v prijetnejših nižinah (npr. Soteska). V mestih so v tem času začeli postavljati razkošne palače (npr. Auerspergova palača v Ljubljani, današnji Mestni muzej, na katerem trenutno poteka obnova).

Po zemljiški odvezi sredi 19. stoletja gradovi ne nastajajo več in lahko govorimo o njihovem zatonu. Postopoma se je začela spreminjati socialna struktura njihovih lastnikov. Do začetka druge svetovne vojne so si nekatere gradove prilastili posamezni uspešnejši meščani, trgovci in tovarnarji (npr. graščino Selo pri Radohovi vasi je po letu 1917 kupil ljubljanski tovarnar Karel Pollak). Po drugi svetovni vojni je bila večina gradov nacionaliziranih. V njih so bila največkrat urejena socialna stanovanja, v nekaterih so bile šole in drugi javni zavodi.

Na območju občine Ivančna Gorica je po doslej znanih podatkih izpričanih 14 lokacij gradov. O dveh (Krki in Dragi) pričajo arhivski viri, danes pa o njih ni nobenih sledi. Na štirih lokacijah so o nekdanjih gradovih še vidne sledi (Turn v Višnji Gori, Pristava, Mačerole, Kravjek - dvorec in Vrhkrka). Razvaline nekdanjih gradov so vidne na treh lokacijah (Višnja Gora, Grumlof in Kravjek - grad), v celoti ohranjenih pa je še pet gradov: Turjaški dvorec v Višnji Gori, Selo pri Radohovi vasi, Bukovica, Podsmreka in Fedransbergova graščina na Malem Hudem. (se nadaljuje)

Dušan Štepec Dobernik

## Seznam gradov na območju občine Ivančna Gorica

1. Višnja Gora - grad (razvaline), 11. stoletje, VSG, str. 364; Stopar, str. 126-131.
2. Turjaški dvorec v Višnji Gori, 18. stoletje, VSG, str. 365; Stopar, str. 131-133.
3. Turn v Peščeniku pri Višnji Gori - dvorec (sledovi), 16. stoletje, VSG, str. 352; Stopar, str. 135.
4. Grumlof - graščina (razvalina), 15. stoletje, VSG, str. 128.
5. Pristava - gradič (sledovi), 14. stoletje, VSG, str. 264.
6. Selo - dvorec, 17. stoletje, VSG, str. 296; Stopar, str. 99-100.
7. Kravjek - grad (razvalina), 12. stoletje VSG, str. 172; Stopar, str. 30-34.
8. Kravjek - dvorec (sledovi), 16. stoletje, Stopar, str. 35-36.
9. Krka - graščina (omenjena lokacija), 17. stoletje, VSG, str. 173.
10. Bukovica - gradič, 17. stoletje, VSG, str. 72.
11. Podsmreka - dvorec, 16. stoletje, VSG, str. 246; Stopar, str. 86-90.
12. Draga - dvor (omenjeno), 13. stoletje, VSG, str. 96.
13. Fedransbergova graščina - graščina, VSG, str. 102.
14. Mačerole - dvor (sledovi), VSG, str. 199; Stopar, str. 42-43.
15. Vrhkrka - grad (sledovi), 14. stoletje, VSG, str. 375.

### Terminologija:

Dvor - v zgodnjem srednjem veku utrjeno leseno ali zidano središče fevdalne posesti, pozneje sedež manjše gosposčine. (V virih: curia, hof, hoff ...)

Dvorec - reprezentančna grajska stavba, značilna arhitektura poznorenesančne in baročne dobe, brez utrdbenih sestavin

Grad - v romaniki in gotiki utrjena stavba na težko dostopnem in strateško pomembnem terenu; utr-

jeno bivališče fevdalca, od preprostega stolpa, obodnega gradu do razvitejših, mogočnejših zasnov (V virih: castellum, castrum, burg, burck, purch, veste, haus, sloss, gesloss ...)

Graščina - tudi gradič, manjša neutrjena grajska stavba, upravni sedež gosposčine

Predgradje - zunanji del gradu, kjer so bila gospodarska poslopja in prebivališča pomožnega grajskega osebja, pogosto zavarovan z obzidjem.

### Literatura:

Bartelj A. in Splichal J.: Gradovi in usode, članki v Dolenjskem listu, 1973 - 1975

Ivan Komelj, O raziskovanju dolenskih gradov, Varstvo spomenikov 1, Ljubljana 1948

Ivan Komelj, Dolenjski gradovi in spomeniško varstvo, Varstvo spomenikov 3, Ljubljana 1950

Ivan Komelj, Srednjeveška grajska arhitektura na Dolenjskem, ZUZ (Nova vrsta) 1, Ljubljana 1951

Ivan Komelj, Utrdbena arhitektura 16. stoletja v Sloveniji, ZUZ, (Nova vrsta) 7, Ljubljana 1965

Dušan Kos, Med gradovi in mestom, Ljubljana 1994

Dušan Kos, Imago Iustitiae, Ljubljana 1994

Milko Kos, Gradivo za historično topografijo Slovenije, I-III, Ljubljana 1975

Mikuž stane, Umetnostnozgodovinska topografija grosupeljske krajine, Ljubljana 1984

Janko Orožen, Gradovi in gaščine v narodnem izročilu, Celje 1936

Božo Otorepec, Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem, Ljubljana 1988

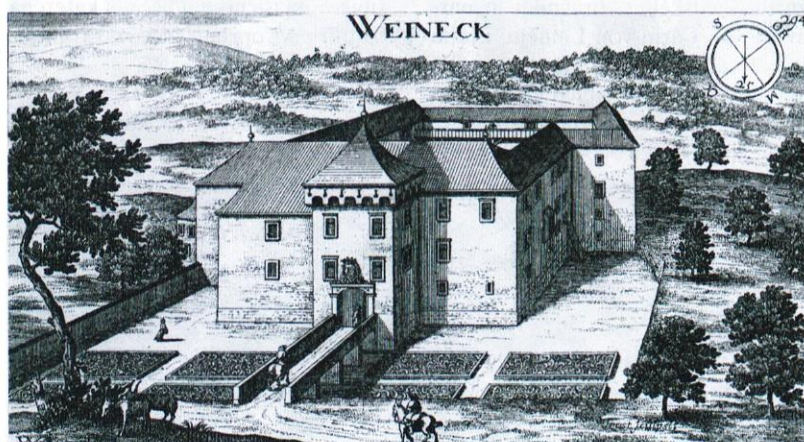
Ivo Pirkovič, Gradovi umirajo, Dolenjski list 1966.

Peter Štih, Goriški grofje ter njihovi ministeriali in militi v Istri in na Kranjskem, Ljubljana 1994

Varstvo spomenikov - poročila

Maja Žvanut, Od viteza do gospoda, Ljubljana 1994

Janez Bogataj, Sto srečanj z dediščino



Bakorezna upodobitev dvorca Kravjek iz Valvasorjeve topografije sodobne Vojvodine Kranjske iz 1679

propadajo.

Za gradove je značilno, da so v svojem razvoju doživljali boljše in slabše čase. Veliko jih je bilo prizadetih zaradi požarov ali potresov (eden zadnjih močnejših

Gradovi so na Slovenskem nastajali že od 10. stoletja dalje, ko so se na našem ozemlju ustalile prve večje fevdalne rodbine ter se je organizirala tudi Cerkev s svojo mrežo pražupnij. Prvi graditelji gradov so



## TABOR MLADIH V SEMIČU Z UDELEŽBO MEDNARODNIH PROSTOVOLJCEV IZ PETIH EVROPSKIH DRŽAV



Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je med 6. in 15. oktobrom prvič organiziralo tabor za svoje mlajše in malo manj mlade člane z udeležbo tujih prostovoljcev. Namen tabora je bil, stimulirati člane za učenje tujih jezikov, pa tudi za druge vrste nadaljnega izobraževanja. Poleg resnejših tem smo se ukvarjali

z različnimi delavnicami in ročnimi spretnostmi. Prostovoljci so spremljali naše člane pri vsakodnevnih opravilih in športnih dejavnostih.

Gostili smo prostovoljce iz Anglije, Belgije, Irske, Češke in Romunije. Na okrogli mizi smo izmenjali informacije in izkušnje o tem, kako

je prostovoljno delo organizirano pri njih. Člane smo spodbudili k navezovanju stikov, predvsem pa je bil cilj tabora stimulacija članov za večjo samostojnost in aktivno vključevanje v družbo in okolje. Neformalno druženje preko interesnih in drugih dejavnosti je za naše člane pozitivno, saj je v skupini treba vzpostaviti medsebojno zaupanje in individualni pristop k problemom vsakega posameznika. Člani so prostovoljkam pomagali tudi v kuhinji, kjer so nam pripravili njihove narodne jedi. Deležni smo bili tudi osnov slikanja na dvodnevni slikarski delavnici, ki jo je vodil naš član Damjan Rogelj.

Po končanem taboru se je bilo težko raziti, saj so se med nami spletla prava prijateljstva. Člani in prostovoljci so bili nad taborom navdušeni, rezultati so presegle pričakovanja, zato nameravamo v prihodnjem letu nadaljevati s tradicijo.

## SREČANJE PARAPLEGIKOV NA RADENSKEM POLJU

Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je letošnje tradicionalno jesensko srečanje prvo soboto v oktobru organiziralo na področju Radenskega polja, ki sodi med devet najbolj izrazitih kraških polj v Sloveniji. Program je potekal na Velikem Mlačevem pri Grosuplju pod gradom Boštanj, ki je bil omenjen že v drugi polovici 15. stoletja.

Prireditve se je začela z mašo, ki sta jo darovala nadškof dr. Franc Perko in domači župnik g. Andrej Šink. Kasneje je g. Jože Miklič s sodelavcem predstavil zgodovino krajev, posebnosti Radenskega polja in okolice. Vse prisotne je nagovoril tudi grosupeljski župan Janez Lesjak, jim izrekel dobrodošlico in jim zaželel prijetno počutje v Občini Grosuplje.

Po ocenah organizatorjev je bilo na srečanju, ki jim bo ostalo v lepem spominu, več kot sto petdeset paraplegikov in njihovih svojcev.

Društvo se iskreno zahvaljuje za podporo vsem sponzorjem in dona-

torjem, ki so s svojimi prispevki pomagali odlično izpeljati prireditve. To so:

Občina Grosuplje, Župnija Žalna, Elektroinštalacije Petek Alojz, MPGE d.o.o., Forti Fortuna in ostali d.n.o., KOPS d.d., Steklačič Dušan s.p., Popravilo drobne kovinske opreme Kastelic Janez, Zavod za prostorsko, komunalno in stanovanjsko urejanje d.o.o., Vovk Janez s.p., Belimed d.o.o., GNG Nučič Janez s.p., Janeš d.o.o., Perme Cvetka s.p.,

Kastelec Drago s.p., AB design in Andrej Brezec d.n.o., Koželj Jožica s.p., Jovandarič Peter s.p., Kogovšek Stanislav s.p., Avtoličarstvo Travnik Alojz, Lamprecht Alenka s.p., Hren Boštjan s.p., Kličič Ibrahim s.p., Metro Cankar & co d.n.o., Grosupeljski Odmevi. Pri prevozu so nam s prilagojenimi vozili pomagali: DVZ Prizma - Ponikve in Zveza paraplegikov Slovenije.

*Predsednik: Dane Kastelic*



## KAJENJE

Tobak je v Evropo prišel iz Amerike. Prinesli so ga pomorščaki, ki so sledili podvigu Kristofa Kolumba in pluli v novo odkriti svet, tam so spoznali tobak pri ameriških indijancih in ga zanesli tudi v Evropo. Tu se je tobak začel razširjati, sprva bolj počasi, pozneje pa čedalje bolj, tako, da so oblasti začele omejevati kadilsko razvado. Oblasti to počnejo neuspešno še danes, kako pa so se spravljali nad kadilce nekoč, vidimo na nekaj primerih, ki sem jih našel v različnih kronikah.

Maja meseca leta 1694 je stiški opat Anton Gallenfels opravil vizitacijo v šentviški cerkvi. V vizitacijskem zapiskniku je pohvalil delovanje cerkve, je pa dal nekaj predlogov o izboljšanju bogoslužja. Opazil je tudi, da duhovniki kadijo, sicer ne bi

dal v zapisnik stavka: "Kajenje se bolj spodobi za vojaka kakor za klerika, zato kajenje v javnosti povsem prepovedujem." Pozneje, leta 1821 v času znamenitega kongresa v Ljubljani je šentviški rojak Franc Ksaver Kutnar, v uršulinski cerkvi vsak dan maševal, maši pa sta vedno prisostvovala tudi cesar in cesarica, ki sta mu ob vrnitvi na Dunaj podarila zlato tobačno dozo.

Cesarica Marija Terezija in njen sin, poznejši cesar Jožef II. sta se trudila modernizirati svojo državo in zato sta uvajala številne reforme. Med mnogimi prepovedmi o dejavnostih na cesarskih cestah zaradi reda in boljšega vzdrževanja cest je bilo v njunih odredbah prepovedano kajenje na cesti, tak ukrep so začeli izvajati na Dunaju že leta 1701, drugod pa nekaj let pozneje. V poštni kočiji je bilo dovoljeno prižgati pipo, če je bila zaprta s pokrovčkom in če so se s tem strinjali sopotniki.

Leta 1803 kajenje še ni bilo splo-

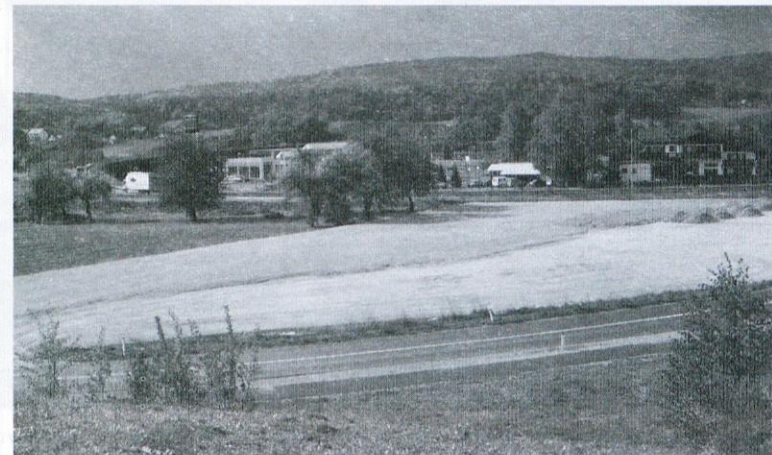
šna razvada kljub temu sta ljubljanski in novomeški magistrat izdala vsak svoj oglas o prepovedi kajenja na javnem prostoru. Novomeščani so zapisali: "Opazuje se, da je postalo kajenje tobaka v tem mestu na javnih prostorih med hišami in na trgu že kar nekaka zabava. Zato bodo mestni stražniki vzeli vsacemu bodisi katerega stanu in dostojanstva koliko ga bodo prvič zasačili pipo - drugič pak ga bodo odpeljali v ječo kajti lahkomišljen človek ne zasluži nobenega prizanašanja."

V navedenih treh primerih ni čutili zaskrbljenosti oblastnikov zaradi škodljivih vplivov tobaka na zdravje. Kajenje prepovedujejo predvsem kot grdo razvado. Današnje akcije zdravstvenih služb pa imajo namen predvsem prikazati kadilcem škodljivost kajenja za zdravje človeka.

*T. Drab*

## GOVORI SE ...

Prostor ob bencinski črpalci pod Ivanško cerkvijo še vedno buri domišljijo mimovozečih se radovednežev. Variant, kaj naj bi tam nastalo, je veliko ... od Interspara, parkirišča za kamione, igrišča za tenis ... Govori pa se tudi, da občina pripravlja prostor za proslavo ob 10. obletnici ... Vendar pa dvomimo, da bo tam dovolj prostora za vse občinske svetnike in povablence.



Govori se tudi, da so nove zapornice v Dobu nepredvidljive. Že ob manjši nevihti in grmenju postanejo malce "svoje glave". Zato previdnost pri prečkanju tirov v Dobu vseeno ne bo odveč.



Govori se, da bomo center občine kmalu preselili na Muljavo. Tam imajo vsaj široke pločnike in ozke ceste ter ljubek otoček s hidrantom, medtem ko v Ivančni Gorici ni ne duha ne sluha o semaforju ali morda celo o krožišču ...



## Sanje

V Šentvidu mnogo je junakov,  
ki priletijo iz oblakov.  
Tudi jaz bi se za kako uro  
rad podal v avanturo.  
In tako sem neki dan  
še sam sedel v aeroplan:  
kolikor hoče, naj bo stalo,  
samo da dobim padalo.

Še v hruško nisem preje  
splezal dalj od prve veje;  
tu, nad oblaki je drugače:  
čutim, da so mokre hlače.  
Obraz se mi od groze spači,  
ko zaslišim ukaz "skači!"  
Komaj sem požrl slino,  
pa že padam v globino  
in pomislim: "Gromska strela,  
naj se že odpre marena;  
če se ne, jaz nimam šanse,  
da bi še kdaj jedel žgance.  
Le sekunde še stotinka  
pa postal bom palačinka."

Kaj sem živ? Sem se začudil,  
ko sem v spalnici se zbudil.

*T. Drab*

*Dobrodelni koncert za pomoč ljudem v stiski in štipendiranje mladih*

## TA LUČ JE UPANJE!



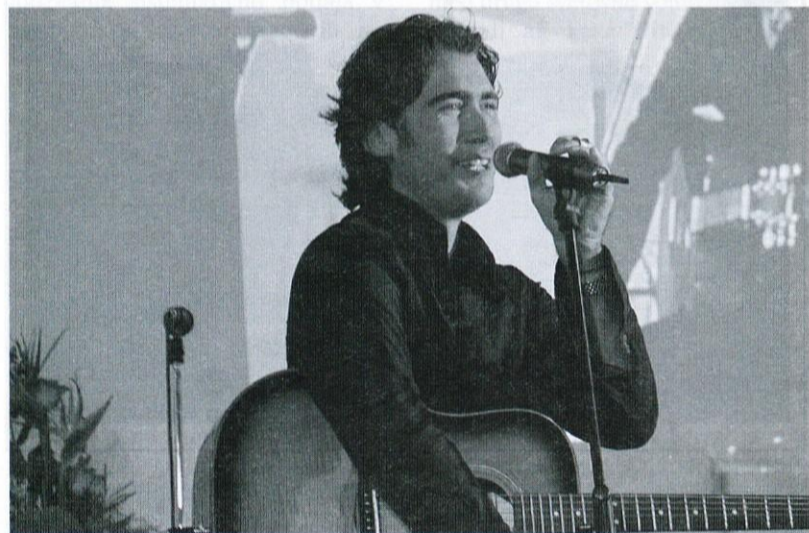
Dušan Strnad, predsednik Ustanove Vrtnica za pomoč ljudem v stiski, je v nagovoru poudaril, da sta ustanovi v preteklih letih za pomoč ljudem v stiski in za štipendiranje mladih namenili več kot 6 milijonov tolarjev.

Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski in Ustanova Ivana Cankarja za štipendiranje svoje dobrodelno poslanstvo opravljata od leta 1999. Upravna odbora obeh ustanov od takrat vsako leto organizirata vsaj eno odmevnejšo dobrodelno prireditev. Tako so v preteklih letih organizirali tri dobrodelne plesje; izkupiček od prodanih vstopnic in dražbe umetniških del ter sredstev sponzorjev in donatorjev so namenili za pomoč ljudem v stiski in za štipendiranje mladih obetavnih študentov in dijakov.

Letos pa sta ustanovi v sodelovanju z Radiom ZELENI VAL v nedeljo, 12. oktobra 2003, organizirali dobrodelni koncert. V prečudovitem okolju prenovljene



Obnovljena viteška dvorana na Gradu Turjak je nudila prekrasno kuliso za dobrodelni koncert.



Jan Plestenjak se je tako kot vsi nastopajoči odrekel honorarju za nastop.

viteške dvorane na gradu Turjak, občina Velike Lašče, je več kot dvesto gostov dve uri uživalo v poslušanju izbranih del slovenske poezije in leposlovja ter ob znanih melodijah slovenske narodne in zabavne glasbe.

Na dobrodelnem koncertu, ki je potekal pod geslom Ta luč je upanje (Tone Kuntner), so sodelovali priznani slovenski igralci ter popularni izvajalci narodne in zabavne glasbe, ki so se v dobrodelni namen odpovedali honorarju za svoj nastop. Prečudovit večer so tako s svojim nastopom obogatili Boris Cavaza, Polde Bibič, Evgen Car, Jernej Kuntner, Nuša Derenda, Jan Plestenjak, Ana Džžman, Boštjan Konečnik, Tanja Zajc Zupan, Šiški kvartet, Kamniški kolektivni

drugemu, odraz solidarnosti, človeške dobrote in sočutja.

Koncert sta neposredno prenašala Radio ZELENI VAL in Radio Gorenc. Na posebno telefonsko številko so poslušalci v času koncerta lahko nakazali prispevke v dobrodelna sklada obeh ustanov. Med koncertom je bilo tako zbranih 250.000 tolarjev, celoten izkupiček, torej sredstva, ki so jih prispevali sponzorji, donatorji in obiskovalci koncerta z nakupom vstopnice, pa znaša več kot 1.800.000 tolarjev, ki jih bosta Ustanova Vrtnica in Ustanova Ivana Cankarja namenili tistim, ki to pomoč resnično potrebujejo.

Veseli bomo vsakega dobrodelnega prispevka na transakcijski račun številka 24200 - 9004212430 (Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski) ali 24200 - 9004212527 (Ustanova Ivana Cankarja za štipendiranje).

Naj zaključimo z refrenom znane pesmi Čudovit je ta svet! in dodajmo: "...kjer nihče, ki je v stiski, ne ostane osamljen." Hvala še enkrat vsem sponzorjem in donatorjem, vsem nastopajočim, ki so se odrekli honorarju za nastop, hvala vsem, ki so prišli na koncert.

*Ustanova Vrtnica za pomoč ljudem v stiski  
Nika Dolinar  
članica upravne odbora*



Tone Kuntner, predsednik Ustanove Ivana Cankarja za štipendiranje, je zbrane obiskovalce nagovoril z besedami Ivana Cankarja in Toneta Pavčka.

## KORENINE ŠENTVIŠKEGA LETALIŠČA

Ko sem se konec avgusta v večernem mraku peljal z obiska pri družini sestrične Slavke Trnovšek v Zaborštu pri Dobu, sem z desne strani ceste zagledal razsvetljeno lopo z nekaj manjšimi letali. Že tja grede so me kazalci smeri in moči vetra opozorili, da je travnik tik ob cesti pravzaprav letališče. Kako ne bi bil vsak Dolenjec vesel, da tudi ti kraji tako lepo napredujejo.

Z zanimanjem sem že pred časom v Klasju prebral prispevek o letalskem klubu Šentvid. Ker se nekaterih dogodkov v zvezi s poletji v štiski dolini tudi sam spominjam, bi rad zapisal nekaj spominov na tiste čase. Spominjam se, da sem bil leta 1939 (tedaj mi je bilo sedem let) na letalskem mitingu, ki so ga priredili v Stični na travniku za samostanskim marofom. Polete smo opazovali iz Štorovja, kot z nekakšne galerije nad to prijetno dolinico, in to od Kafehauzarjevih - upam, da se še tako reče po domače pri tej domačiji. Njihova hči Metka se je v tistem času pri moji mami, Andrejkatovi Angeli, v Zgornji Dragi šivati učila.



Nograde nad Stično

V pogovoru s sorodniki na omenjenem obisku pri sestrični v Podborštu sem od Lojzeta Potokarja (po domače Pustarjev Lojz iz Štorovja) izvedel, da je pa on kot odraščajoči fant celo sodeloval pri začetnih poskusnih poletih z Nograda nad Stično. Pomagal je vleči vrvi, ko so kot z nekakšno veliko fračo izstreljevali lahka jadralna letala in jim omogočali v začetku nekajdesetmeterske do stometrske polete. Pri tem je včasih prišlo tudi do nesreče, in dragoceno jadralno letalo se je raztrgalo ali celo razbilo. Kako je bilo s piloti, ne vem; morali so biti korajžni, vsekakor pa jih je gnala Rusjanova pa morda še kak druga takratna spodbuda.

Da bi poletali tudi s Polževskega hribovja, ne vem, spominjam pa se, da je v neki televizijski oddaji o teh pionirskih poletih v Sloveniji gospod Ambrožič omenjal Bloke. Tam so veliko ugodnejši in tudi varnejši tereni za take začetne polete.

Danes frčanje po zraku ni več nobena umetnost. Z vsakega malo bolj strmega pobočja se spuščajo jadralni padalci (tudi moj starejši sin Tomaž je med njimi), ob večerih pa nas pogosto preletavajo čudne prikazni z motornimi zmaji. Še dobro, da ni več tolikšne vraževnosti pri nas, ker bi se nam kar pogosto prikazovale slivniške coprnice. Toče je pa letos tudi brez njih bilo kar veliko.

Razveseljivo je, da se tudi na tem delu Dolenjske razvijata letalstvo in letališče. Morda bo kdaj od tod mogoče poleteti tudi s potniškim letalom, da ne bo treba na Gorenjsko, ko so "Gorenjci tako dragi". Kaj se ve: tudi tisti prvi letalci iz Stične, ki so se izstreljevali na začetku z nekakšnimi fračami, si najbrž niso mogli zamišljati, da bo frčanje po zraku tako enostavno, kot je danes. Mislim pa, da ima razvoj športnega letališča v teh krajih kar velik pomen in da ne bo muha enodnevnica. V osrčje dolenjske krajine bo mogoče v perspektivi pripeljati marsikaterega, tudi premožnejšega turista ali pa bo priletel sam s svojim plovilom, če bo imel kje pristati.

*Valentin Skubic*

## SVEČANOST NA KORINJU

Ob spomeniku padlih slovenskih in italijanskih partizanov na Korinju je potekalo tradicionalno srečanje nekdanjih slovenskih in italijanskih borcev osvobodilnega boja. Letos so praznovali 59-letnico boja, v katerem so sodelovali slovenski in italijanski vojaki.



Predsednik območnega združenja borcev Grosuplje Vinko Kobilca in nekdanji zamejski borec iz Goriške pokrajine Jože Gačnik sta v svojih govorih poudarila, da spomin na padle ne sme nikoli zamreti, saj so padli za našo svobodo. Povedala sta še, da se moramo tudi skoraj 60 let po boju še vedno zbirati v njihov spomin, predvsem pa učiti mlade, da se grozote vojne ne bodo več ponovile.

Svečanost je potekala v slovenskem in italijanskem jeziku, saj so na Korinju prišli tudi zamejski Slovenci iz Goriške pokrajine, ki že tradicionalno prihajajo v naše kraje.

S.S.

## ZAVAROVALNICA TILIA ODPRLA POSLOVALNICO V IVANČNI GORICI

Cilj Zavarovalnice Tilia je postati najbolj varna, inovativna v ponudbi zavarovalnih proizvodov in prilagodljiva zavarovalnica v Sloveniji. Svojim sedanjim in bodočim zavarovancem se skušamo čim bolj približati tako z nenehnim posodabljanjem proizvodov kot s širitvijo svoje poslovne mreže. Od petka, 10.10., smo z novo poslovalnico v Ivančni Gorici kot prva zavarovalnica prisotni tudi na tem območju. Odprtje poslovalnice v Ivančni Gorici pomeni poenostavitev poslovanja

tako za naše zavarovance, ki bodo lahko sklepali zavarovanja in prijavljali škode v svojem kraju, kot za nas, saj bomo tako s svojimi proizvodi in informacijami lažje pokrivali Ivančno Gorico in njeno okolico.

Zavedamo se, da nas z razpredanjem naše poslovne mreže čaka veliko dela, hkrati pa nas k temu žene misel, da so NAŠI ZAVARO-VANCI za nas NAJPOMEM-BNEJŠI. In verjamemo, da bodo na koncu zadovoljni.

Prvega oktobra smo začeli tržiti

nov VIP program premoženjskih zavarovanj. VIP program premoženjskih zavarovanj obsega zavarovanja MOJ DOM, ki so namenjena zavarovanju hiš, stanovanj, stanovanjske opreme in kmečkih gospodarstev. Prvi v Sloveniji smo ponudili tudi možnost zavarovanja hiš, stanovanj in stanovanjske opreme prek interneta.

Predsednik uprave  
mag. Adolf Zupan

## PRVA ZAVAROVALNICA V IVANČNI GORICI

Zavarovalnica Tilia d.d. je kot prva zavarovalnica odprla svojo poslovalnico v Ivančni Gorici in sicer v prostorih poslovnega centra Zolnir.

Otvoritve, ki je bila 10. oktobra se je udeležil tudi predsednik uprave Adolf Zupan, ki je v svojem nagovoru poudaril širitev in nenehno posodabljanje poslovne mreže Tilie in posodabljanje njenega poslovanja. Uradno je nove prostore odprl župan občine Ivančna Gorica Jernej Lampret, ki je novi poslovalnici zaželel uspešno poslovanje.

Ob tej priliki je predsednik uprave Tilie Adolf Zupan izročil županu bon za 150.000 tolarjev namenjen domačim gasilcem.



## 26. SEPTEMBER JE NAŠ PRAZNIK, PRAZNIK KS KRKA

Zakaj praznik? To je dan, ko se našim krajanom zahvalimo in se skupaj veselimo svojih uspehov in rezultatov, ko prikažemo dihanje in utrip življenja v zadnjem letu.

To je dan, ko smo srečni, zadovoljni in hvaležni drug drugemu za uspehe, za trud, napore, odrekovanja in angažiranost za boljši jutri, ko smo veseli in zadovoljni, ker živimo v naši soseki - KS KRKA. Krajan, bodimo ponosni na svoje uspehe! Vemo, da se bomo trudili še naprej, upamo in pričakujemo tudi tiste, ki niso bili najbolj aktivni, so pa s srcem pri stvari, da bo lepše nam in našim otrokom. Zahvaljujemo se Občini Ivančna Gorica za izdatno finančno pomoč. Ob povabilu na praznovanje sta se župan in direktor občine opravičila zaradi službene zadržanosti, vemo pa, da bi bila rada

z nami. Prišli pa so občinski svetniki LDS in SLS. Hvala vsem društvom in posameznikom KS Krka za opravljeno delo ter za izvedbo prireditev ob našem dnevu.

Ob našem prazniku smo simbolično odprli vrata dvorane družbenega centra Krka z novim prepotrebim parketom. To je izredna pridobitev za aktivnosti v KS Krka. Občina je financirala 60%, ostalo pa KS Krka, PGD, KD, ŠD in krajan KS Krka.

S čim se še lahko pohvalimo v tem obdobju?

- Na pobudo in ob angažiranosti g. Jožeta Kozinca je Elektro Ljubljana postavil novo prepotrebno transformatorsko postajo.

- Uredili smo družbeni center na Krki (beljenje, čiščenje in nakup zaves, "cokl", posodobitev dvoranskih reflektorjev ...).

- Jamarsko društvo Novo mesto je odkrilo novo jamo pri izviru Poltarce.

- V vasi Lese smo dogradili javno razsvetlavo, ki so jo financirali krajan Les in KS Krka.

- Izvedli smo čistilno akcijo okolja in dela struge reke Krke s pomočjo vseh društev, kajakašev, krajanov ter potapljačev NORDIC.

- Bilo je več kulturnih in športnih prireditev.

- Natisnili smo naš informator - IZVIR NOVIC; izdajali ga bomo na dva do tri mesece in obveščali o delu, načrtih in namerah v našem okolju.

Načrtujemo saniranje "Špančevih mostov". Svet Občine Ivančna Gorica je odobril za našo krajevno skupnost 3.000.000,00 SIT; porabili jih bomo za preplastitev ceste v Gabrovčcu. V postopku je tudi gradnja osnovne šole Krka; stavbišče je Občina že odkupila, izračuni, vsa dokumentacija, sam

pregled stavbe, finančna konstrukcija - vse to bomo preko našega občinskega svetnika in šolskega odbora Krka skušali realizirati s pomočjo Ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter Občine Ivančna Gorica. Trudili se bomo za postavitev javne razsvetljave in ureditev ceste Krka -Gradiček.

Kaj se je dogajalo na praznik, 4.oktobra 2003?

Prireditve so se kar vrstile, organizacija je bila izvrstna, veliko je bilo vloženega truda. Že dan pred praznovanjem je KD Krka uprizorilo igro Življenje onkraj; odlična izvedba. Na prireditvi so nas razveselili naši najmlajši iz osnovne šole. LD Krka je razstavilo lovske trofeje in živali v naravi, čebelarstvo društvo je nazorno prikazalo pridobitev medu, delo s čebelami, zgodovino čebelarstva in še kaj - zelo poučno in zanimivo. V dvorani so krajan razstavili svoje slikarske izdelke, fotografije ter ročna dela. Bila so tekmovanja v namiznem tenisu, malem nogometu in v šahu. Ni manjkal nastop harmonikarjev, pa nastop mladinske gledališke skupine s Krke GSM BEJŽ. Lahko smo si ogledali slikarska dela g. Franceta Slane.

Skratka, bilo je prijetno, poučno, kulturno, športno in veselo. Praznovanje se je končalo v jutranjih urah ob prijetni glasbi ansambla Bobri. Poskrbljeno je bilo, ob simboličnih cenah, za odlično hrano in pijačo, kar je zasluga PGD Krka - HVALA. Bilo je veselo, sproščeno, in misliva, da so bili zelo zadovoljni vsi: organizatorji in delavci na prireditvi, nastopajoči, pa tudi vsi gostje in krajan.

VSEM LEPA HVALA!

ANDREJA KAMIN FINK in  
NATAŠA LUKMAN  
krajanki KRKE

## UPOKOJENCI NA ČEŠKEM

Po dolgem vročem poletju nas je bilo kar malo strah, da september ne bo topel, sončen, tak, kot smo si želeli ob našem odhodu na dvodnevni izlet na Češko. Toda, kot že tolikokrat, nas vreme ni razočaralo. Razočaralo pa nas je dejstvo, da se je prijaviло tako malo "navdušencev" za ogled gradov Moravske in češke prestolnice Prage.



Udobna vožnja nas je popeljala mimo Maribora, Gradca in Dunaja do Mikulova na Češkem, kjer se je začel prvi ogled tamkajšnjega mogočnega gradu. Sledil je ogled baročnega dvorca Valtice s čudovitim parkom, ponaša pa se tudi z bogatim interierjem in poslikavami. Obisk gradu Ledence nas je navdušil z najlepšo stavbo romantične arhitekture.

Pot nas je vodila mimo Brna v češko prestolnico Praga, kjer smo si podrobneje ogledali čudovito mesto z veličastno zgodovino in bogato tradicijo kulture in umetnosti. Navdušil nas je ogled Hradčanov, ki niso le grad, ampak že skoraj stolnično mesto vrh hriba, sprehod skozi dvorišča praškega gradu do čudovite stolnice sv. Vida, do kraljeve palače, kjer so nekoč prestolovali češki kralji. Tu je bilo domovanje številnih vladarjev, sedaj pa je na Hradčanih sedež vlade. Pritegnil nas je pogled ob zamenjavi njihove vojaške straže ob vhodu v kraljevo palačo. Svojevrsten je bil sprehod po Zlati ulički, pa potem stopničasta pot do mesta, proti Karlovemu mostu, ki je dolg več kot 500 metrov in na katerem se zbirajo trgovci, glasbeniki, umetniki ... Tu velja omeniti še Vavčavski trg, staromestni trg z meščanskimi palačami in cerkvami.

Nisem čisto prepričana, da sem našela vse, kar smo si ogledali, prepričana pa sem, da je bil izlet vsem v veselje in zadovoljstvo. Večerja pri znanem Švejkju, prenočišče v prijetnem delu Prage, pa naslednji dan zasluženo kosilo v eni izmed njihovih tipičnih pivnic ter njihovo slastno pivo, pa glasba, ki nas je spremljala, vse to nam je pomagalo, da smo pozabili na utrujenost. V popoldanskem času je sledilo še slovo od mest, postanek v Brnu, nato pa vožnja proti Sloveniji.

Pot je bila res dolga, toda ob prijetni in varni vožnji g. Petriča so nam moči še dopuščale, da smo sproščeno kramljali in si ogledovali kraje, skozi katere smo se peljali. Srečni in zadovoljni smo se vrnili v domači kraj.

In čisto na koncu velja zahvala gđ. Mirjam iz TA Relax za pripravo razgibanega, slikovitega in vsebinsko bogatega programa ter vodenje. Želim si še več takih izletov. Prepričana sem, da bodo v prihodnjem letu tudi zanimivi, zato ne oklevajte in se nam pridružite.

Jožica Skubic

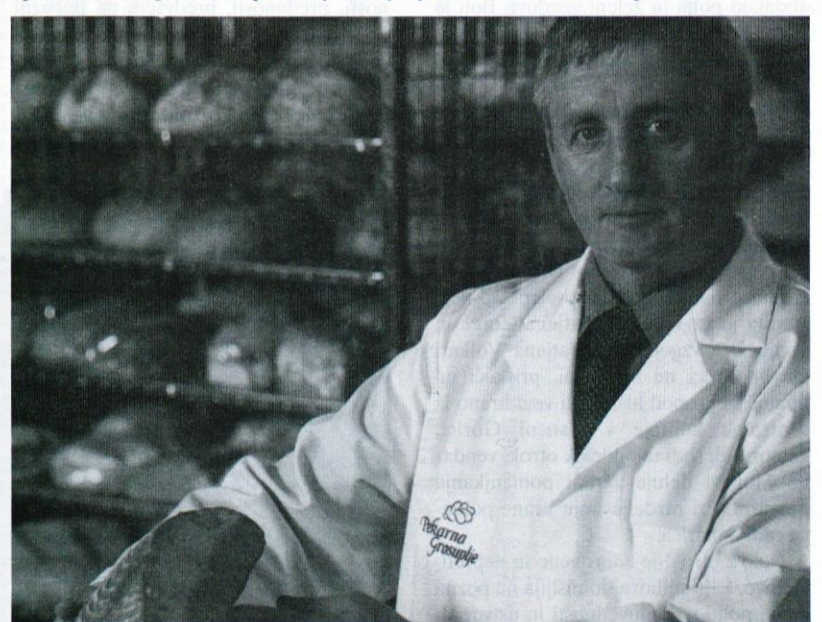
## V PEKARNI GROSUPLJE OSVOJILI SISTEM HACCP

Sistem HACCP je preventivni sistem, skladen s smernicami in predpisi Evropske unije. Zahteva nadzor nad živili že pri njihovi pridelavi, v proizvodnih postopkih, prevozu pa vse do prodaje potrošniku. Njegov cilj je izključitev vseh dejavnikov tveganja, od proizvajalcev živil pa zahteva analizo tveganj in obvladovanje kritičnih točk.

Pekarna Grosuplje je sistem osvojila za celotno svojo dejavnost, proizvodnjo svežih, hlajenih in zamrznjenih pekovskih izdelkov.

Dosežena ocena po ocenjevalni shemi referenčnega dokumenta pomeni, da se je podjetje uvrstilo v najvišjo kategorijo A in zagotavlja visoko raven varnosti svojih izdelkov.

Štefan Plankar, direktor Pekarne Grosuplje, poudarja: "V Pekarni Grosuplje smo kakovost tako izdelkov kot celotnega poslovanja opredelili kot svojo konkurenčno prednost. Dajemo ji velik pomen in je tudi doslej nismo jemali kot nekaj, kar je zgolj zapisano. Veliko pozornosti namenimo usposabljanju vseh zaposlenih pri zagotavljanju varne proizvodnje naših izdelkov ter postopkom dobre proizvodne in higienske prakse. Našim kupcem smo v vsakem trenutku sposobni omogočiti, da preverijo izvajanje sistema HACCP v praksi."



Lovska razstava na Krki ob dnevu KS Krka.

## SPREMEMBE TUDI V VRTCU



Ivanški "mucki" pri svojem delu - igri.

Medtem ko smo lahko veliko brali in sploh bili zasuti z dogodki v zvezi z uvedbo devetletke, smo tudi javni vrtci spreminjali svoj vzgojni program, ki je prinesel nemalo sprememb tako za otroke kot tudi za vse zaposlene.

Kurikulum za vrtce (nacionalni dokument za javne vrtce v Sloveniji, ki ponuja strokovna izhodišča za delo odraslih z otroki v vrtcih) daje velik poudarek večji strokovni usposobljenosti strokovnih delavcev in pravicam otrok. Vzgojiteljica v vrtcu je že nekaj časa oblikovalka programa otrokovi starosti primernih aktivnosti, opazovalka, ustvarjalica in moderatorica. Otrok ni več le del skupine - pomemben je predvsem kot posameznik. Zelo pomembna je vzpodbudna in prijazna komunikacija med vsemi udeleženci vrtca.

V našem vrtcu smo se s kurikulumom spogledovali že zelo zgodaj, saj nas je "zastarani" vzgojni program silil k spremembam. Prav tako smo se morali na bolj zanimiv način približati otrokom in njihovim razvojnim potrebam.

Spremembe pa smo z veseljem sprejeli tudi v letošnjem letu, ko smo končno lahko vrtce ponudili tudi otrokom, mlajšim od dveh let. V letošnjem šolskem letu sta v vrtcu novost tako imenovana "jaslična oddelka" (oddelka prve starostne stopnje v starosti otrok od 1. do 3. leta). V Ivančni Gorici smo sprejeli v oddelek 14 otrok v starosti od 11 mesecev do dveh let. Treba je bilo ustrezno prirediti prostor. Z nekaj manj prostorski spremembami pa smo v vrtcu v Šentvidu sprejeli 14 otrok v starosti od 11 mesecev do treh let. Jaslična oddelka sta predvsem

posledica uvedbe devetletne osnovne šole in s tem odhoda ene generacije iz vrtca. S spustitvijo starostnih skupin smo tako prvič odprli vrata najmlajšim občanom. Na novost so se pripravljale tudi strokovne delavke. Poleg dodatnih znanj so prilagajale vzgojna sredstva v svojih igralnicah, si organizirale delavnice (vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice morata biti sočasno v oddelku 6 ur) in se dogovarjale z drugimi vrtci o že utečeni praksi. Treba je ponuditi tudi dodatne obroke hrane in seveda prilagoditi urnik dela najmlajšim.



Ko Nika počiva ...

Prvi, najtežji tedni, so za nami. Polni elana strokovni delavci pripravljajo obilo aktivnosti za posamezne starostne stopnje otrok. Z veliko vnemo in strokovno pripravljenostjo se trudijo čim bolj ublažiti prehod od doma v vrtce, iz znanega v manj znano. Še kuharice in hišnik stopajo po vrtcu bolj lahko, kot da se bojijo prestrašiti katerega od novincev. Pa vendar so solze. Včasih bolj pri starših kot pri otroku. Včasih

nam kakšen trmoglavček ruši vse strokovne prijeme, ki so se morda kdaj dobro obnesli. Seveda pa so pravi blagor otroci, ki so jih starši na vrtce dobro pripravili (vrtce ni kazeti!!!), jih že med počitnicami postopno uvajali in postopnost nadaljevali še v prvih septembrskih dneh. Taki otroci se vrtca vselej, hitro sprejemajo spremembe, novosti, zato nimajo večjih težav ob vključitvi.

Ko sem obiskala vrtce, sem prišla med igrive malčke, med prave "gurmane" pri hranjenju, ki so kasneje spali kot začarani dvorjani na gradu Trnuljčice.

Obisk je bil prijetnejši od pričakanj, saj so mi družbo delale zadovoljne (a utrujene) delavke vrtca. Gotovo si zmorete predstavljati, kako težko je nahraniti 14 nadobudnih enoletnikov, ki jim je žlica bolj igralno sredstvo kot pa pomoč pri hranjenju, da o uspanju vsakega posebej sploh ne govorim.

Dobro opravljeno strokovno delo, sodelovanja željni starši in njihovi nadobudni malčki so vir mojega zadovoljstva na delovnem mestu. Spremlja pa me skrb pred vedno slabšimi prostorskimi pogoji (kljub obilici sanacij). In na tisto lepo in svečano soboto, ko so odprli novo šolo, je skrb postala še toliko večja,

saj prav nihče od pomembnih govornikov ni ugotavljal potrebe po novem vrtcu, po katerem povprašujejo občani (in delavci vrtca) že vsaj dve desetletji. Ob vsem povedanem me je prešinila misel, da se življenje pri nas začne šele s šestim letom starosti oziroma z vstopom otroka v šolo. Morebiti bi bilo zanimivo?

ravnateljica  
Branka Kovaček

veliko, in vsak ima svoje želje in potrebe.

Upamo, da bomo nekoč v našem kraju dobili nov vrtce, ki bo nudil boljše pogoje za delo in omogočil vstop vanj tudi tistim otrokom, ki do sedaj nimajo te možnosti.

Vzgojiteljicami in osebjem ter otrokom želim še naprej uspešno delo in veliko lepih trenutkov.

Sonja Fink Šutalo



## VRTEC, DRUGI DOM NAŠIH MALČKOV

Muljava je manjši kraj v prelepi dolenski pokrajini. Kot nekakšno oazo jo obdajajo polja in zeleni gozdovi. Bolj je znana po našem velikem pisatelju Josipu Jurčiču, ki je v njej začel svojo življenjsko pot.

Preprostemu, mirmemu kraju pa daje življenje stavba na hribčku, v kateri sta šola in vrtce za najmlajše člane naše soske. Vrtce na Muljavi obiskuje enainvajset otrok v starosti od treh do šestih let. Skupinica, ki se imenuje Medvedki, je zelo ustvarjalna. Njeno garderobo in igralnico namreč krasijo prelepe risbe. Vodita jo vzgojiteljica Tatjana Zorec in pomočnica vzgojiteljice Tatjana Volkar. Da bi otroci ne bili lačni, priskoči na pomoč še gospod hišnik, ki vozi hrano iz centralne kuhinje v Ivančni Gorici, kamor tudi sodi ta oddelek otrok, vendar na Muljavi deluje zaradi pomanjkanja prostora. Pri razdeljevanju hrane pomaga tudi kuharica.

Delo z otroki je edinstveno in nepredvidljivo, kajti njihova domišljija ne pozna meja; polni so radovednosti in ustvarjal-

## EKOLOŠKI KOTIČEK

### AKTUALNE INFORMACIJE LOKALNE JAVNE SLUŽBE VARSTVA OKOLJA

Zakonske pravne obveznosti Lokalne gospodarske javne službe varstva okolja zadovoljujejo nekatere temeljne materialne potrebe dela in bivanja v naseljih. To med drugim pomeni, da imajo te službe posebne značilnosti, ki deloma izhajajo iz dejstva, da so vezane na naselja oziroma poselitev. Prostorske, naravne in siceršnje raznolikosti naselij in njihova frekvenčna distribucija ter druge značilnosti poselitve v Sloveniji močno vplivajo na obseg in strukturo izvajanja lokalnih javnih služb varstva okolja in tudi na organizacijo dejavnosti. Tako so te razmeroma heterogene v več pogledih: po številu javnih služb, ki jih izvaja posamezno podjetje, po obsegu proizvodov in storitev, po koncentraciji in razpršenosti omrežij, objektov in naprav, po oblikah organiziranosti javnih služb in tudi po virih in obsegu financiranja.

Pravnoformalno je zagotavljanje lokalnih javnih služb varstva okolja naloga lokalnih skupnosti, tj. občin. Prvi odstavek 26. člena zakona o varstvu okolja opredeljuje obvezne lokalne javne službe, ki so:

- oskrba s pitno vodo,
- odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih in padavinskih voda,
- ravnanje s komunalnimi odpadki,
- odlaganje preostankov komunalnih odpadkov,
- javna snaga in čiščenje javnih površin,
- urejanje javnih poti, površin za pešce in zelenih površin ter
- pregledovanje, nadzorovanje in čiščenje kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva zraka.

Pravnoformalna obveznost izvajanja lokalnih javnih služb varstva okolja ne pomeni, da občine tudi dejansko same izvajajo te službe. Izvajanje lahko zagotavljajo v petih organizacijskih oblikah, ki jih opredeljuje zakon o gospodarskih javnih službah. Te so:

- režijski obrat,
- javni zavod,
- javno podjetje,
- koncesija,
- vlaganje javnega kapitala v dejavnost oseb zasebnega prava.

Zakon o gospodarskih javnih službah pravno ureja tudi odnose med občino, izvajalcem javne službe v vsaki od možnih organizacijskih oblik in deloma odnose obeh do uporabnikov storitev in proizvodov javnih služb.

### ZAKONODAJA RS

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, 32/93 in 1/96)
- Zakon o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, 32/93)
- Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Uradni list RS, 21/01)
- Odredba o oskrbi malih kurilnih naprav pri opravljanju javne službe pregledovanja, nadzorovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimovodnih in prezračevalnih naprav zaradi varstva zraka (Uradni list RS, 2/02)
- Pravilnik o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske vode (pred objavo)

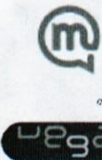
Franci Hegler  
predsednik RDEG  
Ivančna Gorica

www.mittrade.si  
041 890-500 v Ivančni Gorici 070 787-047

## MOBI CENTER

Cesta II. grupe odredov 32, 1295 Ivančna Gorica

- GSM aparati
- naročniška razmerja
- predplačniški paketi
- servis GSM aparatov
- dodatna oprema za GSM (baterije, torbice, ohišja, slušalke...)
- rezervni deli
- dodatna oprema Koracell®



ZŠO Ivančna Gorica  
Sokolska 8  
1295 Ivančna Gorica

# RAZPIS

## ZA ŠPORTNIKA LETA OBČINE IVANČNA GORICA V LETU 2003

ZŠO Ivančna Gorica tudi letos podeljuje priznanja za najboljše športnike in športnice v naši občini ter priznanja zaslužnim športnim delavcem.

Predlogi morajo prispeti na naslov ZŠO Ivančna Gorica, Sokolska 8, 1295 Iv. Gorica najkasneje do ponedeljka, 17. novembra 2003, na priloženem obrazcu. Kasneje prispelih predlogov žal ne bomo mogli upoštevati.

**Kategorije, v katere lahko predlagate svoje kandidate, so:**

- Dečki letnika 1988 in mlajši
- Deklice letnika 1988 in mlajše
- Mladinci letnikov 1987, 86, 85 in 1984
- Mladinke letnikov 1987, 86, 85 in 1984
- Člani letnika 1983 in starejši
- Članice letnika 1983 in starejše
- Najboljša šolska ekipa občine (skupaj za osnovno in srednjo šolo)
- Najboljša klubska ekipa občine
- Zaslužni športni delavec

Za naziv športnika leta občine Ivančna Gorica imajo pravico kandidirati vsi tisti:

- ki so člani društev in klubov v občini Ivančna Gorica in so člani ZŠO Ivančna Gorica,
- ki imajo stalno bivališče v občini Ivančna Gorica in tekmujejo v okviru društva, kluba ali šole znotraj občine Ivančna Gorica,
- ki imajo stalno bivališče izven občine Ivančna Gorica, pa tekmujejo za klub, društvo ali šolo znotraj naše občine in dosegajo izvrstne rezultate.

Za najboljšo klubska ekipo lahko kandidirajo seveda samo ekipe društev oz. klubov, ki so registrirani v naši občini. Kandidirajo lahko le posamezniki in ekipe, ki tekmujejo v športnih panogah, opredeljenih v klasifikaciji Olimpijskega komiteja Slovenije. Predlagate lahko tudi športne delavce (učitelje, trenerje, druge funkcionarje) za posebno priznanje za velik prispevek k razvoju športa v naši občini. K vlogi dodajte ustrezno obrazložitev.

Svoje predloge morate potrditi z žigom in podpisom predsednika kluba oz. društva.

Ob jubilejih bodo športni klubi in društva dobili jubilejne plakete za 10-, 20-, 30- ali večletno delovanje, zato, če sodite mednje, navedite v svojem predlogu tudi to.

### Predlog za podelitev priznanja

## Športnik leta v občini Ivančna Gorica za leto 2003

**1. Ime in priimek tistega, ki predlaga (če je to posameznik) oz. ime organizacije, ter naslov:**

**2. Za športnika oz. ekipo leta 2003 predlagamo (ime, priimek, roj. datum in stal. naslov športnika oz. šp. delavca s krajem in pošt. št., oz. iz katerega društva ali šole je ekipa in kako se imenuje):**

**3. Obkrožite kategorijo, v kateri posameznik oz. ekipa kandidira:**

- a) Dečki      b) Deklice      c) Mladinec      d) Mladinka      e) Član      f) Članica  
g) Šolska ekipa      h) Klubska ekipa      i) Zaslužni športni delavec

**4. Raven, na kateri je bil dosežen uspeh in kakšen je bil le-ta:**

- a) občinska: \_\_\_\_\_  
b) medobčinska: \_\_\_\_\_  
c) regijska: \_\_\_\_\_  
d) državna: \_\_\_\_\_  
e) meddržavna: \_\_\_\_\_

**5. Obrazložitev in podrobnejši opis letošnjih rezultatov:**

Podpis predsednika kluba oz. društva ali ravnatelja šole z žigom:

**6. Morebitne pripombe in dopnila:**

V \_\_\_\_\_, dne \_\_\_\_\_ 2003

Podpis predlagatelja:

Na podlagi 10. člena Zakona o športu (Uradni list RS, št. 22/98) in 5. člena Pravilnika za vrednotenje športnih programov v Občini Ivančna Gorica (Uradni vestnik Občine Ivančna Gorica, št. 4/01 in 4/02) Občina Ivančna Gorica objavlja

## JAVNI RAZPIS

### za sofinanciranje programov na področju športa v Občini Ivančna Gorica za leto 2004

1. Predmet javnega razpisa iz sredstev proračuna Občine Ivančna Gorica za področje športa je sofinanciranje naslednjih vsebin športnih programov ter razvojne in strokovne naloge:

- interesna športna vzgoja otrok in mladine,
- športna vzgoja otrok in mladine, usmerjene v kakovostni in vrhunski šport,
- športna vzgoja otrok in mladine s posebnimi potrebami,
- športna rekreacija,
- kakovostni šport,
- vrhunski šport,
- šport invalidov,
- izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov,
- vzdrževanje javnih športnih objektov in površin,
- promocijska dejavnost športa,
- priznanja športnikom in športnim delavcem.

2. Izvajalci letnih programov športa so:

- športna društva,
  - zveza športnih društev,
  - zavodi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, ki so na podlagi zakonskih predpisov registrirane za opravljanje dejavnosti na področju športa,
  - zavodi s področja vzgoje in izobraževanja.
- Športna društva in klubi ter njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pri izvajanju letnega programa športa.

3. Na razpis za sofinanciranje programov športa lahko kandidirajo nosilci in izvajalci športnih programov, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da imajo sedež v Občini Ivančna Gorica,
- da so registrirani za opravljanje dejavnosti v športu,
- da imajo organizirano redno dejavnost najmanj 6 mesecev v letu in so že registrirani najmanj eno leto od prijave na razpis,
- da imajo zagotovljene materialne, prostorske, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničitev načrtovanih športnih aktivnosti,
- da bodo Občini Ivančna Gorica do 27. februarja 2004 dostavili poročilo o realizaciji programov v letu 2003, ki so bili sofinancirani iz proračunskih sredstev, društva in klubi pa tudi podatke o članstvu, plačani članarini in ostalo dokumentacijo, kot jo določa zakon o društvih.

4. Razpisna dokumentacija (prijavni obrazec in drugi obrazci) je na voljo deset dni po objavi razpisa v občinskem glasilu Klasje med 8. in 10. uro na Občini Ivančna Gorica, referat za družbene dejavnosti, Sokolska 8, Ivančna Gorica.

5. Izvajalci športnih programov, ki želijo kandidirati na javnem razpisu, morajo k prijavnemu obrazcu priložiti:

- potrdilo o registraciji društva pri UE Grosuplje (samo društva, ki se prvič prijavljajo),
  - potrdilo o zagotovljenem strokovnem kadru (pogodbo s strokovnim delavcem),
  - potrdilo o zagotovljenem prostoru oz. športni površini za izvajanje programa (pogodba z lastnikom oz. upravljalcem, če se program izvaja v najetih prostorih oz. površinah) ter urnik vadbe,
  - izjavo, da bo poročilo o delu za leto 2003 ter poročilo o porabi sredstev za investicije, investicijsko vzdrževanje in nabavo športne opreme v letu 2003 dostavljeno najkasneje do 27.2.2004,
  - program dela za leto 2004 ter program investicij, investicijskega vzdrževanja in nabave športne opreme v letu 2004.
- Izbrani bodo le tisti izvajalci, ki bodo dostavili vso dokumentacijo.

6. Proračunska sredstva za področje športa za leto 2004 se bodo razdeljevala na podlagi določil Pravilnika za vrednotenje športnih programov v Občini Ivančna Gorica (Uradni vestnik Občine Ivančna Gorica, št. 4/01 in 4/02), in sicer po sprejemu proračuna Občine Ivančna Gorica za leto 2004.

7. Zadnji rok za prijavo na razpis je 28.11.2003, na naslov: Občina Ivančna Gorica, Sokolska 8, 1295 Ivančna Gorica in z oznako "Javni razpis - šport".

8. Medsebojna razmerja med Občino Ivančna Gorica in izbranim izvajalcem športnih programov se bodo uredila s pisno pogodbo.

9. Podrobnejše informacije dobite na Občini Ivančna Gorica, tel. 78-78-385, Bogomir Sušič, in na Zvezi športnih organizacij Ivančna Gorica, Andreja Lapanja, tel. 041 705-860.

# SPET PLUJEMO!

**Festival Stična 2003/04 se začneja**  
**22. novembra**

"A letos boste tud' kaj imeli?" me je včeraj vprašala sošolka iz Ajdovščine. Zaradi mojega očitnega presenečenja in nerazumevanja vprašanja je nato hitro dodala: "Festival, mislim." Bila sem vesela in prijetno presenečena, da tudi zunaj naše dežele Kranjske seže glas v deveto vas. Dvignila sem glavo in ponosno prikimala: "Seveda, tudi letos smo se zagrizli v prelepo umetnost in strmi klanec njene financiranja."

Tako pač je: stiška mladina, naj bo po duši ali telesu, se ne da. Res da se vsako leto med stvaritelji stiškega festivala pojavijo dvomi in pomisleki o smotrnosti dela, ki velikokrat ukrade prepotrebne minute, shranjene za delo po službi ali debele študijske knjige. A na koncu energija da energijo in iz majhnega gorskega potočka nastane povodenj, ki ji ni kraja. Žrtvovanje se izplača, ko je osmišljeno in rodi sadove, ki odhajajo kot pokončni marmorni spomeniki v prihodnost. Del takšnih spomenikov je tudi podpora občinstva in zanimanje ljudi za kaj več kot le za vsakdanje skrbi.

Pri nas vsako leto poskušamo zgraditi nekakšno barko očaka Noeta, na katero vstopajo ljudje, da bi se rešili pred veliko povodnijo modernega vsakdana. Za tistih nekaj ur lahko tako bežeči obiskovalci sedijo, stojijo, se smejejo in podoživljajo stvari v vsej svoji naravni izvornosti in spokojnosti. V tistem času in v tistem prostoru obstajajo le oni in tisto, kar želijo ob sebi. To ni beg iz realnosti, to je le realnost, ki nam ne pusti ubežati in nas sooča s stvarmi, ki smo jih nekoč zavedno ali pa nezavedno pozabili. Tudi mi nočemo pozabiti, postati otopeli in nekritični do sebe in do sveta. Želimo se izobraževati, zabavati, čutiti, izpolnjevati in te darove podarjati naprej! Prosim, ne zamudite Noetove barke, pa naj bo to v celem življenju ali pa le v njegovem izseku. Začnite potovati na leseno palubo že zdaj, od 22. novembra naprej!

Ana Marija Ficko

## Program 4. Festivala Stična

**Sobota, 22. 11. 2003**

**18:00** Otvoritev razstave del akademske slikarke Darje Srebnik in Umetniške zadruge (Mihaela Cjuha, Irena Potočnik, Ana Zavadlav, Elena Fajt Velikonja, Darja Srebnik)

(galerija Slovenskega verskega muzeja Stična)

**19:00** Koncert komornih skupin Glasbenega julija, tabora najobetavnějšíh mladih slovenskih glasbenikov; umetniški vodja Tomaž Lorenz

(opatova kapela Cistercijske opatije Stična)

**Nedelja, 23. 11. 2003**

**16:00** Princeska na zrnu graha, otroška predstava, Gledališče Toneta Čufarja Jesenice

(Dvorana KD Stična)

**Petek, 28. 11. 2003**

**19:00** Ukročena trmoglavka, komedija, predstava študentov AGRFT

(Dvorana KD Stična)

**Sobota, 29. 11. 2003**

**19:00** Hagada, monokomedija, avtorski projekt Gregorja Čušina v produkciji MGL

**19:00** Živel je mož, jazz večer

(kavarniški večer, Dvorana KD Stična)

**Nedelja, 30. 11. 2003**

**16:00** Čombo - sončni kralj, otroška predstava, gledališče Drzne in lepi

(Dvorana KD Stična)

**Petek, 5. 12. 2003**

**19:00** Vlado Kreslin, koncert

(Dvorana KD Stična)

**Sobota, 6. 12. 2003**

**19:00** Nune, musical, Šentjakobsko gledališče

(Dvorana KD Stična)

Spremljevalni program:

- Potopisni večeri
- Literarni večer
- Okrogla miza o pomembnem halštatskem najdišču (Cvinger)
- Večer bluesa

"Tud' letos bomo torej nekaj imeli, in sicer Festival Stična - četrtri!!!" Tudi letos smo člani organizacijskega odbora za vas pripravili kvaliteten kulturni program. Kvaliteta je tisto, kar si želite in želijo naši obiskovalci. Festival Stična ni spremenil svojega temeljnega poslanstva - širiti amatersko in profesionalno kulturo, niti ni spremenil svoje sheme Festivala glasbe, gledališča in likovne umetnosti. Festival Stična je naš in vaš festival!!!



Organizacijski odbor Festivala Stična

# MLADI FIZIK MARKO KOTAR



Marko Kotar iz Zgornje Drage, sedaj študent prvega letnika računalništva in informatike, se je v srednješolskih časih dokazoval tudi in predvsem na področju fizike. Lahko bi šel na olimpijado na Tajvan, a so se organizatorji odločili drugače. Zakaj, boste izvedeli v nadaljevanju.

**Fizika marsikomu povzroča glavobole. Kako to, da je tebi tako pri srcu?**

Hmm ... V bistvu mi ni všeč samo fizika - zanima me naravoslovje in tehnika nasploh. Že od malega sem se spraševal, kako stvari delujejo. Zato sem rad razstavljaj igračke in pokvarjene budilke ter si z zanimanjem ogledoval, kaj je v njihovi notranjosti. Želel sem si tudi skonstruirati naprave, a nisem poznal vseh zakonov. Imel sem nore ideje, kot je bila npr. izdelati napravo, ki bi proizvajala energijo iz nič.

Mislil, da sem bil v tretjem razredu, ko sem v kurilnici našel knjigi Kladnika. Rajši sem ju pregledoval kot pravljice, ki so bile za domače branje.

Še to moram dodati: mama mi je

povedala, da je bila moja prva beseda avto, vse naslednje pa, kaj vse bi počel z njim. Ko še nisem bil star pet let, sem si, če se prav spomnim, ves čas želel prebirati knjižico o avtu. A želja po dolgotrajnem preučevanju knjižice se mi ni uresničila, saj jo je medicinska sestra pospravila. Takrat sem bil pogosto v bolnišnici; imam namreč astmo.

**Izkazal si se na raznih tekmovanjih. Kakšne rezultate si dosegel?**

Začelo se je v sedmem razredu, ko sem se prvič srečal s predmetom fizika. Ob koncu leta je učitelj Gregor Arko povprašal, če želi kdo tekmovati iz fizike. Ne spomnim se, ali je bilo tudi šolsko tekmovanje iz tega predmeta. No, potem je bilo na neki ljubljanski osnovni šoli regijsko tekmovanje. Potekalo je v dvojicah. Jaz sem tekmoval s sošolcem Klemnom Banom. Dosegla sva dovolj visoko mesto, da sva šla na državno tekmovanje. Tam so bile teoretične in praktične naloge. Na žalost nama je, zaradi neuskladenosti reševanja nalog, zmanjkalo časa.

Naslednje leto je ravnateljica omogočila dodatni pouk iz fizike. Na tekmovanju nisva ponovila napake in sva si naloge razdelila - to nama je pomagalo osvojiti zlato Štefanovo priznanje.

V srednji šoli pa se je začela kriza z učitelji fizike. Saj je bil Gregor Drev dober učitelj. A nas je pomotoma pripravil na napačno snov. Ampak to zame ni bila ovira. Na tekmovanjih iz fizike imaš literaturo lahko pri sebi. In sem pač preštudiral to snov kar na tekmovanju. Časa je več kot dovolj, a žal je bilo največ, kar sem dobil, priznanje za udeležbo na državnem tekmovanju.

V drugem letniku so bila spet zlata leta: dobil sem pohvalo v prvi tekmovalni skupini, to je do 10.

mesta. Kateri sem bil, pa na žalost nisem nikoli uradno izvedel. Sotekmovalec mi je povedal neuradni rezultat, ki je bil objavljen v šifrah, in po njegovih podatkih sem bil četrty.

V tretjem letniku sem se moral potruditi, da sem sploh bil prijavljen na tekmovanje. Prišlo je do nesporazuma, saj sem bil pomotoma prijavljen v tretjo skupino. Na koncu sem dosegel srebrno priznanje.

V četrtem letniku pa se je znanje iz fizike močno povečalo. Potekale so priprave na maturo itd. Edini cilj, ki sem ga imel, je bil, priti na olimpijado. Na tekmovanjih sem prejel pohvalo, se udeležil izbirnega tekmovanja in bil izbran v olimpijsko ekipo za Tajvan. Nato pa se je na veliko začelo govoriti o sarsu, zato so se organizatorji odločili, da slovenska ekipa ne odide v Tajvan.

**Končal si srednjo šolo in zdaj študiraš. Je študij povezan s fiziko?**

Fizike ne študiram, morda pa bo moj novi hobi. Za študij sem si izbral univerzitetno smer računalništva in informatike. Programiranje je moja druga strast, ki pa ni prišla toliko do izraza. S tem se tudi veliko ukvarjam, morda še bolj kot s fiziko. V srednji šoli sem veliko časa presedel za računalniškimi ekranom. Ukvarjal sem se z različnimi uporabnimi in neuporabnimi programi.

Napisal sem tudi nekaj praktičnih računalniških programov.

**Torej ne boš več sodeloval na tekmovanjih iz fizike?**

Ne vem; niti ne vem, kako je to zdaj urejeno. Moral se bom pozanimati, če obstaja kakšno študentsko tekmovanje. Če je, mislim, da bom tekmoval.

Saša Senica

# KIPARSKA RAZSTAVA

Kulturno društvo likovnikov Ferda Vesela Šentvid pri Stični je že drugič gostilo zaključno razstavo kipov, ki so sodelovali v projektu Zveze likovnih društev Slovenije Zlata paleta. Zlata paleta je projekt, ki vzpodbuja ljubiteljske likovnike k še boljšemu ustvarjanju, neprestanemu izpopolnjevanju svoje tehnike in znanja.

Razstavljali so kiparji iz kulturnih društev cele Slovenije. V Šentvidu so se zbrali ustvarjalci iz Zgornje Savinjske doline, Slovenskih Konjic, Trbovelj, Velenja, Izole in Pirana ter seveda še gostitelji iz Šentvida pri Stični.

Izmed 41 prijavljenih del jih je bilo na razstavo izbranih 24; izmed teh jih je 7 dobilo certifikat kakovosti. Med nagrajenimi ustvarjalci, ki so prejeli certifikat, sta bila tudi člana KD likovnikov Ferda Vesela Šentvid, in sicer Viktorija Zidar Šamina ter Peter Polončič Ruparčič. Prejemniki certifikata kakovosti so še Milan Lamovec iz Slovenskih Konjic, Katja Sovre iz Trbovelj, Mirjam Britovšek in Magda Posedel iz Velenja ter Atilo Radojkovič iz Pirana.

Predsednik Zveze likovnih društev mag. Ljubo Zidar je povedal, da je imela strokovna žirija težko delo, da so izbrali najlepše in najboljše kipe. Razstave Zlata paleta pokažejo voljo in talent posameznikov ter kvaliteto njihovih del, ta pa je odvisna tudi od izobraževanja. Če bodo društva omogočala ustrezne izobraževalne programe, lahko v prihodnje pričakujemo še kakovostnejše izdelke ter še več nagrajencev, je še povedal mag. Zidar.



S S

Predsednik zveze likovnih društev mag. Ljubo Zidar.

## KNJIŽNICA V IVANČNI GORICI

Urniki odprtosti v knjižnici v Ivančni Gorici:

**PON., TOR., SRE., PET. od 9. do 19. ure**  
**ČET. od 9. do 14. ure**

### KRAJEVNE KNJIŽNICE

Ponovno so odprte tudi krajevne knjižnice. **ČETRTOVI POPOLDNEVI** so namenjeni njihovi odprtosti, in sicer:

Višnja Gora: od 13. do 15. ure  
Šentvid: od 16. do 18. ure  
Krka: od 16. do 18. ure

Enota Ivančna Gorica  
Cesta II. Grupe odredov 17  
1295 Ivančna Gorica  
tel. št.: 787 81 21  
sikivancna@gro.sik.si

Krajevne knjižnice  
Krka: 780 20 91  
Višnja Gora: 788 45 88  
Šentvid: 051 236 436

Podaljševanje gradiva preko navadnega telefona:  
01 563 49 24  
Uporaba bibliofona preko mobilnega telefona:  
031 90 90 24

Iskanje, podaljševanje in rezervacija gradiva preko interneta:  
<http://cobiss.izum.si>

**Ure pravljic** za otroke od 6. do 9. leta starosti bodo v zimskem času od novembra do januarja, vsako sredo ob 17. uri (dodatne informacije na 787 81 21 - Ksenija).

**Likovna razstava Damijane Bijek** bo na ogled vsak dan v času odprtosti od novembra do novega leta.

**Bernarda Bevc** bo 14. 11. ob 19.30 predstavila svojo diplomsko nalogo na temo Arheološki park Cvinger.



## POTOPIŠNO PREDAVANJE O KENIJI



Potovati po tujih deželah - sanje skoraj vsakogar. Helena Crček je videla že veliko tujih dežel. Pripravila je potopišno predavanje o Keniji, kjer je bila v začetku leta. V pravljicni sobi v ivanški knjižnici smo si ogledali zanimive diapozitive slikovite Kenije.

Helena je šla na pot za tri mesece. Pot je bila zasebna in službene narave, kot je povedala. Je turistična vodička in je sedaj nekje v tujini, je pa tudi pesnica - v knjižnici si lahko izposodite njeno pesniško zbirko Modra puščava.

Helena nam je opisala glavno mesto Nairobi, pa safari - ogledali smo si lahko slike divjih živali - levov, slonov, žiraf, zeber - na koncu pa še slike s čudovitih plaž Zanzibarija. Marsikoga v sobi je ob pogledu na sončne plaže stisnilo pri srcu, saj je tu že pošteno mrzlo in nihče se ne bi branil biti tam.

Ob koncu pestrega predavanja smo se zbrani še malo posladkali z odličnim tiramisujem.

Sladek zaključek lepega večera.

S.S.

## SLOVENSKI VERSKI MUZEJ

Če bi nam predmeti v zbirkah lahko razkrili svoje zgodbe, kaj vse bi izvedeli!

V Slovenskem verskem muzeju v Stični se v razstavnih vitrinah bohoti tudi več kot 300 let star srebrni procesijski križ, ki nam ga je podaril znani slovenski zdravnik. Mojster pasar je s filigransko natančnostjo v žlahtni kovini izdelal reliefe svetnikov, okrasje, tudi barvne steklene dodatke. Občudujemo lahko najlepšega med kovinskimi procesijskimi križi v našem muzeju. Kje in kdo vse ga je nosil, ob kakšnih prilikah, slovesnostih? Taka in podobna vprašanja se pojavljajo obiskovalcem, ko jim naši prijazni vodiči razkrivajo skrivnosti naših prednikov.

Ker pa je zanimanja čedalje več, se kažejo tudi potrebe po vodičih. Zato vabimo k sodelovanju mlade (od 4. letnika srednje šole naprej) in tudi upokojece iz bližnje okolice, ki jih zanima umetnostna in splošna zgodovina, da se nam oglasijo na pogovor. Delo je honorarno, vse dni v tednu in čez celo leto. Vse interesente prosimo, naj se javijo na tel. 78 77 100, 78 77 295 od ponedeljka do petka, med 8. in 15. uro. Naj še omenim odpiralni čas muzeja. Odprto imamo od torka do sobote, ob 8.30, 10h, 14 h, 16 h in v nedeljo ob 14 h in 16 h. Izven teh ur po dogovoru. Kontaktna oseba je Marko Okorn.

# JKD

## NOVEMBER 2003

Grosuplje, kulturni dom,  
sobota, 8. november,  
ob 19. uri

Gledališka skupina Drzne in lepi bo gostovala s predstavo Pohujšanje v dolini šentflorjanski (KD Stična) v režiji Igorja Grudna.

Šentvid pri Stični, kulturni dom,  
petek, 14. november,  
ob 19. uri

Gledališka skupina PD Šentvid pri Stični bo nastopila z gledališko komedijo Moj ata, socialistični kulak, v režiji Marjane Hočevar. Skupina bo nato gostovala s številnimi ponovitvami te predstave širom Slovenije: 21. 11./Kočevje, 22. 11./Rakitna, 28. 11./Metlika, 29. 11./Bevke, 12. 12./Črnomelj, 13. 12./Semič in 17. 1. 2004/Šmartno pri Litiji.

Komenda  
sobota, 15. novembra

REVIJA PEVSKIH ZBOROV DRUŠTEV UPOKOJENCEV SLOVENIJE.  
Udeležba: ŽPZ Lastovke pod vodstvom zborovodkinje Mojce Intihar

Novo mesto  
sobota, 15. novembra

REVIJA IZBRANIH OKTETOV SLOVENIJE

Trbovlje  
petek, 21. novembra

MEDOBMOČNA REVIJA ODRASLIH PEVSKIH ZBOROV OSREDNJSLOVENSKE REGIJE.  
Naše območje bo zastopal združeni pevski zbor Šentjurski okteti in moški pevski zbor Ambrus, ki ga bosta vodila Jakob Ivan in Ciril Hočevar ter Mešani pevski zbor sv. Mihaela KD Vokal Grosuplje pod vodstvom zborovodkinje Rezke Šuštar.

Prijazno vabljeni na kulturne prireditve!

Priprava: Barbara Rigler

Vodja JSKD OI Ivančna Gorica:  
Tatjana Lampret

## GODBA STIČNA

Godba Stična pripravlja tradicionalni božično-novoletni koncert, ki bo 13. decembra v Stični.  
Več v naslednji številki.



**ELEKTROPROM d.o.o.**

Loke 22, 1412 Kisovec, tel. 03/56 57 150, fax 03/56 71 488  
Trgovina Makro, tel. 03/56 71 234, fax 03/56 71 140  
Proizvodnja TIV, tel. 03/56 74 001, fax 03/56 74 099



### Dejavnosti, ki jih opravljamo:

- elektroinstalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- kabelsko komunikacijski sistemi
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- trgovina
- bar »Sedmica«
- delovni stroji in nizke gradnje

[www.elektroprom.si](http://www.elektroprom.si)

## OBČINSKA MALONOGOMETNA LIGA

**BOMAX PRVAK, KRKA DRUGA,  
VIŠNJA GORA V 1. LIGI**

Lahko pa bi se končalo tudi drugače, če bi ekipa Elektro Senice -Premar v zadnjih trenutkih tekme proti Bomaxu zadela za zmago s 4:3. V tem primeru bi bil Bomax šele tretji, prvaki pa bili igralci Elektro Senice -Premar. A žoga je pač okrogla in nepredvidljiva stvar, ki pa se je tokrat kar pošteno zavrtela, saj so bili igralci ekipe Bomax skozi celo sezono na vrhu in so zasluženo občinski prvaki. Svojo visoko vrednost pa so tudi letos pokazali igralci ekipe Mizarstva Trunkelj Krka, saj so v dosedanjih devetih letih, kar poteka občinsko prvenstvo, že kar petič osvojili drugo mesto, leta 1998 pa so bili tudi prvaki.

V drugi ligi že dolgo časa ni bilo dileme: Višnja Gora je bila letos razred zase.

**1. LIGA (končna lestvica 2003):**

1. KMN Bomax	14te.	10 zmag	2 remi	2 porazov,	32 točk, gol razl.	57 : 33 +24
2. Mizarstvo Trunkelj Krka	14	10	1	3	31	55 : 20 + 35
3. Elektro Senica-Premar	14	10	1	3	31	72 : 48 +24
4. Picerija Kegeljček	14	7	2	5	23	39 : 34 +5
5. Bife pri Matjažu & Inst. Angro	14	6	0	8	16 (-2 t.)	37 : 42 - 5
6. Antonač	14	4	1	9	13	36 : 51 -15
7. Snop bar	14	4	1	9	13	29 : 59 - 30
8. Dixi	14	0	2	12	2	36 : 74 -38

**2. LIGA (končna lestvica 2003):**

1. Višnja Gora	14 tek.	14zm.	0 remi	0 por.	42 točk, gol raz.	91 : 15 + 76
2. Temenica	14	9	1	4	28	52 : 36 + 16
3. Livar	14	7	1	6	22	44 : 32 + 12
4. Viridin hram *	14	6	1	7	19	46 : 75 -29
5. Dob	14	6	1	7	19	37 : 50 -13
6. Pipo 2003	14	6	1	7	18 (-1 t.)	37 : 42 - 5
7. Dnevni bar Rosa	14	3	1	10	10	32 : 59 - 27
8. Slemenice	14	2	0	12	6	28 : 59 -31

V nedeljo, 12. 10. 2003, pa je bilo v Kompoljah še medobčinsko prvenstvo, ki sta se ga udeležili naši prvo-uvrščeni ekipi iz občinske lige. Čeprav je zmaga odšla v Račno, pa smo lahko zadovoljni z učinkom naših dveh ekip, saj je Bomax osvojil drugo mesto, Mizarstvo Trunkelj Krka pa tretje. Rezultati finalnega dela medobčinskega prvenstva:

Avtoval Račna : Mizarstvo Trunkelj Krka	1 : 1
KMN Bomax : Mizarstvo Trunkelj Krka	3 : 0
Avtoval Račna : KMN Bomax	5 : 2

Končni vrstni red: 1. Avtoval Račna, 2. KMN Bomax, 3. Mizarstvo Trunkelj Krka, 4.-6. Ponikve, Dobropolje, ŠD Malo Mlačevo.

Za KMN Bomax so v letošnji sezoni igrali: Rudi Guenbacher, Aleš Černivec, Uroš Černivec, Aleš Trontelj, Damjan Sluga, Klemen Pučko, Robert Potokar, Franc Žnidaršič, Robert Bevc, Izidor Motnikar, na medobčinskem pa še Dušan Škorič, Janez Lukančič in Miran Dremelj.

Za Mizarstvo Trunkelj Krka pa so igrali: Jože Mišmaš, Tomi Mišmaš, Iztok Zrimšek, Dušan Strah, Robi Gačnik, Samo Kavšek, Robi Blatnik, Štefan Erjavec, Jože Pajk in Jože Gačnik.

Simon Bregar

**KMN BOMAX V 2. DRŽAVNI  
MALONOGOMETNI LIGI**

Šport v občini Ivančna Gorica je dobil novega državnega drugoligaša, tokrat v malem nogometu. Tako imamo zdaj v naši občini poleg rokometnega kluba SVIŠ in nogometnega kluba Livar v drugem državnem kakovostnem razredu še klub malega nogometa Bomax. Fantje, večinoma v našem okolju znani nogometaši, so KMN Bomax ustanovili aprila letos, junija pa so se prijavi v 2. SLMN zahod. V tej ligi nastopa 9 ekip, od katerih zaenkrat nobena ne izpade, napredujeta pa prvi dve iz omenjene zahodne lige ter prvi dve iz vzhodne 2. lige. Nato te štiri ekipe igrajo končno, najboljši dve pa gresta v 1. ligo.

Glede na to, da je KMN Bomax novinec, je zelo solidno startal tako v prvenstvu kot v pokalnem tekmovanju.

V prvenstvu so igralci najprej doma (tekme zaenkrat igrajo v Grosuplju) premagali ekipo JDK

OK Corral s 3 : 1, nato pa so na Igu izgubili s klubom KIX Ig z rezultatom 3 : 2. V pokalnem tekmovanju so v 1. predkrogu premagali že omenjeni KIX Ig s 3 : 1, v drugem krogu pa so v tekmi za napredovanje med 16 najboljših izgubili s prvoligašem Nazarje.

Ekipo vodi trener Matjaž Rus, direktor kluba je Simon Pučko, predsednik pa Rudi Gruenbacher. Za KMN Bomax igrajo: Aleš Černivec, Uroš Černivec, Izidor Motnikar, Aleš Trontelj, Damjan Sluga, Rudi Gruenbacher, Jože Jeraj, Miran Dremelj, Janez Lukančič, Robert Potokar, Robert Bevc, Dušan Škorič, Klemen Pučko, Alen Fugina, Damjan Lesjak in Primož Šteh. Kljub kar številni igralški zasedbi pa imajo v klubu trenutno težave s pomanjkanjem igralcev zaradi številnih poškodb. Ob tem naj povem, da igralcem zdravstveno pomoč na tekmah in treningih nudi David Drčar.

Vsak začetek je ponavadi težak, zato so igralci in vodstvo kluba v uvodni sezoni zelo hvaležni vsem sponzorjem, ki so jim omogočili udeležbo in uspešen začetek v tem tekmovanju. To pa so: Bomax d.o.o., Livar d.d., Akrapovič d.o.o., BTS d.o.o., Občina Ivančna Gorica, Feliks Lekan d.d., Slemenice Hrovat k.d., Street d.o.o., in Lamas d.o.o.

Glede na to, da je to tekmovanje finančno res zahtevno in da ekipa kot novinec marsikje naleti na nezaupanje potencialnih financerjev, pa naj ne bo odveč številka poslovnega računa KMN Bomax, kamor lahko nakažete finančna sredstva in tako pomagate nadarjenim fantom ter ekipi do še boljših rezultatov. Št. poslov. računa KMN Bomax: 02041-0253823973.

Simon Bregar

**OSNOVNA ŠOLA STIČNA  
NAS JE SPET ODLIČNO  
ZASTOPALA NA ATLETSKIH  
TEKMOVANJH**

Učenke in učenci OŠ Stična so zelo dejavni športniki. Tudi letos nas razveseljujejo z odličnimi rezultati.

Atletska tekmovanja so vsako leto zelo množična. Tako je bilo tudi letos, saj je pri učenkah tekmovalo 183, pri učencih pa 187 šolskih ekip. Glede na veliko množičnost so tekmovanja najprej organizirana na 16 področjih, potem pa se v finale državnega prvenstva uvrsti 12 najboljših ekip.

Najprej smo se udeležili področnega ekipnega tekmovanja v atletiki, ki je bilo v Ljubljani 1.10. 2003. Na prvenstvu so učenke s 12867 točkami osvojile 2. mesto in ta rezultat jim je prinesel 17. mesto v državi. Učenci so dobili 14677 točk in tako osvojili 1. mesto. S tem rezultatom so se uvrstili v finale ekipnega državnega prvenstva, ki je bilo v Kranju 9. oktobra letos.

V finalu so naši učenci rezultate še izboljšali in dosegli 14814 točk, kar jim je prineslo 5. mesto v državi.

1. mesto je s 15745 točkami osvojila OŠ Grm iz Novega mesta, 2. mesto so s 15117 točkami osvojili učenci iz OŠ Sladki Vrh in 3. mesto s 15009 točkami učenci OŠ Šentjernej.

Na državnem prvenstvu so našo šolo zastopali naslednji učenci:

Tek 60m:	Marko Zajec Tadej Frantar	Skok v višino:	Klemen Kastelic Andraž Hrovat
Tek 300m:	Mitja Mulh Pavel Skebe	Skok v daljino:	Miha Smolič Žiga Jevnikar
Tek 1000m:	Aleksander Malič Klemen Janežič	Met žogice:	Franci Hočevar Daniel Glavič
Tek 4X100m:	Marko Zajec Pavel Skebe Tadej Frantar Mitja Mulh	Suvanje krogle:	Aleš Hrast Aljaž Celarc

Za dosežene rezultate gre pohvaliti tako učence kot tudi vodje ekip: Marjan Potokar, Irena Bregar in Mojca Malovrh.

**MEDOBČINSKO TEKMOVANJE  
V KROSU**

Tudi letošnjo jesen smo v okolici naše šole organizirali medobčinsko tekmovanje v krosu za učenke in učence od 1. do 8. razreda. Tekmovanja se je udeležilo 470 učenk in učencev iz OŠ Stična, OŠ Šentvid, OŠ Dobropolje, PŠ Višnja Gora, OŠ Brinje, OŠ Louis Adamič in OŠ Šmarje. Učenke in učenci naše šole so osvojili 8 zlatih, 3 srebrne in 8 bronastih medalj. Ekipno pa je OŠ Stična osvojila 1. mesto pred OŠ Louis Adamič in pred OŠ Brinje.

Zlato medaljo so osvojili:

Blerton Llugiqi  
Katja Zavodnik  
Timotej Mrzelj  
Nika Ferlin  
Andraž Škoda  
Irma Zidar  
Aleksander Malič  
Živa Bregar

Srebrno medaljo so osvojili:

Matic Košir  
Borut Furlan  
Barbara Trunkelj

Bronasto medaljo so osvojili:

Vid Kavšek  
Maja Zavodnik  
Patricija Ivnik  
Ines Tekavec  
Erik Grabljevec  
Andrej Uršič  
Primož Habjan  
Mitja Mulh

Veselim se že novih tekmovanj, ki so pred nami. Da pa bomo ponovili uspehe, moramo vsi še naprej spodbujati učenke in učence tako na športnih kot tudi na drugih področjih, saj si bodo le z ustreznimi pristopom do dela na vseh področjih razvijali pozitivno samopodobo in se bodo razvili v celovite in odgovorne osebnosti.

Na bližajočih se tekmovanjih v ekipnih športih želimo mladim športnikom čim več uspehov in športne sreče.

Zapisa: Andreja Lapanja



## ZMAGOVITI TEDEN V NK LIVAR Ivančna Gorica

V vsakem športu obstaja želja igralcev po zmagi, želja po prijetnem, zmagovitem občutku, želja po nagradi za napore treninge in priprave pred tekmo. Žal pa v tekmovalnem športu, amaterskem ali profesionalnem, vedno obstajajo poleg zmag tudi porazi, ki so sicer včasih boleči, pa vendar jih morajo

igralci sprejemati športno in dostojanstveno, če želijo biti športniki v pravem pomenu besede.

V Nogometnem klubu LIVAR Ivančna Gorica se je v tridesetih letih obstoja nabralo že mnogo zmag in veselih trenutkov, seveda pa je bilo tudi mnogo razočaranj ob razglasitvi rezultatov, ki niso bili odraz

zmagovitih pričakovanj.

To pa ne velja za tekmovalni teden v prvih dneh oktobra 2003, ko so igralci vseh ekip NK LIVAR Ivančna Gorica z borbenostjo in tudi kančkom sreče osvojili zvrhano mero zmagovitih točk, kar pokažejo naslednji izidi:

1. Ženska ekipa do 16 let - ŽNK LIVAR : ŽNK Domžale	4 : 1 = 3 točke
2. Cicibani - do 10 let - NK LIVAR : NK Mirna	5 : 1 = 3 točke
3. Mlajši dečki - do 12 let - NK LIVAR : NK Radomlje	3 : 0 = 3 točke
-NK LIVAR : NK Radomlje	1 : 0 = 3 točke
-NK LIVAR : NK Radomlje	0 : 2 = 0 točk
-NK LIVAR : NK Radomlje	5 : 1 = 3 točke
4. Starejši dečki - do 14 let - NK LIVAR : NK Logatec	8 : 1 = 3 točke
5. Kadeti - do 16 let - NK LIVAR : NK Kamnik	3 : 1 = 3 točke
6. Mladinci - do 18 let - NK LIVAR : NK Kamnik	4 : 0 = 3 točke
7. Članska ekipa - NK LIVAR : NK Brda	0 : 0 = 1 točka
8. Ekipa veteranov nad 30 let NK LIVAR : NK Vrhnika	4 : 1 = 3 točke

VSE EKIPE NK LIVAR SKUPAJ = 28 točk

Dobro in požrtvovalno delo se v športu in povsod v življenju bogato obrestuje, zato bomo nadaljevali z začetim delom in se tudi v prihodnje borili za čim boljše rezultate. V NK LIVAR se zavedamo, da je take uspehe zelo težko ponoviti, zato pa se vsi igralci, trenerji in člani vodstva kluba veselimo teh zmagovitih

trenutkov in upamo, da bomo z dobro igro tudi v bodoče razveseljevali gledalce na tribuni, z dobrimi novicami pa tudi bralce naših prispevkov.

Ob zmagovitem tednu NK LIVAR zato vsem igralcem, trenerjem in vodstvenim delavcem iskreno

čestitamo in jim zaželimo čimveč podobnih uspehov na nogometnem igrišču.

*Predsednik  
NK LIVAR Ivančna Gorica  
Jaka Sever*

## SREDNJEŠOLSKE ŠPORTNE NOVICE

V ponedeljek, 29. 9. 2003, je bilo v Novem mestu dolensko ekipno prvenstvo v atletiki za srednje šole. Udeležili so se ga tudi dijaki in dijakinje Srednje šole Josipa Jurčiča iz Ivančne Gorice in dosegli nekaj dobrih uvrstitev. Četrto mesto so osvojili Martin Sever v skoku v višino, Dejan Čančar v metu krogle in Maša Ceglar v teku na 1000 m. Šesto mesto pa so osvojili Luka Strnad v teku na 1000 m, Borut

Mušič v teku na 2000 m in Alja Barbič v teku na 100 m. Ekipno so bili fantje med 10 ekipami peti, dekleta pa med 9 ekipami četrta.

V prijateljski košarkarski tekmi, ki je bila 16. oktobra v dvorani srednje šole v Ivančni Gorici, so dijaki domače šole prepričljivo premagali dijake Gimnazije Želumlje z rezultatom 78 : 35. V ekipi domačih je s koši

in skoki blestel predvsem Uroš Kristan, odlično pa so igrali še Markovič, Habič, Ulčar, Žlogar, Strnad in Čančar.

V četrtek, 13. novembra, pa bo v isti dvorani dolensko prvenstvo v malem nogometu za srednješolce. Nadejamo se dobrih rezultatov domače ekipe.

*Simon Bregar*

## LIVAR NAŠEL FORMO

Po začetnih težavah z uigranostjo zaradi prihoda trinajstih novih nogometašev in kasnejših težav s poškodbami kaže, da igra Livarja sedaj počasi dobiva podobo, kakršno si želi trener Vrščaj. Sicer ekipa redko zmaguje, vendar pa redko tudi izgublja. Nazadnje so nogometaši iz Ivančne Gorice tekmo izgubili sedmega septembra proti Rudar-

ju, v zadnjih tednih pa so remizirali s Triglavom (1:1), z Brdi (0:0) ter se prav tako brez golov razšli z močno Dravinjo. Zmago pa so zabeležili doma proti Taboru iz Sežane. Tak izkupiček jih po dvanajstih krogih uvršča na šesto mesto na lestvici.

Na tekmah lahko vidimo, da Branko Vrščaj prisega na bolj obrambno in borbeno igro. To

mu dobro uspeva, kar se vidi po redkih prejetih golih. V konici napada je ponavadi le en klasični napadalec, za njim pa okrepljena vezna vrsta. Kljub temu pa Livar ne prihaja redko do priložnosti. Nasprotno: priložnosti ni prav malo, treba jih je le začeti izkoriščati in prišle bodo tudi zmage.

*Lojze Grčman*

## ŠAHOVSKI UTRINEK

Oktober je ŠK Višnja Gora - Stična v Kranju odigral partije v II. šahovski ligi - zahod. Turnirja se je udeležilo 14 moštev, dvoboji pa so bili izredno zanimivi. V boju za I. ligo so zmagale Jesenice, na 6. mestu pa je pristal ŠK Višnja Gora - Stična.

ŠK Višnja Gora - Stična načrtuje v novembru (predvidoma 16.11.) tekmovanje veteranov (nad 60 let), v decembru pa prvenstvo kluba (predvidoma 7.12.).

## SVIŠ USPEŠNO ZAČEL NOVO SEZONO

Rokometaši SVIŠ-a so z zmago proti Mokercu uspešno vstopili v prvo sezono med 1. B-ligaši. Zmaga proti Mokercu je še toliko bolj pomembna, saj pravijo, da točke proti neposrednim tekmeccem, kar Ižanci zagotovo so, štejejo dvojno. Rezultat: 31: 26.

Drugi krog je prinesel večni lokalni derbi v gosteh z Grosupljem, ki je bil z Miklavčičem, Natanom Hojcem, Leskovškom in ostalimi tokrat premočan nasprotnik. SVIŠ ni in ni mogel razviti svoje igre in domači so zaslužno zmagali z 28 : 20. Naslednji nasprotnik je bil Črnomelj, še eden izmed starih znancev SVIŠ-a. Tekma je bila zelo dinamična in zanimiva, na koncu pa je SVIŠ zaslužno zmagal s 34 : 27. Četrti krog pa je prinesel obračun z Gold Clubom, ki je letos ogromno vložil v ekipo in pripeljal takšne ase, kot so Sokolov, Stojanović, Martinc, Tutić, Makovec ... V tem dvoboju Davida in Goljata SVIŠ žal ni ukanil svojega tekmecc, ampak izgubil kar z 49 : 34. Vendar se s tem porazom ne gre obremenjevati, saj se bo Gold Club zagotovo sprehodil v Siol ligo, kakšna njihova izgubljena točka pa bo mali čudež. SVIŠ pa se mora osredotočiti na tekmece, s katerimi se lahko kosa. Vijolični rokometiši imajo tako po štirih krogih prav toliko točk in z optimizmom zrejo v nadaljevanje prvenstva.

Mladinska ekipa letos vedno nastopa v okrnjeni zasedbi, saj imajo nekateri igralci obveznosti bodisi v članski bodisi v kadetski ekipi. Kljub temu so mladi v treh tekmah doživeli le en tesen poraz z Gold Clubom (29 : 28) ter remizirali z Mokercem in premagali Prule.

Tudi kadetska ekipa uspešno nastopa v državnem prvenstvu.

Rezultati:

SVIŠ	:	Trebnje	39 : 25
SVIŠ	:	Inles	26 : 36
SVIŠ	:	Krim	27 : 24
SVIŠ	:	Grča	41 : 26
SVIŠ	:	Mokerc	45 : 31
Grosuplje	:	SVIŠ	26 : 28

Rezultati starejših dečkov:

SVIŠ	:	Trimo	17 : 36
SVIŠ	:	Inles	24 : 30
SVIŠ	:	Krim	31 : 17
SVIŠ	:	Grča	36 : 20
SVIŠ	:	Mokerc	19 : 26
Grosuplje	:	SVIŠ	35 : 14

Rezultat mlajših dečkov A:

SVIŠ	:	Črnomelj	17 : 9
------	---	----------	--------

Rezultat mlajših dečkov B:

SVIŠ	:	Črnomelj	29 : 11
------	---	----------	---------

*Lojze Grčman*

## VETERANI NK LIVAR IVANČNA GORICA V POGONU

Veteranska ekipa nogometašev iz Ivančne Gorice tudi v letošnji sezoni sodeluje v veteranski nogometni ligi, ki se je udeležuje 20 ekip s širšega ljubljanskega območja. Ivanška ekipa, v kateri igrajo sami "prekaljeni mački", igra v precej težki 1. skupini, v kateri sta tudi lanski in predlanski veteranski prvaki: Ilirija in Virtus Kamnik. V jesenskem delu so igrali takole:

Ivančna Gorica	:	Virtus Kamnik	2 : 4
Mengeš	:	Ivančna Gorica	1 : 5
Ilirija	:	Ivančna Gorica	2 : 3
Ivančna Gorica	:	Vrhnika	4 : 1
Ivančna Gorica	:	Kočevo	2 : 3

Pred spomladanskim delom vodi na lestvici (12 točk), NK Livar Ivančna Gorica pa si deli drugo mesto z ekipama Ilirija in Virtus (po 9 točk), sledita še ekipi Vrhnika in Mengša.

Poleg lige so se udeležili še nekaterih turnirjev in prijateljskih tekem, kar kaže na to, da kopačk še zlepa ne mislijo obesiti na klin.

*Simon Bregar*

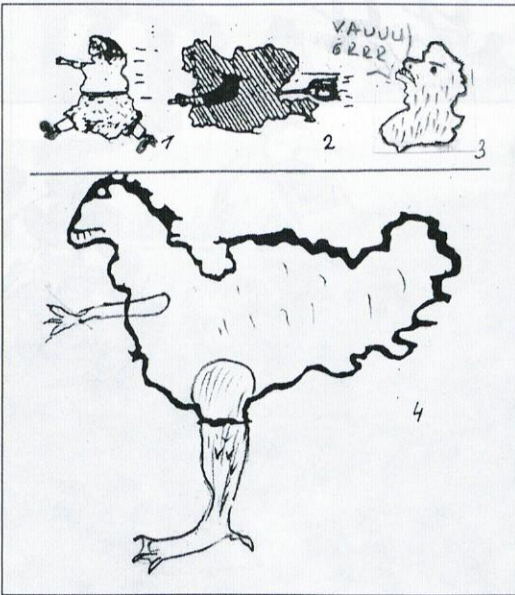
# OBČINSKI RINGARAJA

## ODZIVI NA OBČINSKI RINGARAJA

Več bralk in bralcev mi je sporočilo, da jim je nova "nadaljevanka", v kateri s skupnimi močmi grafično obdelujemo silhuete naših občin, zelo všeč. To početje se jim zdi preprosto, izvirno in ustvarjalno. Med temi, ki so se oglasili, je tudi bralka, ki se na žalost ni podpisala. Takole pravi: "Vaša rubrika je res krasna. Navdušila je celo našo družino, zato vam pošiljam "karikature", ki so izdelki cele naše družine. Obrisi občin v zadnji številki Klasja so močno podobni neki živali. Mi smo jo takole likovno obdelali."

Pismu je bilo priloženih več upodobitev. Nekaj teh danes objavljamo. Žal smo jih morali zaradi pomanjkanja prostora močno pomanjšati.

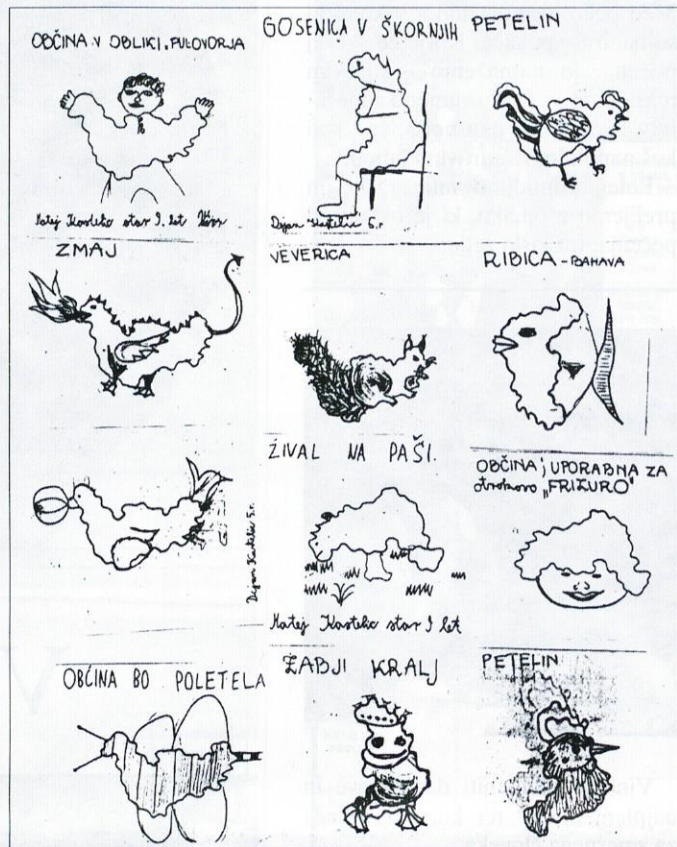
L S



Imeli ste prav. Silhueta, ki smo jo na novo vstavili v občinski ringaraja, pripada občini Šmartno. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da je obris nastal po njenih prvotnih mejah, ki so se kasneje spremenile. Po mnenju bralcev je obris še najbolj podoben kakšnemu prazgodovinskemu plazilcu iz jurske dobe. Plazilcu recimo kar dinozaver.

Drugače pa se situacija v občinskem ringaraju ni kaj dosti spremenila. Grosupeljska čarovnica še naprej neuspešno lovi ivnaško punco. Trebanjski pudel pa je začel renčati in lajati. Ne vemo, kaj mu ni prav. Kako se bo zgodba odvijala naprej, še ni jasno. Strokovnjaki bi rekli, da so vse opcije odprte. Kaj pa vi mislite?

Oznake so še vedno iste: ivanška punca, grosupeljska čarovnica, trebanjski pudel in šmartenski dinozaver. Lepa družčina, ni kaj.



## STARI PARAGRAFI V NOVEM ČASU

Strogi predpisi iz minulih časov se nam dandanes pogosto zdijo smešni. Poglejmo jih nekaj.

### Zakon od dne 26. septembra 1874, veljaven za vojvodino Kranjsko.

S privolitvijo deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske se mi je zazdelo ukazati tako:

§ 2. Prepovedano je, živino pasti na počestnih banketih, njenih obronkih in občestnih roviščih, ter nikdo ne sme samovoljno rabiti onod rastóče trave.

§ 22. Voznik ne sme iti mej voznjo nikamor proč od voza.

Ni dovoljeno, da bi en sam voznik vodil po dva ali po več upreženih vozov.

§ 23. Nizdólu naj vsak voznik zavre svoj voz, in kateri živino vodi samo z usnénim povodcem (vajetom), naj ide poleg voza.

§ 24. Na vozu spati je vozniku prepovedano, kar se najostreje more.

§ 25. Na ravnost je prepovedano, z bičem pokati po zaprtih seliščih, tako tudi na odprti cesti, ako drug voz mimo ide, ali ako se živina memo žene.

## MOJSTRI IZ PEKARNE

# KO SE DAN ZAČNE Z NASMEHOM

*Najlepše je spoznati ljudi, ki te napolnijo z optimizmom, prav taka pa je tudi Barbara Zajc Tekavec. Živilska tehnologinja iz Pekarne Grosuplje opravlja zahtevno, a zelo zanimivo delo, pri tem pa ji nikoli ne zmanjka energije; poudarja pa, da je vsak izdelek plod sodelovanja vseh ljudi v pekarni.*

Ko je Barbara Zajc Tekavec končala študij, si je želela, da bi delala izdelke, ki lepo dišijo. Še zdaleč pa ni vedela, da je poklic živilskega tehnologa lahko tako raznolik. V grosupeljski pekarni je začela takoj po končanem študiju, danes pa je glavna tehnologinja in jo je moč najti tako v proizvodnji kot v kontroli in razvoju pa tudi v laboratoriju. Njeno delo je zelo odgovorno, vendar prinaša veliko zadovoljstva.

Kot živilska tehnologinja Barbara natančno pozna sestavo kruha, razume, kako surovine med seboj reagirajo, predvideti pa mora tudi vse vplive, ki na kruh delujejo med njegovim nastankom. Zato je njeno delo tako, da budno bdi nad vsemi fazami nastanka kruha in ugotavlja, ali bo nastal prav tak, kot je predpisano.

Posebno zahtevno in zanimivo je umeščanje novih izdelkov v obstoječe pekarniške postopke ali pa delo z novo tehnologijo. Zato je imela posebno polne roke dela ob uvedbi nove tehnologije za hlajenje izdelkov. "Naša pekarna je sodobno opremljena. Z najboljšo tehnologijo pa moramo narediti tak izdelek, kot bi ga naredile samo roke. Zato moraš natančno poznati vse naprave in delo z njimi," pravi. Znanje je potrebno ves čas dopoljevati, zato se Barbara rada udeležuje sejmov ali izobraževanj, veliko pa tudi prebira strokovne revije. Posebno dragocene so zanjo izkušnje in mnenja, ki jih dobi od mojstrov pekov iz proizvodnje ter iz oddelka za razvoj in kakovost. "Vsak izdelek je plod sodelovanja vseh ljudi v pekarni, zato je pomembno upoštevati nasvete in izkušnje vseh," pravi Barbara.



"Zame je velik izziv, da imam v Pekarni Grosuplje možnost delati z najnovejšo tehnologijo in dobrimi peki," pravi Barbara Zajc Tekavec, glavna tehnologinja v Pekarni Grosuplje.

Kljub temu da opravlja delo tehnologa, z veseljem priskoči na pomoč pekom v proizvodnji, ko je v pekarni še posebno veliko dela.



Družina Barbare Zajc Tekavec je zelo aktivna, ukvarjajo se z veliko stvarmi. Skupaj so nastopili tudi v filmu za televizijski oglas.

Da je njeno delo resnično raznoliko, dokazujejo tudi obiski v osnovnih šolah, kjer vodi predstavitve poklica peka, učence pa sprejme tudi na organiziranih obiskih v pekarni.

Kljub zahtevnemu delu ji ostane še dovolj prostega časa. Rada obiskuje jezikovne tečaje, največ časa pa nameni družini. Posebno rada bere svojim trem deklicam pravljico Pekarna Miš Maš, sicer pa vsi radi smučajo, veslajo s kajaki na Krki in Kolpi ali pa kolesarijo. Barbara pravi, da ji družina daje energijo in je zato tudi delo v grosupeljski pekarni lažje.

# Gospodinjska stran

**In ko pride Martin svet, Slovinc pogleda v svojo klet. Juhej, juhej, žlahtno blago - zdaj boš mi žulje celilo!**

Prihaja jesenski čas, ko so dnevi vse krajši, večeri in noči pa se daljšajo. Dela na polju se počasi iztekajo in vse več je časa za praznovanja. Tako je eden izmed najbolj priljubljenih prihajajočih praznikov martinovanje.

## Sv. Martin naredi iz mošta vin

To je že stari rek, ki pa drži že stoletja.

Martinovanje smo prevzeli iz nemško govorečih dežel. Šege in navade na martinovo se ujemajo z ljudskim rekom, da je Martinov dan jesenski pust. Za pogane, naše davne prednike, je bil namreč november mesec zahvale za dobro letino. Sestavni del praznovanja pa so bile pojedine.

Stara navada je, da se na god sv. Martina 11. novembra zberejo prijatelji in sosedje v kleti in pokusijo mlado vino, ki je nastalo iz mošta. Običajno je na teh srečanjih tudi bogata pogostitev in na mizi seveda ne sme manjkati pečena gos. Pitje mladega vina ob hrani pa pomeni prošnjo za dober pridelek v naslednjem letu. Martinove pokušnje mladega vina se obvezno udeležijo tudi ženske, ki upajo, da bodo ostale do naslednjega leta mladostne, lepe in sveže, kot je sveže mlado vino.

Najbolj znana izmed vseh legend, ki jih je Martinova pobožnost in strogo življenje spletla okoli njega, pa je legenda o goseh. Izdale so Martina, ki naj bi se baje skrili k njim, ko so ga iskali, da bi mu sporočili izvolitev za škofa.



Martin se je rodil na Ogrskem in že kot deček je postal kristjan. Po nekaj letih vojaške službe je odšel v Francijo, kjer je postal duhovnik. Vrnil se je domov, da bi krstil še svoje starše, vendar mu je uspelo samo pri materi. Ustanovil je tudi prvi samostan na francoskih tleh. Nato je bil izvoljen za škofa.

V današnjem predstavnem svetu našega ljudstva živi sv. Martin predvsem kot usmiljeni vojščak, ki z mečem reže svoj plašč, da bo polovico dal golemu siromaku.

## Pregovori o martinovem:

- ☒ Za soncem svetega Martina kaj kmalu pride led, zmrzlina. In če te tudi greje, le tri dni babje leto šteje.
- ☒ Sveti Martin oblake preganja, nestanovitno zimo napravlja.
- ☒ Če Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi.
- ☒ Če zeleni trta še ob svetem Martinu, potlej ni hude zime.
- ☒ Martin naj bo suh, da pozimi raste kruh.
- ☒ Sonce na Martina, pred durmi huda zima.

## Pečena gos

Očiščeno gos znotraj in zunaj nadrgnemo s soljo in majaronom. Vrat, glavo, peruti, noge, želodec, jetra in srce porabimo posebej kot gosjo drobovino. Nadragnjeno gos pečemo približno dve uri in pol. Med peko jo polivamo s sokom, ki se nabira v pekaču. Ko je že skoraj pečena, jo namažemo s surovim maslom in jo svetlo rumeno zapečemo. Pečenka je okusnejša, če prsni koš napolnimo s surovimi jabolki.

Poleg ponudimo mlince, ki jih prelijemo z omako, ki je ostala od pečenja, ter kisló zelje.



Vino je plemeniti dar narave in najplemenitejša ter kulturna pijača za zmerne človeka.

To je pridelek, dobljen s popolnim ali delnim alkoholnim vretjem sladkorja v svežem ali zdrozanem grozdu ali moštu. Vino je alkoholna pijača, ki je tudi kulturna dobrina določene države, saj se v njem in v njegovem poreklu zrcali nekaj svetovnega.

Če ga pijemo kulturno in samo ob hrani, ima na človekovo počutje ugodne vplive. Uporaba vina je postala sredstvo za vzdrževanje družabnosti in nepogrešljivih ceremonij, pa tudi način, da se odnosi med ljudmi napravijo formalni ali neformalni. Vino uporabljamo ob zdravilih, svečanih zaobljubah, sklepanju pogodb in verskih obredih, pa tudi za osvobajanje od zavrtosti in bežanje od žalosti, utrujenosti.

Sestava vina:

Odvisna je od sorte grozdja, lege in vrste zemljišča, vremenskih razmer, vrstnosti in zdravstvenega stanja grozdja, načina predelave grozdja in nege vina. Sestavine v vinu pa so: voda (75-85%), alkohol (7,5-15%), v minimalnih količinah še: kisline, minerali, aldehidi, tanini, estri, dušikove snovi, fenolne snovi, aromatične snovi, vitamini.

Glede na vsebnost nepovretega sladkorja v vinih le-ta delimo na suha, polsuha, polsladka in sladka, glede na aromo pa v aromatična in nevtralna. Ob jedi najbolj prijajo suha in ne preveč aromatična vina, še posebej ob slanih jedeh. Sladice lahko dopolnujemo z bolj sladkimi in aromatičnimi vini.

Vina delimo tudi po barvi: v bela, rdeča in rdečkasta (rose).

Dolenjski vinorodni okoliš slovi po pridelavi cvička, ki ima svetlo rdečo barvo, sorazmerno visoko kislino in zelo nizko stopnjo alkohola. Sestavljen je iz sort modra fran-



## V I N A



kinja, modra portugalka, žametovka in kraljevina v določenem razmerju.

Zmerno pitje vina pripomore k zdravju, čezmerno pa vodi v pre zgodnjo smrt. Številne sestavine vina imajo dognan blagodejni učinek na organizem. Poleg tega, da delujejo antivirusno in baktericidno, tanini v rdečih vinih zavirajo izločanje želodčnega soka in vplivajo protivnetno. Vino se razmeroma zelo hitro absorbira iz prebavil. Absorbcija se začne že v ustih, nadaljuje v

želodcu, konča pa se v tankem črevesju.

Raziskave so pokazale tudi, da uživanje vina med obrokom hrane, zaradi sestavin v vinu, pospeši vsrkanje nekaterih hranil v črevesje. Zato kozarček vina med obrokom lahko zniža telesno težo.

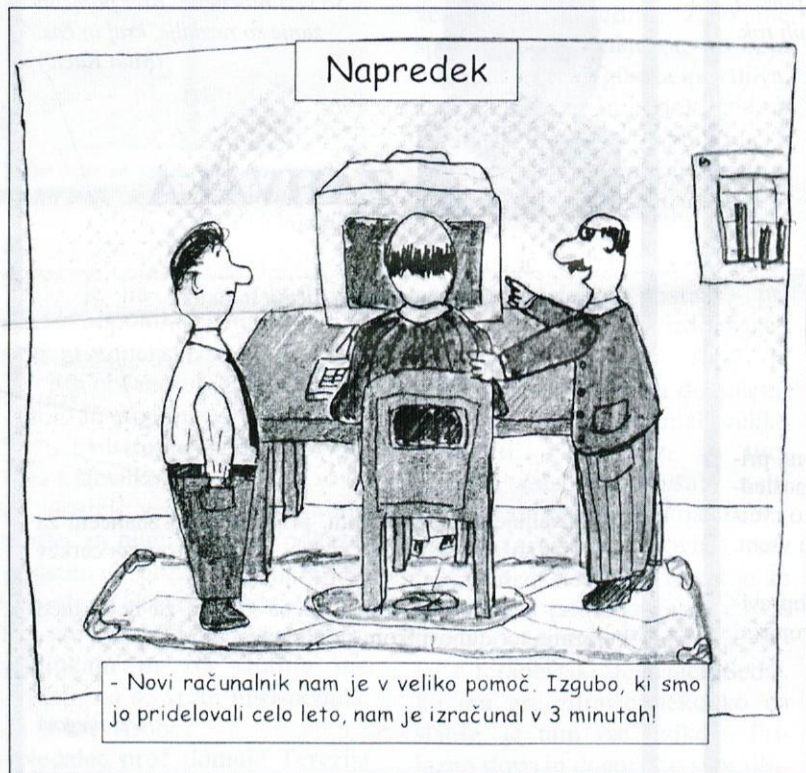
Pa še ena zanimivost za zaključek: leta 1902 so v Bruslju prepovedali uporabljati izraz vino za zdravilo, da ne bi s tem izrazom bolnika zapeljali k prekomernemu uživanju alkoholnih pijač.



Za gospodinjsko stran tekst in foto Nataša ERJAVEC



# ILUSTRIRANI ŠALI



## NAGRADNA KRIŽANKA

Rešeno križanko pošljite na naslov uredništva časopisa Klasje, Ulica II. grupe odredov 17, 1295 Ivančna Gorica do 21. novembra 2003.

Izmed pravilno rešenih križank bomo izžrebali srečnega nagrajen-ca/ko, ki bo prejel/a nagrado, in sicer: oblikovanje ženske pričeske z relaksacijsko masažo v Frizerstvu Lili.



FRIZERSTVO LILI

		AVTOR MARKO BOKALIČ	SLOV. IGRALEC (BINE)	REKA NA JUGU PELOPONEZA, EVROTAS	POPOLNA PRAŽNINA	ZASTIRALO PRED SONCEM	ČASOPIS OBČINE IVANČNA GORICA
		GLAVNO MESTO BELORUSIJE	ISRAEL, PREMIER ŠARON	KOSITER			
		MESNA SPECIALITETA S KRASA, NA BURJI SUŠENO SVINJ. STEGNO	SERLIJSKI MORILEC, KI KOLJE ŽRTVE	IGRALEC HARRIS	DEDEK PO PRIMORSKO NOSNI GLAS		AVSTRAL. SORODNIK NOJA
		TV ODDAJA S TERENA V ŽIVO				NAJLAŽJI ZLAHTNI PLIN ZNESEK NA BANKOVCU	ŠUMEVEC IN SIČNIK, NEMSKA IGRALKA DAGOVER
		REČICA IN DOLINA MED POKLJUJKO IN MEZAKLO	RAZLIČNI ČRKI	TV VODITELJ (MARK)		NOGO-METAŠ AČIMOVČIČ PRVA GR. ČRKA	
		NEVARNA SLABOST SISTEMA	ANDREJ HIENG	UDOBEN STOL	OSNOVNA SOLA		RAČUNAL. OBLIKOV. MATEVŽ BOKALIČ
		TRAVNIŠKA ZDRAVILNA RASTLINA	COLA	SREDNA RIMSKEGA MESECA	ZELENKAST IZLOČEK JETER		
		NATALIJA PAVLIN			VATROSLAV LISINSKI		
		NEKDANJA ŠVIČAR, SMUČARKA HESS	INDUSTRIJSKI OBJEKT	GENIJ	MESTO IN REKA V AVSTRJI		
		KUHARSKI IZDELEK	LISTJE ZA LEŽIŠČE ZA ŽIVINO	FRANCIJ		VETER OB NEURJU TOK PLINA PRI GORENJU	SLOV. KMEČKI PRIPovedNIK (MATEVŽ)
		UMETNA PREVLEKA IZ OGLJIKA IN FLOURA V PONVAH ZA PEČENJE			HRIBOVIT POLOTOK V JV GRČLI	SREDNJEAMERIŠKA DRŽAVA S PREKOPOM DOLINA POD PONCAMI	ADAMOVA ZENA
		ZANKA, V KATERO SE KDO UJAME					LETovišče V HRV. PRIMORJU VELIKA PAPIGA
		JANEZ RUGELJ			GOSPO-STVO IMAMA SOSEDI ČRKE C		OZNAKA DUBROVNIKA ZNAK ZA BARJU
		DEKLA IZ FINZGARJEVE POVESTI				VULKAN NA ROSSOVEM OTOKU PRI ANTARKTIKI (MOUNT)	
		HRV. KRAJ OB MEJI S SLOVENIJO				POVEČANJE, PORAST	MOŠKO IME

## KVIZ

1. Katera žival nima hitinastega ogrodja?

- a) zelena kobilica
- b) morski konjiček
- c) rakovica

2. Dukat je:

- a) zlat denar
- b) pokrajina v Vojvodini
- c) citrinu podoben mineral

3. Koliko sosednjih občin imamo?

4. Lunik je:

- a) češki znanstvenik
- b) ena od Jupitrovih lun
- c) ruski vesoljski satelit

5. Koliko seskov imajo koze?

- a) šest
- b) štiri
- c) dva

6. Na kateri energiji temelji fotografiranje?

- a) na električni
- b) na toplotni
- c) na svetlobni

7. Kateri slovenski pesnik z imenom Anton ima "živalski" priimek.

Odgovori na vprašanja iz prejšnje številke: 1.c, 2.a, 3.a, 4.c 5.c, 6. sedem, 7.a.

## Smešnica

Mamica je morala v službo, zato je sinka prepustila v varstvo babici. Ta je celo dopoldne vnuka poučevala različne stvari. Ko je malemu končno pošlo potrpljenje, je svoji varuški kar naravnost zabrusil: "Babica, ti si neumna." Babici se je to kajpak hudo zdelo, zato je mamici potarnala, kaj ji je vnuk rekel.

V zgornjem stanovanju je mamica sinka oštela in mu ukazala:

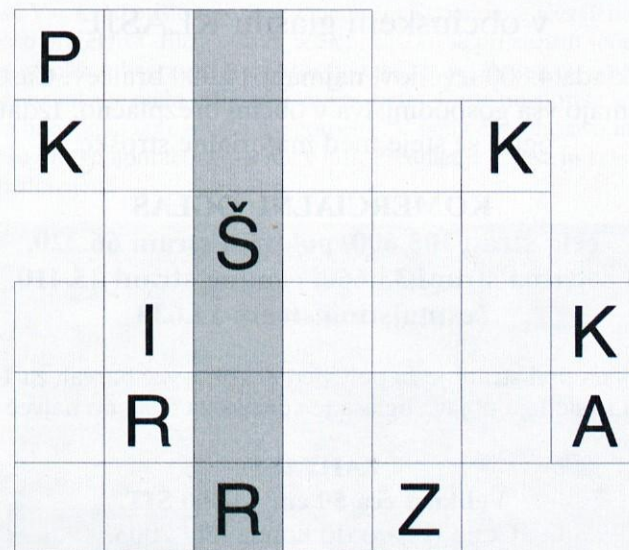
"Pri priči pojdi k babici in ji povej, da ti je zelo žal."

Sinek je res odhlačal navzdol in se opravičil: "Babica, meni je zelo žal, da si neumna."

## ULTRA LAHKA KRIŽANKA

(S POPUSTOM ZA UPOKOJENCE IN OSTALE)

Rešena križanka vam bo v poudarjenem navpičnem stolpcu povedala, katerega človeka se včasih razveselimo, ko pride k hiši, včasih se ga pa prestrašimo.



VODORAVNO: 1. hrana po otroško, 2. pokrivalo za oba spola, 3. gostilničar, 4. velika potopljena ladja, 5. glas trobente, 6. pasje dejanje.

REŠITVE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE: 1. jama, 2. stil, 3. usnje, 4. copata, 5. Kranj, 6. agava, 7. ave.



*Na koncu ni slovesa,  
ampak ponovno snidenje;  
ne ločitve, ampak objemi;  
ne smrt, ampak življenje.*

**ZAHVALA**

Ob izgubi dragega moža, očeta, dedka in pradedka

**JANEZA OBREZA**

iz Stične 33

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste darovali cvetje, sveče in v dobrodelne namene.

Še posebej pa se zahvaljujemo gospodu župniku p. Janezu Novaku za lepo opravljen obred, pevcem za zapete pesmi in za zaigrano Tišino, Društvu upokojencev Stična in govorniku gospodu Tonetu Zaletelu, dr. Kastelicu, dr. Čampovi in medicinski sestri Ivici Bahorič ter pogrebniemu zavodu Perpar.

*Vsi žalujoči*



*Življenje celo si garal,  
vse za dom, družino dal.  
Sledi ostale so povsod  
od dela tvojih pridnih rok.*

**ZAHVALA**

V 61. letu starosti nas je po hudi bolezni zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in tast

**JOŽE PERPAR**

iz Boge vasi 5  
Šentvid pri Stični

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam stali ob strani v dneh žalostnega slovesa, izrazili sožalje, darovali cvetje in sveče, za svete maše in v dober namen.

Hvala gospodu župniku Kerinu, pevcem, Roku za zaigrane pesmi, Perparjevim in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

*Vsi njegovi*

**ZAHVALA**

V 67. letu starosti je nenadoma zaspal v večno življenje naš dragi mož, oče in stari ata

**FRANC ZAJC**

iz Malega Globokega 10

Iskrena hvala vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala tudi gospodu župniku za pogrebni obred, gospodu Slavku Blatniku za poslovilne besede in gospodu Robiju Kohku ter pevskeму zboru Zagradec za ubrano petje.

Hvala vsem, ki ga boste ohranili v lepem spominu.

*Vsi njegovi*



*En sončni sij, en topel dan  
iz tal izvabi cvet krasan.  
En črn oblak, en nočni mrz  
in strt je cvet za večni čas.*

**ZAHVALA**

Ob tragični izgubi naše ljube mame

**MARIJE TIHLE**

po domače Tihletove Mimi  
iz Velikih Les

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se od nje poslovili in jo v takem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Prisrčna hvala velja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so z nami v težkih trenutkih delili žalost in bolečino, gospodu župniku Humarju in gospodu Mrvarju za opravljen obred ter pevcem za zapete pesmi, za lepe poslovilne besede pa ge. Nataši v imenu sovaščanov, ge. Francki kot sopevki ter ge. Ljubi Štrubelj iz Društva upokojencev Ivančna Gorica.

Ohranite jo v lepem spominu.

*Žalujoči domači*



*Življenje celo si garala,  
vse za dom, družino dala.  
Sledi ostale so povsod  
od dela tvojih pridnih rok.*

**FRANČIŠKA BREGAR**

iz Pokojnice 10

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni poslednji poti. Hvala za izrečene besede sožalja, darovano cvetje, sveče, darove za svete maše ter dober namen in vsem, ki ste molili zanjo.

Posebna zahvala gospodu župniku Kerinu za lepo opravljen obred, pevskeму oktetu iz Ambrusa ter patronažni službi zdravstvenega doma Ivančna Gorica.

Hvala vsem, ki jo boste ohranili v lepem spominu.

*Vsi njeni*



*Ni smrt tisto, kar nas loči,  
in življenje ni, kar druží nas.  
So vezi močnejše. Brez pomena  
zanje so razdalje, kraj in čas.  
(Mila Kačič)*

**ZAHVALA**

Ob izgubi moža, očeta in dedka

**IVANA ŽURGA**

iz Šentpavla 32

se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče, darove za cerkev in svete maše.

Posebej hvala osebju ZD Ivančna Gorica za nego med boleznijo ter duhovnikom za opravljen obred.

*Vsi njegovi*

**CENIK OGLASOV**

v občinskem glasilu KLASJE

Naklada 4.800 izvodov, najmanj 14.000 bralcev. Časopis prejema vsa gospodinjstva v občini brezplačno. Izdatek za oglas se šteje med materialne stroške.

**KOMERCIALNI OGLAS**

**cela stran 105.600, polovica strani 66.220,  
četrtnina strani 33.660, osmina strani 25.410,  
šestnajstina strani 14.630**

Oglas na prvi strani je za polovico dražji, v več barvah za 100%. Vsaka naslednja objava oglasa je cenejša za 5 %, do največ 30 %.

**ZAHVALE**

**Velikost cca 50 cm<sup>2</sup> 3.300 SIT.**

Cene veljajo do konca leta 2003.

V cene ni vračunano oblikovanje in 20% DDV.

*P.S. Za enkratno objavo oglasa ali zahvale plačate ob naročilu, za serijsko objavo pa sklenemo pogodbo.*

**Uradne ure  
uredništva  
časopisa  
Klasje:**

ponedeljek: 8<sup>h</sup> - 11<sup>h</sup>  
sreda: 13<sup>h</sup> - 16<sup>h</sup>  
petek: 8<sup>h</sup> - 11<sup>h</sup>

tel.: 01/786 94 00  
fax: 01/786 94 01  
e-mail:  
klasje.casopis@siol.net

naslov:  
Časopis Klasje  
Cesta II. grupe odredov 17  
1295 Ivančna Gorica

**BREZPLAČNI MALI OGLASI**

Iščem pomoč v gospodinjstvu (pospravljanje in likanje) - okolica Ivančne Gorice.  
041 68 95 62

Kupim stanovanje na relaciji Ivančna Gorica-Trebnje.  
041 755 867 (Janja)

Mlada družina iz Ivančne Gorice išče osebo za občasno pomoč pri likanju. Zaželena je natančnost. Za več informacij pokličite (01) 787 74 21.

PRODAM KLAVIR, ZNAMKE BÖSENDORFER, ODLIČNO OHRANJEN, VREDEN OGLEDA. ZA VEČ INFORMACIJ POKLIČITE NA 040/517-771.

V vasi Gabrovka pri Zagradcu (dober kilometer stran od reke Krke) prodam parcelo za vikend. Več informacij dobite na mobilnem telefonu: 041 810 660.

## Siva stran

## Ljudje z začetka preteklega stoletja

[1900 - 1920]

## MED PRIJATELJI IN ZNANCI Z NAŠEGA KONCA



"Tako lepo se vrtila, kot smo se mi v mladih letih," je menila Terezija Piškur iz Doma starejših občanov v Grosuplju.

Bilo je na drugo oktobrsko nedeljo popoldne. Nameril sem se proti grosupeljski strani, v Dom starejših občanov.

Hlastno stopam po stopnicah v drugo nadstropje in potrkam na vrata s številko 107. Te duri so se mi doslej vedno gostoljubno odprle, za njimi pa se je pokazal radosten obraz prijateljice Mihaele Zajčeve. Tokrat pa je bilo vse tiho. Za vsak primer še pokljukam in zla slutnja me spreleti, ko se vrata niso podala. Da ni kaj narobe?

Nedaleč proč domuje Terezija Piškur, Bučarjeva iz Gorenje vasi. K njej sem stopil in povprašal, kako je s tem. "Kaj ne veste? Gospa Mihaela je v bolnišnici. Pred tremi dnevi so jo odpeljali.

Jož, tako jo pogrešamo. Kot dobri duh hodi po domu in pomaga z vsem, kar zmore in premore. Srčno upam da bodo zdravstvene tegobe prešle in da se bo spet vrnila med nas," je povedala Terezija.

Kasneje se Terezija med pogovorom nenadoma zazre skozi okno in me opozori na dve ljubki figurici: plesalko in plesalca, ki poplesavata v vetru. Poglejte, tole je naredil Tonček iz Brezovega Dola in postavil na visok drog nedaleč od mojega okna. Toliko veselja mi naredita. Živo me spominjata na mladost, ko sem bila tudi jaz tako gibčna in vrtljiva, zdaj pa takole." In je pokazala na invalidski voziček. "Tudi Tončka imamo vsi radi. Marsikaj koristnega napravi v našem skupnem domu."

Poslovim se od Terezije in že sem na naslednji postaji - pri Karlu Pušu, znanem izdelovalcu miniaturnih kozolcev. Karel je moj poklicni kolega in dolgoletni sodelavec, zato sva si imela veliko povedati. Lotila sva se tudi globljih misli in skušala najti smisel našega bitja in žitja. Tudi v našo starejšo zgodovino sva posegala z besedami. Karel je že celi dve desetletji varovavec tega doma. Dolgo časa je veliko ustvarjal v terapevtski delavnici. Sedaj, ko mu gre zdravje nekoliko na slabše, je tam vse redkeje. Prijazno slovo in dogovor o skorajšnjem snidenju - in že sem na hodniku. Tam zagledam Nedo Kutnarjevo, prav tako mojo dolgoletno sodelavko, v živahnem pogovoru s prijateljicami iz doma. Med

njimi sem prepoznal Marijo Skubic s Potoka pri Stični. Ker nisem hotel predolgo motiti živahnega pogovora, sem se po pozdravu in krajšem pomenku odpravil naprej in za nekaj trenutkov pokukal k našima stotnicama - Angeli Berdajs in Mariji Železnikar. Tudi z Jožefo Erjavec z višnjanskega konca sva se pozdravila med srečanjem.

Čisto na dnu "velike hiše" sem se srečal s Tonetom Kastelicem iz Brezovega Dola. To je tisti pridni Tonček, ki je s plesočima vetrnjakoma napravil toliko veselja Bučarjevi mami iz Gorenje vasi in drugim stanovalcem v domu. Tone je tudi marljiv dopisovalec v Klasjev narodopisni kotiček, v katerem pomaga prepoznavati stare predmete. Seveda sem ga poprosil še za nadaljnje sodelovanje. Med nadvse pridne dopisnike spada tudi Ivana Novak iz Zaboršta. Ker je bilo že bolj pozno, sva se pozdravila le na kratko. Bova pa drugič kaj več rekla.

Na poti proti domu sem imel pred očmi hvaležne poglede vseh, ki sem jih obiskal in jim privoščil nekaj besed. Posebej mi bodo ostale v spominu besede devetdesetletne Bučarjeve mame, ki je rekla: "Ne veste, koliko človeku v poznih letih pomeni vsaka prijazna beseda in pozornost." Sklenil sem, da bom kmalu spet zavil v dom počitka. Globoko upam, da bo tedaj tam spet prijateljica Mihaela.

Klasjev Polde

## Kje so tiste vodice, ki so včasih bile



## STUDENEC V PETRUŠNJI VASI



Izvir pod Petrušnjo vasjo. Tja me je prijazno pospremil Jože Vencelj, Vrežgov iz Petrušnje vasi, in mi povedal vse, kar je vedel o vodi in življenju okoli nje. Če kdo od bralcev o tem ve še kaj zanimivega, naj se oglasi. Veseli bomo vsakega sporočila.

Nekdaj je vsaka večja vas imela svoj vodni izvir, nekatere celo več. Poznam zelo malo studencev, ki bi bili last več vasi. Studenci in drugi vodni viri so kajpak precej različni. Nekateri so bogati z vodo, drugi so manj vodnati, eni so stanovitni, drugi v sušnih časih radi presahnejo. Razlika je tudi v kvaliteti vode. Najboljše vode, ki so hkrati kazale še kako posebno znamenje, so v poganskih časih tudi po božje častili.

Med stanovitne in z vodo bogate studence smemo vsekakor šteti izvir v Petrušnji vasi pri Šentvidu. Voda prihaja na plan izpod večje skale na vzhodni strani vasi in se po strugi usmeri bolj proti jugu, kjer po nekaj kilometrih zaradi kraških tal počasi izgine v zemljo.

Tudi petruški studenec je bil v prejšnjih časih središče dogajanja v vasi. Njegova okolica je oživela zlasti zjutraj in zvečer, ko je tja prišla živina pit vodo. Včasih se je tam zvrstilo več kot sto glav živali. Čez dan so izvir pogosto obiskale vaške gospodinje. Te so v škafih, podloženih s svitki, na glavi znesle domov večino vode za človeške potrebe.

Perice so doma perilo samo namočile, prale pa so ga večinoma pri izviru. Na to opravilo še vedno spominjajo sedaj že globlje v zemljo

pogreznjeni kamni perilniki. Trije od njih so še sedaj dobro vidni.

Tako kot druge vode na Slovenskem tudi studenec v Petrušnji vasi zadnja desetletja sameva in se zarašča. V takih primerih se voda rada preusmeri v podzemlje, kar ni obetavno za prihodnje rodove.

L S

## IZ ZAKLADNICE NAŠIH DOMOV

Vse, ki sodelujemo v našem narodopisnem kotičku, greje prijetna zavest, da opravljamo koristno delo. Po naši zaslugi se bo ohranil spomin na marsikateri izdelek naših prednikov. Zato še naprej pridno sporočajte njihova imena in uporabnost. Vse to bo prišlo zelo prav zanamcem, ki bodo preučevali naš jezik in sploh našo preteklost. Bliža se tudi božični čas, ko se pri zvestih sodelavcih oglasim s simbolično nagrado. Tudi letos bo tako, če bo šlo vse po sreči.

Današnja uganka je malo težja, to javno priznam. Če se ne morete spomniti, kaj bi to bilo, pa malo ugibajte in sporočite. V pomoč in olajšavo naj vam izdam, da so orodje uporabljali pozimi v hiši. Predmet je iz lesa in železa.

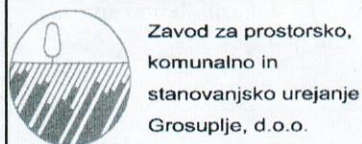
Lepo pozdravljeni!

L S



## Vremenski pregovori za november

1. Deževni vsi sveti, pozimi hudi zameti.
2. Macesen se vselej na kopno obleti, prej zapadli sneg ne obleži.
3. Kolikor ima sveti Lenart snega na planini, toliko ga ima božič v dolini.
4. Vreme svete Katarine tudi prosinca ne mine.
5. Če se Martinova gos po ledu plazi, pogosto o božiču po blatu gazi.
6. Sneg, ki na svetega Andreja pade, sto dni leži in žito mori.



Zavod za prostorsko, komunalno in stanovanjsko urejanje Grosuplje, d.o.o.

## PRI GRADNJI VAŠEGA NOVEGA ALI ADAPTACIJI OBSTOJEČEGA OBJEKTA

vam nudimo:

- izdelavo "urbanističnega dela" posebnega dela projekta lokacijska dokumentacija po starih predpisih
- izdelavo projektne dokumentacije za vse vrste objektov
- pridobitev gradbenega dovoljenja

Najdete nas na Taborski cesti 3 v Grosuplju in po telefonu

(01) 781-03-20 ali (01) 781-03-28

"Hodil po zemlji  
"SEVERNA"

sem naši ..."

STRAN

NARAVA IN LJUDJE NARAVA IN LJUDJE NARAVA IN

NARAVA IN LJUDJE NARAVA IN LJUDJE NARAVA IN



\* ZA DOBRO VOLJO \*

## KAKO SO OPLOTNIKOVİ KURJE TATOVE ODKRILI



V vasi so poleg drugih vaščanov živeli Oplotnikovi in Plahtarjevi. Oplotniki so bili pridni, lahko bi rekli garaški na svoji domačiji, Plahtarji pa ne. Njihove njive je večinoma preraščal plevel in travniki so ostali dostikrat nepokošeni. Plahtarjevi so večinoma pohajkovali naokoli in se smejali marljivim sosedom, rekoč: "Kar garajte, od dela se ni še nihče zredil." Včasih pa sta jih vendarle minila smeh in zadovoljstvo. To se je zgodilo takrat, ko je iz Oplotnikove kuhinje zadišalo kaj dobrega, na primer kurja juha in pečena kuretina.

Ob takih priložnostih se je Plahtarjevim vzbudil pristen proletarski občutek, da se jim godi krivica.

Nekega dne, ko je iz Oplotnikove kuhinje še posebej lepo dišalo, so družno sklenili, da bodo to krivico popravili. Po tistem so se po vasi vse pogosteje širile prijetne vonjave, vendar sedaj v obratni smeri: od Plahtarjevih k Oplotnikovim. Slednji v svoji delovni vnevi te spremembe najbrž sploh ne bi opazili, če se ne bi njihova kurja jata nenavadno hitro zmanjševala.

Končno se je Oplotnikovi materi le posvetilo, odkod spremembe. Malo je pokukala na sosedovo dvorišče in videla na gnoju polno kurjega perja, čeprav Plahtarjevi že lep čas niso imeli nobene kokoši. Zadeve se je lotila po detektivsko.

Priložnost se je ponudila že

naslednji dan, ko so srečali Plahtarjevega Ivančka. "Kaj ste danes imeli za južino?" ga je vprašala po stari navadi. "Žgance pa zelje," je gladko odgovoril Ivanček. "To je pa čudno - meni pa je vaša mama rekla, da ste imeli pečeno kuro," se je narejeno začudila Oplotnikova mati. "O ti presneta mama," se je začudil Ivanček, "meni je pa rekla, da tega ne smem nikomur povedati."

Po tistem si je Oplotnikova kurja jata počasi spet opomogla. Pri Plahtarjevih pa so poslej v resnici jedli predvsem žgance in zelje, pa še tega ni bilo zmeraj.

L S



## LXI. REKORD



## GOBAN VELIKAN



Gobe najbolj rastejo, če je vreme vsaj nekaj časa toplo in vlažno. Takih vremenskih razmer pa v letošnjem letu skoraj ni bilo, zato so navdušeni gobarji prihajali iz gozdov večinoma s praznimi košarami. Nekateri pa so imeli tudi srečo. Mednje smemo vsekakor šteti Ludvika Zaletelja iz Deče vasi pri Zagradcu.

Ludvik je navdušen gobar, zato ni mogel strpeti doma. Sredi oktobra jo je kar na slepo mahnil pod Pajkovo špico. Nekaj časa ni bilo nič, potem pa je sredi zelenja zagledal nekaj, kar je bilo še najbolj podobno velikemu mušketskemu klobuku. Sklonil se je in od blizu spoznal, da klobuk pripada velikemu gobanu. Ludvik ga je z veseljem odtrgal po vseh gobarskih pravilih in odnesel domov. Doma je s pomočjo krojaškega metra in tehtnice ugotovil naslednje podatke: obseg klobuka: 12 cm manj kot meter, premer klobuka: 30 cm, višina koca: 16 cm in teža: malo manj kot kilogram in pol. Mislim, da je bil Ludvikov jur na našem območju največji gobarski plen v letošnjem letu, zato mu priznavamo Klasjev rekord in mu čestitamo. Prepričani smo, da mu je orjaški goban dobro teknil.

L S

## NENAVADNA PESA

Letošnje leto je bilo v marsičem nenavadno. Pozimi je bilo obilo snega, poleti pa dolgotrajna suša, da ne pomnimo take. Nenavadne vremenske razmere so vplivale tudi na razvoj rastlin. Te so se velikokrat razvile v oblike, ki jih nismo navajeni tako pogosto. Med take posebne prav gotovo spada tudi pesa z njive Olge Špendal z Muljave. Po teži pridelek sicer ni rekord, čeprav tehta nekaj manj kot 5 kilogramov, ima pa nenavadno obliko. Mene še najbolj spominja na vime kake lepo prsate krave s petimi seski. Uspešni pridelovalki nenavadne pese čestitamo.



L S

PODLISTEK



NAŠI  
KRAJI



ACERVO  
XXXXX  
NEVIODUNUH



LEOPOLD SEVER

## LOBJANCI

Več bralcev me je vprašalo, kje sem "pobral" ime Lobjanci, s katerim označujem prednamske zahodne Dolenjce, češ da tega imena doslej še niso slišali.

Kaj hočemo, je že tako na tem božjem svetu, da je vsaka stvar enkrat prvič. Imeni Lobjansko in Lobjanci v resnici nista naravnost povedani in zapisani. Vendar številne okoliščine njun nekdanji obstoj zanesljivo potrjujejo. Dokazil za to trditev je toliko, da bomo v zgoščeni obliki z njimi napolnili dve nadaljevanji v našem podlistku.

S pomočjo priložene skice spoznamo, da so naši predniki dajali svojim predelom imena po površinski oblikovanosti krajine. Po tem načelu lahko naše osrednje narodno ozemlje (sedanje in nekdanje) skupaj s prebivalci v grobem razdelimo na gorinsko (gorato) in dolinsko (ravno), s številnimi vmesnimi prehodi. V prvo skupino smemo prišteti Karne, Korošce in Gorenjce, v drugo pa Lobjance, Dolenjce in Ravince. Slednji so

pozneje dobili nova imena, ki niso vedno zemljepisnega izvora. Naša pozornost kajpak velja Lobjancem, ki posedajo oblaste (lobaste) vzpetine zahodne Dolenjske. Ko je skladno z jezikovnimi zakonitostmi izraz lob (lëb), množ. lobja (lëbja) začel izginjati (tako kot številne druge besede), je šlo tudi pokrajinsko ime v pozabo. Izginjajoče ime sta nadomestila hrib in grič, ki pa nista potegnili za seboj tudi imen za pokrajino in prebivalstvo. Tako smo nekdanji Lobjanci skupaj s "pristinimi" Dolenjci postali Dolenjci v širšem pomenu besede. Tu torej tiči vzrok, da razimljeni Lobjanci še vedno govorimo: "grem na Dolenjsko", bil sem na Dolenjskem", "vzela je nekega Dolenjca" in podobno.

Več znamenj kaže, da je Lobjansko v starih časih zajemalo tudi dobršen del današnje Notranjske. Izginulo zemljepisno ime lob (lëb) se je povsem razločno ohranilo v imenu vasi Lobček. Bolj skrito pa je v imenu Ljubljana (lobja poljana),

Sloka gora (sloba gora) in še bolj v imenu Lipljene (lëbé poljane). V teh in številnih drugih primerih obstoječe zemljepisne razmere odločno potrjujejo te razlage.

Rimski okupatorji so domače ime Lobjanci (skrajšano Lobci > Lobki) po

stari navadi polatinili v Latobiki. Nekdanji obstoj lobov (lëbij) dokazujejo tudi izrazi, ki dobesedno preplavljajo naše besedišče. Ta dokazila bomo spoznali v prihodnjem nadaljevanju.

